

OPENBAAR MINISTERIE

JAARBERICHT 2022

OPENBAAR MINISTERIE

JAARBERICHT

2022

04

VOORWOORD

Gerrit van der Burg, voorzitter van het College van procureurs-generaal

---

06

HET OM IN EEN VERANDERENDE WERELD

Trends en ontwikkelingen die criminaliteit en de aanpak ervan beïnvloeden

---

34

HET OM IN CIJFERS

Dit hoofdstuk geeft enige cijfers en een duiding daarvan

54

KERNCIJFERS

Instroom, uitstroom en doorlooptijden van verschillende soorten strafzaken

---

60

RIJKSRECHERCHE

De Rijksrecherche onderzoekt onder meer ambtelijke omkoping, fraude, schietincidenten en ander geweldsgebruik door opsporingsambtenaren

---

66

ORGANISATIE

Ontwikkelingen op het gebied van HRM, centrale medezeggenschap, integriteit, klachten, financiën en ICT

VOORWOORD

Gewicht in de schaal

Misschien heeft u niet meer de cover van ons vorige Jaarbericht voor ogen. Daarop stond een prachtige illustratie van een man en een vrouw – OM'ers, denk ik dan gelijk – die een gebroken wereld weer in elkaar knutselden. Dat was misschien een ietwat te megalomaan beeld. Want OM'ers zijn tot veel in staat, maar over hogere krachten beschikken we nog steeds niet.

De omslag van het Jaarbericht waar u nu naar kijkt, vind ik nog mooier. Het staat dicht bij hoe ik naar het OM en OM'ers kijk. Links op de weegschaal staat een gewicht – of is het een persoon in een zwarte toga? En rechts drukt de wereld zwaar. OM'ers proberen tegenwicht te bieden, maar de wereld, mede bevolkt door mensen die anderen leed aandoen en onze aarde beschadigen, legt meer gewicht in de schaal dan OM'ers doen.

Toch is dat precies waarom OM'ers ook in 2022 hun mooie werk deden en waarom ik me er altijd thuis in heb gevoeld. In hun werk zien OM'ers elke dag onrechtvaardigheid, onveiligheid en menselijk verdriet. OM-werk is niet licht en geeft grote verantwoordelijkheden aan de collega's. Die maken zij waar op tal van manieren. Ze doen strafzaken, trekken op met politie en bijzondere opsporingsdiensten, spreken slachtoffers, werken aan beleid, zorgen dat de OM-organisatie goed blijft draaien. En nog zó veel meer. Ook als dit vrij forse jaarbericht nog tien keer zo dik was geweest, hadden we nog steeds maar een klein deel gedekt van wat OM'ers allemaal doen. Natuurlijk worden er fouten gemaakt – waar we van proberen te leren – en neemt de samenleving ons op gezette tijden de maat. Maar OM'ers voelen altijd het brandend vuur om rechtvaardigheid te brengen.

OM'ers voelen altijd het brandend vuur om rechtvaardigheid te brengen

Nog maar een paar dagen, en dan moet ik stoppen als collegevoorzitter. De wet schrijft nu eenmaal onverbiddelijk voor dat het na zes jaar klaar is. Voor het OM is dat niet erg. Sterker: elke organisatie, afdeling en team is gebaat bij mensen die na verloop van tijd het stokje overnemen en met nieuwe, frisse energie het werk verder brengen. De kans dat ik daarna het OM verlaat, is best groot. En ik wil best bekennen dat – hoe zwaar afgelopen jaren soms ook waren – ik er als een berg tegenop zie om het prachtige OM te verlaten. Want het werk dat me altijd ook zoveel energie gáf, is nooit af en zal nooit af zijn. Maar altijd zal ik met een dankbaar gevoel terugdenken aan al die OM'ers die in hun werk hun ziel en zaligheid geven. En ik hoop van harte dat u – wanneer u als niet-OM'er ons jaarbericht leest en onze mensen in actie ziet – dat ook zo beleeft.

**Namens het College van
procureurs-generaal,
Gerrit van der Burg, Voorzitter**

**Elke organisatie,
afdeling en team
is gebaat bij mensen
die na verloop van tijd
het stokje overnemen**

HET OM IN EEN VERANDERENDE WERELD

Strafrecht geeft het Openbaar Ministerie (OM) zware bevoegdheden en opsporing en vervolging zijn en blijven kerntaken van het OM. Tegelijkertijd strijkt strafrecht niet elke rimpeling in de rechtsorde glad. Dit hoofdstuk geeft een beeld van hoe het OM werkt en meewerkt aan rechtvaardigheid en veiligheid.

Het OM zorgt ervoor dat strafbare feiten worden opgespoord en vervolgd. Met het wetboek in de hand eist het OM passende straffen. Deze opdracht verricht het OM tegen de achtergrond van een wereld die steeds sneller is gaan draaien en waarin dreigingen zich opstapelen. Voor een oplossing van steeds meer problemen wordt steeds vaker naar het OM gekeken.

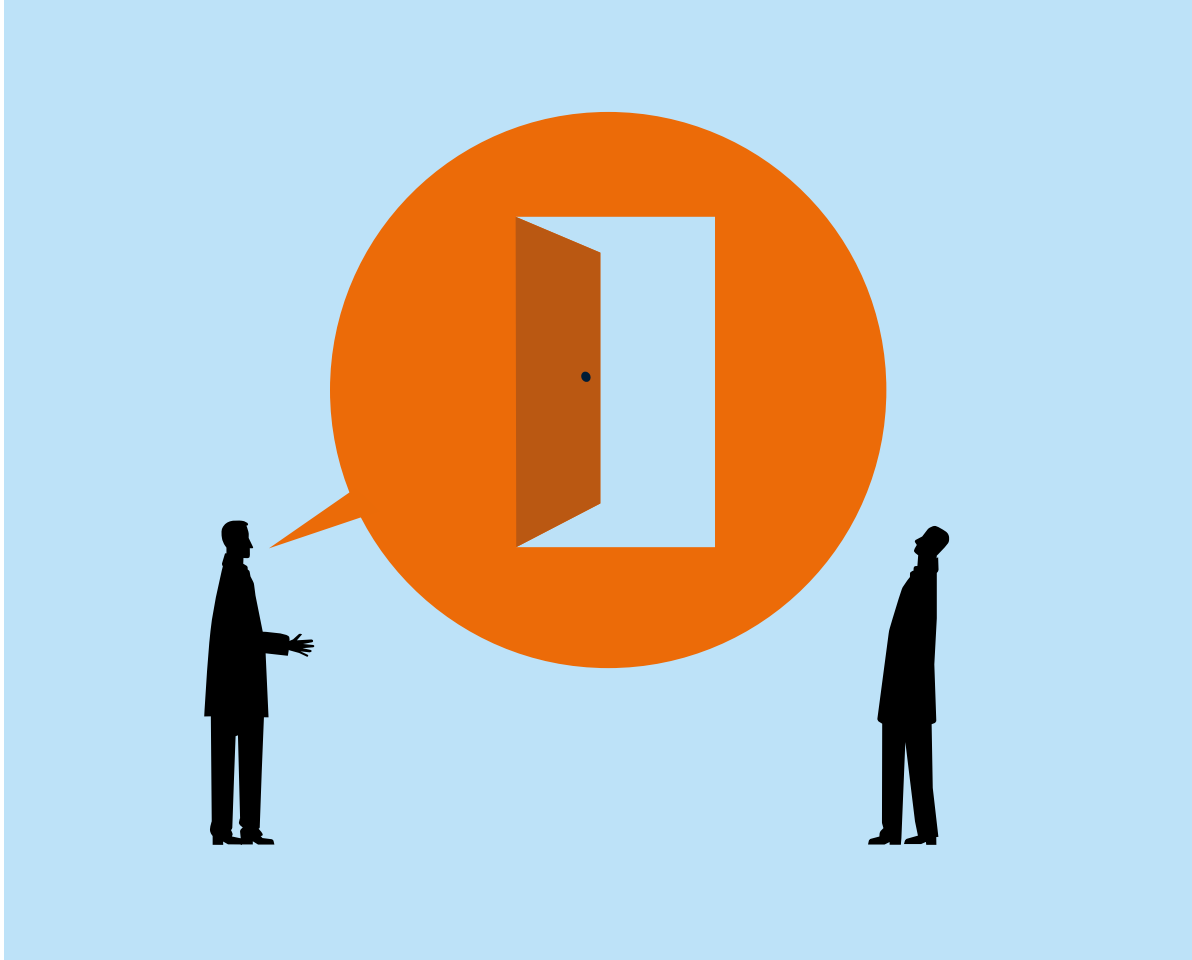
Tegen de achtergrond van de oorlog in Oekraïne doet het OM in 2022 strafrechtelijk onderzoek naar bedrijven die internationaal afgesproken sancties tegen Rusland schenden.

Georganiseerde criminaliteit is steeds internationaler geworden. Geldgedreven criminelen gebruiken

daarbij vaak afgeschermd servers en het darkweb om ongezien en grenzeloos te opereren en zich te verrijken in crypto. Boeven worden regelmatig gepakt en succesvol berecht, maar dan blijkt menig machtige crimineel nog steeds aan de touwtjes van zijn misdadige samenwerkingsverband te trekken en moeten getuigen worden beschermd.

De meeste verdachten die het OM treft, zijn echter verre van gewiekst of machtig. Die verdachten kampen met een achtergrond van armoede, verslaving, verstandelijke beperking, schulden, psychische stoornissen. Dan past vaak een ander interventie-pallet, waarbij het OM met heel andere partners aan zet is om samen te werken en de goede straf te eisen, of – bij bepaalde delicten – zelf straf op te

leggen. Wordt land, water of lucht vervuild en komt de gezondheid van mens en dier op het spel te staan? Dan wordt al snel ook naar de strafrechtelijke gereedschapskist gekeken.

In die veelsoortigheid van onderzoeken is het steeds de vraag hoe het OM aan zijn informatie komt. Waar het OM het vroeger deed met processenverbaal met getuigenverklaringen en vingerafdrukken, beschikt het tegenwoordig over een potentiële zee aan forensische of financiële data. Big data geven via algoritmes grote kansen, maar altijd moet het OM zijn gemaakte onderzoekskeuzen voor de rechter kunnen uitleggen en verantwoorden. Het strafrecht is daarmee complexer geworden.

OM'ers zijn gedreven realisten. Voor de maatschappij en slachtoffers jagen ze waarheid en rechtvaardigheid na, maar ze zien daarbij ook onverbetereerbare mensen en ze weten dat de wereld nooit Utopia

wordt. Toch zijn zij, juist met al de nieuwe uitdagingen en kansen, op zoek naar de juiste interventie. Naar de straf, boete of maatregel die niet alleen in het concrete geval rechtvaardigheid brengt, maar die meehelpt om de hele maatschappij veiliger en vrijer te maken. Met slachtoffers die weerbaarder kunnen worden. En met overtreders die op het goede pad komen en niet meer kunnen ontsnappen door de mazen van regels en wetten. Dát blijft de ambitie van het OM, bij zijn strafrechtelijke aanpak van verschillende soorten criminaliteit.

Die ambitie is zichtbaar op verschillende terreinen die hierna in dit hoofdstuk worden belicht: van onder meer georganiseerde misdaad, fraude en cybercrime; via milieu, jeugd en straf met zorg; tot en met polarisatie, slachtofferrechten en de modernisering van het Wetboek van strafvordering. In het volgende hoofdstuk 'Het OM in Cijfers' volgt bij veel onderwerpen een kwantitatieve verdieping.

BOERENPROTESTEN

Het jaar 2022 stond voor een groot deel in het teken van de boerenprotesten. Met tractoren en wegblokkades vroegen boeren aandacht voor het, volgens hen niet deugende, stikstofbeleid van de regering. Rond de boerenprotesten werden meer dan honderd mensen opgepakt.

Op 28 juli 2022 veroorzaakt een kleine groep een wegblokkade op de A18, waarbij ook afval op de weg wordt gedumpt. Een 40-jarige man uit de gemeente Oost Gelre is volgens het Openbaar Ministerie Oost-Nederland de initiator van dit boerenprotest. De verdachte stuurde in een groepsgesprek in WhatsApp: 'Vanavond nog mensen zin in een toertocht door de Achterhoek, rond 21 uur, inclusief kipper met spulletjes?' Ook faciliteerde hij een bijeenkomst in aanloop naar de boerenactie: '20:30/21 uur, staat hier de koffie klaar vanavond'. Voor deze organiserende rol moet hij zich een maand later voor de politierechter verantwoorden. Het OM eist vier maanden gevangenisstraf waarvan twee voorwaardelijk, omdat de verdachte volgens de officier bij heeft gedragen aan de spanningen in het land en een onveilige situatie op de weg. De uiteindelijke straf die de verdachte opgelegd krijgt valt lager uit: de politierechter in Arnhem legt hem 60 dagen celstraf op, waarvan 56 voorwaardelijk. Omdat hij al in voor-arrest heeft gezeten, hoeft hij na de uitspraak niet

terug de cel in. Wel moet hij nog een werkstraf van 100 uur uitvoeren.

Een week eerder werd een verdachte veroordeeld voor het dumpen van afval en het blokkeren van de snelweg tijdens dezelfde actie. Tijdens die zitting werd een vordering van Rijkswaterstaat van 3600 euro hoofdelijk toegewezen. Ook tegen deze verdachte doet Rijkswaterstaat die vordering.

Een boerenprotest dat groots in de media komt, is de demonstratie bij het huis van stikstofminister Christianne van der Wal op 28 juni 2022. Een groep van elf demonstranten breekt door een politieblokkade en leegt een giertank in de buurt van de woning. Acht deelnemers krijgen hiervoor de werkstraf van 100 uur en de voorwaardelijke celstraf van een maand opgelegd. Twee anderen krijgen een werkstraf van 60 uur. De elfde en laatste verdachte die voor de rechter staat is minderjarig. Hij krijgt een taakstraf van 80 uur.

De straffen vallen iets lager uit dan het Openbaar Ministerie had geëist. Het OM wilde dat er voorwaardelijke celstraffen van twee maanden opgelegd zouden worden en pleitte voor werkstraffen van 120 uur. Volgens de officier van justitie was er sprake van een "doelbewuste poging tot intimidatie".

Georganiseerde criminaliteit

Het OM doet er samen met anderen alles aan om de dreiging van de georganiseerde misdaad weg te nemen en de georganiseerde drugscriminaliteit te reduceren en beheersbaar te houden. Dat is een kwestie van lange adem, vasthoudendheid, voldoende menskracht, maar ook van een goed gevulde gereedschapskist.

Allereerst hanteert het OM de strafrechtelijke aanpak. Het aantal strafrechtelijk aangepakte criminele samenwerkingsverbanden waarover in de Veiligheidsagenda afspraken zijn gemaakt, is in 2022 stabiel gebleven.

De dreiging van de criminele machtsstructuren is groot. Die beperkte zich in 2022 niet alleen tot professionals in de strafrechtketen en journalisten; ook bestuurders, belangrijke politieke ambtsdragers en leden van het Koninklijk Huis werden met die dreiging geconfronteerd.

Om dit een halt toe te roepen is vanuit het Landelijk Parket al in 2021 de taskforce Aanpak Criminele Machtsstructuren gestart. Deze taskforce geeft leiding aan een overkoepelend strafrechtelijk onderzoek gericht op de belangrijkste criminele machtsstructuren in Nederland die verantwoordelijk zijn voor excessief geweld tegen de rechtsstaat en de samenleving. Het gaat er om deze machtsstructuren te ontmantelen. En de kopstukken en sleutelfiguren op te sporen en vervolgen.

Een onderdeel daarvan is het tegengaan van voortgezet crimineel handelen in detentie (VCHD), in het bijzonder bij verdachten of veroordeelden waarvan de grootste dreiging uitgaat. Het is een groeiend probleem dat een deel van de gedetineerden de macht en middelen heeft om ook in detentie hun criminele activiteiten voort te zetten. Dit is ondermijnd voor de maatschappij en voor het strafrecht als cruciaal onderdeel van de rechtsstaat. Het OM onderschrijft de verschillende maatregelen op het gebied van wet- en regelgeving om deze groep gedetineerden onder intensief toezicht te plaatsen

en (ongewenste) communicatie te beperken. Een goede informatiedeling tussen de Dienst Justitiële Inrichtingen, politie en OM is noodzakelijk om signalen van voortgezet crimineel handelen in detentie te duiden. Het optimaliseren van deze processen heeft dan ook extra de aandacht. In 2022 trad de 'uithalerswet' in werking, die zwaardere straffen stelt op 'het onbevoegd aanwezig zijn op havens en luchthavens'. Wie wordt betrapt op havens en luchthavens zonder dat hij daar iets te zoeken heeft, kan maximaal een jaar celstraf krijgen en het OM kan dan iemand langer vasthouden.

De aanpak van criminele samenwerkingsverbanden en de kopstukken daarin kan enorm gebaat zijn bij de inzet van (bijzondere) getuigen. Een kroongetuige kan daarbij in het bijzonder van grote waarde zijn, door het doorbreken van de afscherming van criminele organisaties en het geven van inzicht in de onderliggende (machts)structuren. Het OM is een voorstander van de door de minister voorgestelde verbetering van de kroongetuigenregeling, die onder andere tot gevolg heeft dat er andersoortige kroongetuigen dan nu het geval is in beeld kunnen komen. Het rapport van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid (OvV) over bewaken en beveiligen, dat in maart 2023 uitkwam, liet zien dat bewaken en beveiligen met veel zorgvuldigheid moet worden omgeven.

Het is een groeiend probleem dat gedetineerden in detentie hun activiteiten voortzetten

Het OM zal samen met de betrokken partners, onder leiding van de minister van Justitie en Veiligheid werken aan een nieuw stelsel Bewaken en Beveiligen waarbinnen aan ieders belangen tegemoet wordt gekomen, en waarbij de veiligheid van betrokken personen en het opsporingsbelang zorgvuldiger kunnen worden afgewogen. Onder meer moet de integrale afweging en toetsing van de nevenschiktelijke belangen van opsporing, vervolging en veiligheid zijn geborgd in het besluitvormings-traject om te komen tot een kroongetuige. Daarnaast moet zijn voorzien in een bredere vorm van toetsing van de getuigenbeschermingsovereenkomst.

De strijd tegen georganiseerde criminaliteit omvat meer dan strafrechtelijke actie, want strafrecht is geen medicijn voor een maatschappelijk probleem. Drugscriminaliteit profiteert van het goede vestigingsklimaat dat Nederland, als open handelsland met grote havens en luchthavens, biedt. Samen met die mainports worden plannen gemaakt om de toegangspoorten tot ons land beter te beveiligen.

Die brede actie komt ook terug in de ontwikkeling van de aanpak Preventie met Gezag in de wijken waar dat het hardst nodig is. Preventie met Gezag wil voorkomen dat jongeren worden gerekruteerd door de georganiseerde criminaliteit of daarin doorgroeien. Deze aanpak wordt ontwikkeld onder regie van een aantal gemeenten; het OM levert als belangrijke speler een bijdrage vanuit zijn gezag over de

opsporing en toegang tot de rechter. Randvoorwaarde voor het OM is dat er dan ook opsporingscapaciteit is bij politie. De integrale aanpak moet worden doorontwikkeld en langjarig de tijd krijgen om effect te sorteren.

Om de partners beter te laten samenwerken tegen georganiseerde criminaliteit is nodig dat er duidelijke wetgeving komt voor gegevensdeling. De bestaande onduidelijkheid leidt er soms toe dat partners terughoudend zijn bij het delen van informatie, waardoor acties te weinig van de grond komen. Het OM vraagt de wetgever om haast te maken met de behandeling van de Wet gegevensverwerking samenwerkingsverbanden (Wgs), en wetgeving voor de Nationale Samenwerking tegen Ondermijnende Criminaliteit (NSOC).

Witwassen en criminele geldstromen

Nederland behoorde in 2022 wereldwijd tot de koplopers in de aanpak van witwassen. Dat bleek onder meer uit een evaluatie van de Financial Action Task Force (FATF). Met name de internationale samenwerking en het gebruik van financiële intelligence in strafrechtelijke onderzoeken waardeert de FATF; maar ook de strafrechtelijke aanpak van witwassen, terrorismefinanciering en afpakken scoren goed.

Dit is mede het gevolg van tien jaar investeren in de aanpak van witwassen door het OM en specifieke

Drugscriminaliteit profiteert van het goede vestigingsklimaat dat Nederland, als open handelsland met grote havens en luchthavens, biedt

kenniscentra, zoals het Anti Money Laundering Centre van de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD) en NXT.finec van de politie, en door de informatiebox Crimineel en Onverklaarbaar Vermogen. Dit iCOV is een samenwerkingsverband van verschillende overheidsorganisaties en toezicht-houders dat met datagedreven rapportages partners helpt in de bestrijding van onder meer witwassen, belastingontduiking en fraude.

De landelijke coördinatie op beleid wordt als goed beoordeeld. Het Strategisch programma witwasbestrijding van het OM zorgt voor samenhang en synergie tussen de verschillende diensten die betrokken zijn bij de strafrechtelijke aanpak van witwassen.

Niet alleen het OM en ketenpartners werken steeds beter samen. Criminelen doen dat ook. Het Nationaal Informatie Beeld ondermijning (NIBO) signaleert dat criminele samenwerkingsverbanden zich na een strafrechtelijke interventie kunnen aanpassen en gebruik maken van andere criminele dienstverleners. De 'korte klap' tegen deze organisaties lijkt effectief, maar versterkt feitelijk criminele netwerken, doordat hun 'zwakke schakels' na de korte klap eruit gefilterd zijn. Voor een effectieve bestrijding van criminaliteit en criminele geldstromen is het beter om facilitators aan te pakken. Zo kan een notaris bij het uitvoeren van vastgoedtransacties en het oprichten van vennootschappen – bewust of onbewust – de boven- en de onderwereld vermengen. Voor notarissen geldt een geheimhoudingsplicht en verschooningsrecht. Maar sinds de invoering van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) is een notaris verplicht om klantonderzoek te doen om zo witwassen van crimineel geld te voorkomen. Daarbij moet de notaris de herkomst van het vermogen onderzoeken en ongebruikelijke transacties melden aan de Financial Intelligence Unit (FIU).

Een voorbeeld van een onderzoek betreft dat naar een Amsterdamse notaris die betrokken zou zijn bij twijfelachtige vastgoedtransacties. Hij is aan-

De economische schade voor de EU wordt geschat op 179 tot 256 miljard euro per jaar

gehouden op verdenking van witwassen en faciliteren van verboden leningen. Tijdens een actiedag medio 2022 werden zijn kantoor, woning en garagebox doorzocht, waarbij dossiers en gegevensdragers in beslag zijn genomen.

Het OM kent overigens een apart jaarbericht criminele geldstromen 2022 dat te vinden is op: <https://www.om.nl/documenten/jaarverslagen/om/map/2019-en-verder/jaaroverzicht-criminele-geldstromen-2022>

Corruptie

Het afgelopen jaar hebben corruptieonderzoeken veel aandacht gekregen. Zoals die naar mogelijke corruptie door medisch specialisten, (oud-)wethouders en de omkoping van een gemeentebtenaar om valse reisdocumenten aan criminele kopstukken te verstrekken.

Het OM is verantwoordelijk voor de strafrechtelijke aanpak van corruptie. Corruptie ondermijnt vertrouwen en veroorzaakt veel schade. De economische schade voor de EU wordt geschat op 179 tot 256 miljard euro per jaar. Het Functioneel Parket (FP) en het Landelijk Parket (LP) trekken daarom samen op tegen corruptie, waarbij:

- het LP de inzet van het OM en de Rijksrecherche coördineert bij de aanpak van binnenlandse ambtelijke omkoping;

DE DODELIJKE AANRIJDING VAN EEN MOTORAGENT

Op woensdagochtend 7 juli 2021 begint motoragent Arno de Korte nietsvermoedend aan zijn surveillancedienst. In het Waalhavengebied haalt hij een vrachtwagen in en geeft de chauffeur een volgteken. De 47-jarige chauffeur uit Melissant volgt hem een tijdje. Ze gaan beiden de uitvoegstrook naar rechts op en rijden op een rood verkeerslicht af. In plaats van vaart te minderen, versnelt de chauffeur en rijdt de agent van achteren aan. Zo is op tijdens het onderzoek veiliggestelde camerabeelden te zien. Arno komt onder de vrachtwagen terecht en wordt vervolgens honderden meters meegesleept. Hij overleeft de aanrijding niet.

Na de aanrijding stopt de vrachtwagenchauffeur niet en rijdt zelfs nog twee keer langs de plek waar de aanrijding heeft plaatsgevonden. Daar staan intussen meerdere omstanders. Hij meldt zich niet en bekommert zich op geen enkele wijze om het lot van de motoragent. Hij lost zijn container alsof er niets gebeurd is en keert daarna huiswaarts, waar hij niet veel later wordt aangehouden. Na zijn aanhouding is de man psychisch onderzocht. Vastgesteld is dat de man lijdt aan diverse stoornissen en daardoor verminderd toerekeningsvatbaar was toen hij motoragent Arno aanreed. Het strafrechtelijk onderzoek is zeer minutieus uitgevoerd. Alle beschikbare camerabeelden zijn

verzameld en onderzocht. Er is onder andere veel technisch onderzoek gedaan aan de vrachtwagen, aan de motorfiets, op de plek van de aanrijding en de route die de verdachte heeft afgelegd. Uit het onderzoek is onder meer gebleken dat verdachte wist dat Arno voor hem reed. Volgens het Openbaar Ministerie heeft hij vervolgens de agent opzettelijk aangereden. Of er sprake was van voorbedachten rade kan niet worden aangetoond. Daarom eist het OM vrijspraak voor moord, maar twaalf jaar cel en TBS met dwangverpleging voor doodslag én het verlaten van de plaats van het ongeval.

Op 12 oktober 2022 doet de rechtbank in Rotterdam uitspraak in deze zaak. De vrachtwagenchauffeur wordt veroordeeld tot twaalf jaar cel en TBS met dwangverpleging. Hiermee volgt de rechtbank de strafeis van de officieren van justitie. Bij het bepalen van de straf weegt de rechtbank mee dat de verdachte al eerder is veroordeeld voor een verkeersmisdrijf waarbij een politieagent slachtoffer was. Daarnaast mag de verdachte 10 jaar lang geen motorrijtuig besturen, de maximale rij-ontzegging. Het rijverbod gaat in zodra de man vrij is. Omdat de kans op recidive groot is, wat is gebleken uit de eerder vastgestelde psychische stoornissen, legt de rechter de man TBS met dwangverpleging op. De vrachtwagenchauffeur is in hoger beroep gegaan.

Bij het bepalen van de straf weegt de rechtbank mee dat de verdachte al eerder is veroordeeld voor een verkeersmisdrijf

- het FP en het FIOD Anti-Corruptie Centrum (ACC) zijn belast met de aanpak van buitenlandse omkoping en niet-ambtelijke omkoping.

Binnen de projectmatige en integrale aanpak van corruptie, wordt gefocust op onderwerpen zoals corruptie in relatie tot zware georganiseerde criminaliteit (LP) en de medische sector (FP). Het opsporen en vervolgen van corruptie binnen het openbaar bestuur heeft hoge prioriteit en voor de bevolking is van groot belang dat men kan blijven vertrouwen op integere gezondheidszorg. Preventie is essentieel, maar om te voorkomen dat corruptie het vertrouwen in het openbaar bestuur en de gezondheidszorg schaadt, is ook resoluut strafrechtelijk ingrijpen nodig als preventie heeft gefaald. Nederland doet het in verhouding tot andere landen goed, maar is niet immuun voor corruptie. Bovendien stopt criminaliteit niet aan de landsgrenzen. Corruptie in het buitenland is ook voor Nederland nadelig. Bijvoorbeeld door de beperkingen die dit oplevert voor eerlijk zakendoen en door de kansen die een corrupt systeem biedt aan internationaal opererende criminele organisaties. Het is daarom van groot belang dat het OM zich zowel nationaal als internationaal blijft inzetten tegen corruptie en waar nodig de aanpak de komende jaren versterkt.

Bestrijding van terrorisme

Het OM vervolgt – waar opportuun – alle uitreizigers naar strijdgebieden in Syrië en Irak, zodat ernstige misdrijven van Nederlandse ingezetenen niet straffeloos blijven. Het jaar 2022 was in dat licht een bewogen jaar met onder meer de overbrenging van in totaal achttien vrouwelijke uitreizigers met hun kinderen naar Nederland. De rechtbank had eerder geoordeeld dat deze vrouwen teruggehaald moesten worden zodat zij de strafzaken die tegen hen lopen konden bijwonen. Bij uitblijven van repatriëring zouden de strafzaken tegen de vrouwen beëindigd worden. De vrouwen zijn overgebracht om straffeloosheid te voorkomen. Alle verdachten zijn bij aankomst in Nederland aangehouden, en hun strafproces loopt.

2022 was ook het jaar waarin een in 2014 naar Syrië afgereisde vrouw is veroordeeld tot 4,5 jaar gevangenisstraf voor deelname aan de terroristische organisatie IS en het voorbereiden van terroristische misdrijven.

Ook is de oprichter van een administratiekantoor veroordeeld tot een gevangenisstraf van 2,5 jaar voor terrorismefinanciering. De rechter achtte bewezen dat hij ruim 100.000 dollar had ingezameld en met behulp van een ondergrondse bankier naar Syrië had gestuurd. Over een periode van 2 jaar werd geld ter beschikking gesteld voor een groot aantal vrouwen en kinderen dat in gevangenkampen in Syrië verbleef. In eerste instantie voor voedsel en goederen, later voor 'ontsnappingsen' van de vrouwen en hun kinderen. Het ging voornamelijk om Nederlandse vrouwen die eerder waren uitgereisd naar Syrië. Dit was de grootste terrorismefinancieringszaak tot nu toe in Nederland.

Niet alleen het jihadisme maar ook het rechts-extremisme en terrorisme heeft onverminderd de aandacht van het OM. Zo hebben in 2022 diverse aanhoudingen en vervolgingen plaatsgevonden van meerderjarige en minderjarige verdachten voor het (voorbereiden van) terroristische misdrijven. Het extremistische en terroristische gedachtegoed oefent een aantrekkingskracht uit op voornamelijk jongens en mannen, waarbij open en gesloten socialemediaplatforms worden gebruikt voor communicatie, rekrutering en propaganda.

Met alleen het strafrecht los je dit niet op, maar waar nodig treedt het OM strafrechtelijk op. Het OM heeft verscheidene personen vervolgd voor opruiming tot terroristische misdrijven en bedreiging met terroristische misdrijven. Het is belangrijk om oog te hebben voor de kwetsbaarheid en vatbaarheid voor radicaal gedachtegoed van verdachten, en voor het achterliggende sentiment. Dat geldt voor extremisten en terroristen van alle geledingen. De gehele keten, van preventie tot berechting en executie, is aan zet.

Cybercriminaliteit

Bijna 2,5 miljoen Nederlanders werden in 2021 slachtoffer van cybercriminaliteit, blijkt uit onderzoek van het CBS. Hoewel cybercriminaliteit – met name de online fraude – de laatste twee jaar iets daalt, is de afgelopen vijf jaar een sterke stijging zichtbaar, die naar verwachting zal doorzetten gezien de algehele digitalisering.

Cybercriminaliteit kent verschillende verschijningsvormen. Het clichébeeld van de verveelde puber met een hoodie op zolder is achterhaald, al zien officieren van justitie wel dat cybercriminelen steeds jonger worden. Daarnaast zitten er vaak criminele samenwerkingsverbanden achter het plegen van deze

typen criminaliteit. Tegelijkertijd is zichtbaar dat cybercriminaliteit zich vermengt met traditionele criminaliteit. Zo worden bij cybercriminelen regelmatig wapens gevonden. En criminele en statelijke actoren weten elkaar ook te vinden.

Deze vermenging van actoren wordt in de hand gewerkt omdat kwaadwillenden relatief eenvoudig hun slag kunnen slaan. De crimineel die zelf niet over technische kennis beschikt, kan gebruik maken van 'cybercrime as a service'. Na het kopen van een cybercrimeproduct kan met één druk op de knop een cyberdelict worden gepleegd. Dat online gegevens worden aangeboden of gegevens slecht beveiligd zijn, maakt het makkelijk om een digitale aanval te plegen. Het is daarom van belang dat burgers scherp zijn op het beschermen van hun gegevens. Ook hier geldt: met strafrecht alleen los je het niet op.

De innovatiewet geeft de opsporing van (cyber)criminaliteit nieuwe mogelijkheden

De afgelopen jaren zette het OM fors in op de bestrijding van cybercriminaliteit. Het pakte zowel grote complexe zaken als relatief eenvoudige zaken aan. Om cybercriminaliteit tegen te gaan is investering in de justitiële keten en het bestuurlijke netwerk belangrijk: vanaf preventie tot en met de opsporing en vervolging. Daarbij zet het OM in op zogenaamde alternatieve interventies. De bestrijding van cybercriminaliteit is een belangrijk onderdeel van het bredere cyberweerbaarheidsvraagstuk.

Met de verkregen middelen uit het coalitieakkoord is het OM in staat om bij cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit de eigen basis op orde te brengen en achterstanden weg te werken. Er is een landelijk cluster cybercriminaliteit ingericht en de parketten worden in de komende jaren versterkt voor operationele activiteiten. Er is grote aandacht voor opleidingen op het gebied van cyber- en gedigitaliseerde criminaliteit. Tot slot is er een landelijke aanpak ontwikkeld om veel voorkomende vormen van deze fenomenen het hoofd te bieden.

Het is moeilijk een goed beeld te krijgen van de totale omvang van cybercriminaliteit, omdat verschillende publieke en private partijen stukjes van de puzzel hebben en het uitwisselen van deze informatie wettelijk niet altijd mogelijk is. Hoewel privacy en gegevensbescherming een groot goed zijn, helpt een beter beeld van deze criminaliteit om de schaarse capaciteit effectiever en efficiënter in te zetten. Het OM bekijkt hoe het binnen de geldende kaders de samenwerking met publieke en private partijen aangaat om cybercriminaliteit te bestrijden.

De technische ontwikkelingen bieden een kans voor de opsporing en vervolging. De hackbevoegdheid van politie en OM is in 2022 geëvalueerd door zowel het Wetenschappelijk onderzoek- en documentatiecentrum (WODC, ministerie van Justitie en Veiligheid) als de PG bij de Hoge Raad. Daarnaast verschijnt er een jaarlijkse rapportage van de Inspectie JenV over het werk dat de politie verricht. De evaluaties zijn voorzichtig positief. In het voorjaar

Het is moeilijk een goed beeld te krijgen van de totale omvang van cybercriminaliteit

van 2023 volgt een beleidsreactie waarin deze rapportages worden meegenomen.

De innovatiewet geeft de opsporing van (cyber) criminaliteit nieuwe mogelijkheden. Deze wet maakt het mogelijk om binnen het huidige Wetboek van Strafvordering voor een periode van twee jaar te experimenteren met nieuwe procedures. Zo mogen gegevensdragers nu ná inbeslagname doorzocht worden.

Tot slot wordt er in EU-verband gewerkt aan nieuwe regels voor een snellere toegang tot digitale gegevens die kunnen worden gebruikt voor opsporing en vervolging van strafbare feiten, ongeacht de locatie van de gegevens.

Zorgfraude subsidieregeling coronabanen

De Opsporingsdienst van de Nederlandse Arbeidsinspectie ontving eind 2021 een aantal meldingen van banken en de Financial Intelligence Unit over mogelijke fraude met de subsidieregeling Coronabanen in de zorg (COZO). De NLA heeft onder gezag van het Functioneel Parket vervolgens nader onderzoek gedaan. Hieruit bleek dat 54 zorgondernemingen in totaal ongeveer 15 miljoen euro aan COZO hebben ontvangen en deze vermoedelijk niet aan loonkosten van zorgwerknemers hebben besteed. De COZO-gelden zijn namelijk door deze ondernemingen overgeboekt naar andere bedrijven of privé-rekeningen, waarna het geld is overgeboekt naar

NOTOIRE CYBERCRIMINELEN

Dat cybercrime een groeiende en laagdrempelige vorm van criminaliteit is, waarvoor vaak weinig meer vereist is dan een internetverbinding, blijkt in de zomer van 2021 weer eens. Enkele maanden nadat een 23-jarige man uit Groningen is veroordeeld tot een gevangenisstraf van 42 maanden voor grootschalige cybercrime, verneemt het OM dat er op zijn cel een telefoon is aangetroffen. Reden voor inbeslagname en nader onderzoek.

Uit dit onderzoek komt naar voren dat de man vanuit de PI bezig is met exact dezelfde feiten als die waarvoor hij veroordeeld is: phishing en fraude. Diezelfde zomer wordt een tweede toestel in zijn cel gevonden. En kort daarna ook een derde en vierde. Op de telefoons stuit de politie onder andere op meer dan 1000 gesprekken die de verdachte voerde op Marktplaats. Hierin probeerde hij andere gebruikers te verleiden om via een betaallink 0,01 euro over te maken, waarna de inloggegevens van deze slachtoffers werden verkregen. Daarmee kon worden ingelogd op de bankrekening van de slachtoffers en werd er geld afgeschreven, overgeboekt of goederen online besteld.

“Mensen werden dus het slachtoffer van een cybercrimineel die vanuit de PI gewoon doorging, in afwachting van zijn hoger beroep tegen een vonnis waar het gaat over exact dezelfde werkwijze,” aldus de verontwaardigde officier van justitie tijdens de inhoudelijke behandeling van de zaak bij de rechtbank in Leeuwarden in september 2022.

Tijdens het onderzoek stuit de politie ook op een tweede verdachte, een 22-jarige man uit Hoogezand, die er buiten de PI voor zorgde dat zijn gedetineerde medeverdachte de beschikking kreeg over de phishingpanels. Naar deze verdachte liep ook al een cybercrimeonderzoek. Zijn gegevens-

dragers bleken grote hoeveelheden informatie te bevatten van criminele activiteiten en strafbare feiten die te kwalificeren zijn als grootschalige cybercrime, waaronder tientallen phishingpagina's, duizenden leads (bestanden met persoonsgegevens) en honderden afbeeldingen van bankrekeningen waarop was ingelogd. De verdachte zou zich schuldig hebben gemaakt aan verschillende vormen van cybercrime en zo vele tienduizenden euro's hebben buitgemaakt.

“Dit onderzoek biedt een ongelooflijk inzicht in de enorme brutaliteit en kortzichtigheid van daders van dit soort grootschalige fraude,” stelt de officier. “Ik zie een keihard fundament van recidive en volhardendheid in het repeterend stelselmatig oplichten van slachtoffers. En dat geldt voor beide verdachten in dit onderzoek, die ondanks eerdere aanhoudingen en forse veroordelingen gewoon non-stop verder zijn gegaan met het plegen van phishing.”

Tegen de 23-jarige verdachte eist hij een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van 44 maanden. De 22-jarige verdachte uit Hoogezand hoort 66 maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf tegen zich eisen. Ook vindt de officier dat hij een schadevergoeding van ruim anderhalve ton moet betalen.

Eind september 2022 veroordeelt de rechtbank in Leeuwarden de 23-jarige verdachte tot een onvoorwaardelijke celstraf van 24 maanden. Zijn 22-jarige medeverdachte wordt veroordeeld tot een celstraf van vier jaar, waarvan een voorwaardelijk. In zijn zaak wordt ook een ontnemingsvordering toegewezen van ruim 140.000 euro, waartegen hij in hoger beroep gaat. Een derde verdachte, die als geldezel zou hebben gefungeerd, krijgt een gevangenisstraf van 30 dagen opgelegd, waarvan 14 dagen voorwaardelijk.

buitenlandse bankrekeningen. Uit het onderzoek volgde ook dat de betrokken bedrijven geen zorg- of personeelsgerichte activiteiten leken te ontplooiën. In sommige gevallen is COZO-geld uitbetaald aan bedrijven die na de startdatum van de subsidie-regeling zijn opgericht.

Omdat het ministerie van VWS in maart tot en met juni 2022 een nieuwe COZO-subsidieperiode zou openstellen, hebben de NLA en het FP het ministerie van VWS over hun onderzoek geïnformeerd. Het signaal van de NLA en het FP heeft ertoe geleid dat de minister van VWS de verlenging van deze subsidieregeling tot nader order heeft opgeschort. Alvorens de regeling is hervat, heeft VWS in overleg met de NLA extra beheersmaatregelen ontworpen waarmee het risico op misbruik moet worden beperkt.

Dit voorbeeld laat zien dat zonder een verdiepend strafrechtelijk onderzoek alsnog effect kan worden behaald: het opschorten en aanscherpen van een subsidieregeling. En de NLA kan zich in de strafrechtelijke onderzoeken die wél zijn gestart naar aanleiding van de meldingen richten op 'de harde kern' van fraudeurs.

Milieu

Milieucriminaliteit heeft desastreuze gevolgen voor de samenleving, die opdraait voor de grote en ondermijnende gevolgen. Mens, dier, milieu, klimaat en onze economie, alles en iedereen heeft er onder te lijden.

Namens het OM houdt het Functioneel Parket zich bezig met de strafrechtelijke aanpak van milieucriminaliteit. Bij die handhaving spelen aan de kant van de opsporing niet alleen de politie, maar ook de Bijzondere Opsporingsdiensten een essentiële rol. De vier BOD'en vallen onder de verantwoordelijkheid van vier ministers. Het Functioneel Parket heeft het gezag over de opsporing door de politie, de BOD'en, de buitengewoon opsporingsambtenaren bij de inspecties en de overige 'milieu-BOA's'. Die BOA's

hebben weer te maken met opdrachtgevers als gemeenten, provinciën en waterschappen. Naast de landelijke inspectiediensten werkt het Functioneel Parket ook samen met veel andere instanties, zoals Rijkswaterstaat, de Douane en het Staattoezicht op de Mijnen. Overtredingen worden aangepakt via de bestuurlijke handhaving: waarschuwen, dwangsommen, bestuursdwang, intrekken vergunning, oplegging boete of via het strafrecht. Gezien de grote hoeveelheid opsporingsinstanties en toezichthouders met elk verschillende werkwijzen, taakstellingen en belangen is handhaving van de milieuregelgeving bijzonder ingewikkeld en levert het complexe en langdurige strafzaken op.

Een zaak die in 2022 aandacht trok was die tegen Tata Steel IJmuiden B.V. Het OM verweet het bedrijf dat het vergunningsvoorschriften had overtreden, wat leidde tot stofverspreiding, afvalwater dat ongezuiverd het riool instroomde, stankoverlast en zwarte sneeuw. Het OM eiste een geldboete van honderdvijftigduizend euro, waarvan vijftigduizend voorwaardelijk. De Amsterdamse rechtbank veroordeelde het bedrijf in februari 2023 tot een boete van honderdtienduizend euro. Deze zaak hield geen verband met de aangifte tegen Tata Steel IJmuiden door meer dan 1.100 personen en bedrijven. Dit onderzoek, waarin het OM onderzoekt of het bedrijf verweten kan worden dat het opzettelijk en onrechtmatig schadelijke stoffen in de bodem, de lucht of het oppervlaktewater heeft gebracht of laten brengen, is nog in volle gang.

In een andere zaak verweet het OM de leiding van een groot agrarisch adviesbureau een criminele organisatie te vormen, die van begin 2016 tot medio 2019 documenten vervalste, de meststoffenwet schond en fraudeerde met fosfaatrechten. Het OM eiste gevangenisstraffen van drie jaar, waarvan anderhalf jaar voorwaardelijk, tegen de directie van het adviesbureau en een taakstraf van tweehonderdveertig uur tegen een ander directielid. Tegen het bedrijf eiste het OM een boete van vierhonderduizend euro, waarvan de helft voorwaardelijk. In december van 2022 legde rechtbank Oost-Brabant

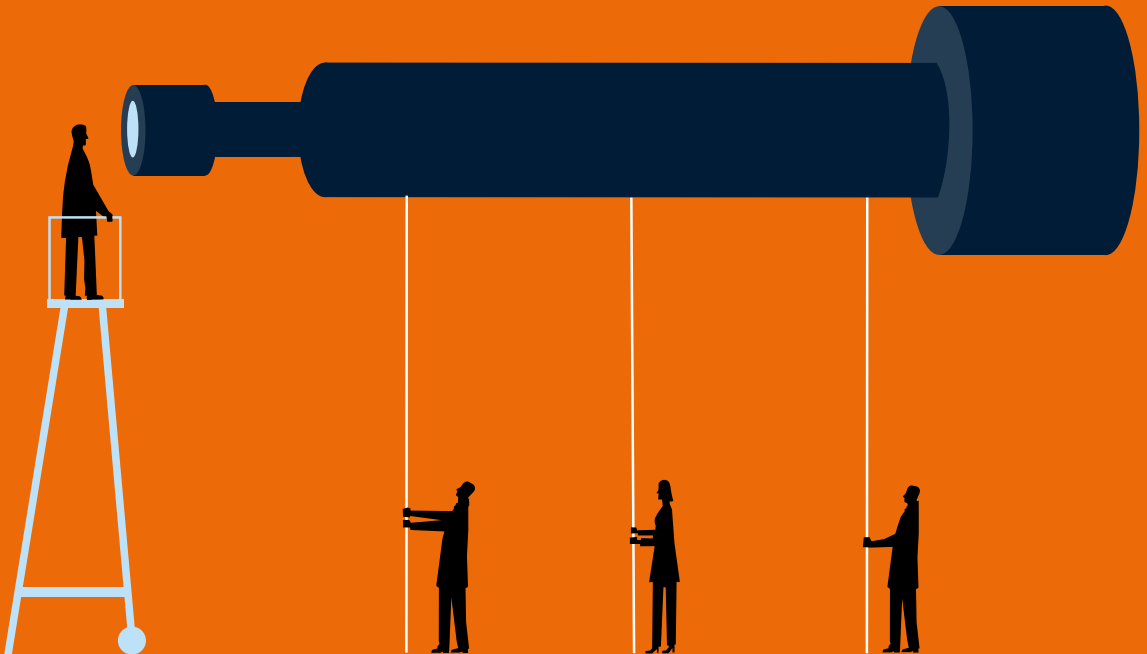
dat boetebedrag ook op. Drie bestuursleden kregen een celstraf van achttien maanden, waarvan zes maanden voorwaardelijk, en het andere bestuurslid kreeg de maximale taakstraf van tweehonderdveertig uur en een voorwaardelijke celstraf van drie maanden. Ze mogen bovendien drie jaar lang geen beroep in de agrarische advisering uitoefenen.

De zaak loopt nog in hoger beroep.

Om de (strafrechtelijke) aanpak van milieucriminaliteit te verbeteren, is in 2022 het Interbestuurlijk Programma gestart onder leiding van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Het ministerie van Justitie en Veiligheid en het OM doen daar ook aan mee. Onderdeel daarvan is de formalisatie van de Strategische Milieukamer.

Om aan de capaciteitsproblemen in de keten tegemoet te komen, hebben de BOD'en en omgevingsdiensten in 2022 gelden gekregen voor versterking. Het OM en de rechtspraak moeten anticiperen op die versterking en de verwachte toename van het aantal strafzaken.

Onder meer vanuit de schaarse capaciteit van het Functioneel Parket en de Rechtspraak zet het FP in op interventies met het gewenste, maatschappelijk effect. Daarnaast wil het FP tegemoetkomen aan de Europese verplichting om milieucriminaliteit doeltreffend, evenredig en afschrikkend te sanctioneren.

Jeugd en ernstig geweld

De instroom van jeugdigen verdacht van misdrijven is de afgelopen decennia in absolute aantallen gedaald. De in 2020 gesignaleerde lichte stijging van het aantal minderjarige verdachten heeft zich niet doorgezet. Ook in 2021 en 2022 is het aantal misdrijfzaken van jeugdigen afgenomen. In 2022 nam de instroom van minderjarige verdachten voor misdrijven met 7 procent af ten opzichte van 2021.

De afgelopen jaren was er een toename van jeugdigen die verdacht werden van ernstige geweldsdelicten. Voorbeelden zijn gewapende overvallen, steekpartijen, doodslag en moord. Hoewel het om een relatief kleine groep jeugdigen gaat is deze toename zorgwekkend. In 2022 is bij deze zaken ten opzichte van 2021 een afname te zien van minimaal 19%. Bij de instroomcijfers van jongvolwassenen in de leeftijd van 18 tot 21 jaar is een zelfde afname te zien. In het volgende hoofdstuk 'Het OM in cijfers' is hier een afzonderlijke alinea aan gewijd.

Om te voorkomen dat jeugdigen en jongvolwassenen ernstige geweldsdelicten plegen is aandacht voor preventie en vroegsignalering van groot belang. Het is belangrijk om te voorkomen dat kinderen, jongeren en jongvolwassenen in een kwetsbare positie in de criminaliteit belanden, daar steeds verder in verstrikt raken en uitgroeien tot geharde criminelen. Daarvoor is het in het bijzonder van belang om te investeren in onderwijs en een positief toekomstperspectief. Schoolverzuim kan een belangrijke voorspeller zijn van crimineel gedrag. Om die reden voert het OM wekelijks overleg met leerplichtambtenaren en de Raad voor de Kinderbescherming, om bij overtreding van de Leerplichtwet te zorgen voor begeleiding van de jeugdreclassering voor jongeren en ouder(s). Verder neemt het OM deel aan gemeentelijke aanpakken voor problematische jeugdgroepen en is het OM partner in de zorg- en veiligheidshuizen en regionale informatie- en expertisecentra. Het OM ondersteunt een aanpak die jongeren zowel corrigeert als perspectief biedt. Wanneer strafrechtelijk ingrijpen nodig is, geldt het

uitgangspunt: "licht waar het kan, zwaar waar het moet", waarbij rekening wordt gehouden met de ontwikkeling van jongeren. De straf moet passend zijn en samengaan met gerichte begeleiding en behandeling.

Huiselijk geweld, kindermishandeling en zeden

De ZSM-partners en Veilig Thuis gingen medio 2022 akkoord met een meer bestendige rol voor Veilig Thuis in de ZSM-werkwijze bij huiselijk geweld. In de ZSM-werkwijze werkt het OM al samen met Politie, Reclassering en Slachtofferhulp tegen veelvoorkomende criminaliteit. Het OM verwacht nu een soepeler verlopende samenwerking met Veilig Thuis en een effectievere aanpak. Ondertussen blijven OM en de andere ZSM-partners op zoek naar mogelijkheden om de samenwerking binnen ZSM te optimaliseren.

Waar een goede informatiedeling ook een belangrijke rol speelt, is bij de opsporing en vervolging van (zware) kindermishandelingszaken. Kenmerkend aan die zaken is dat het letsel, wegens het vaak ontbreken van verklaringen van het slachtoffer en getuigen, vertelt wat er is gebeurd. Slachtoffers zijn in sommige gevallen nog te jong om goed te kunnen vertellen over de toedracht en ook kan niet altijd van hen worden verwacht dat zij bij de politie tegen hun ouders of verzorgers zullen verklaren. Medische informatie is daardoor onmisbaar om vast te kunnen stellen van welk letsel sprake is en met welke kracht dat is toegebracht.

Hoewel het medisch beroepsgeheim in zeer uitzonderlijke omstandigheden doorbroken kan worden ten behoeve van de opsporing en vervolging, wordt daar (zeer) terughoudend mee om gegaan. In 2022 heeft het OM, met ketenpartners, verschillende acties ondernomen om de gegevensdeling vanuit de medische sector te verbeteren. Ondanks deze inzet, leidt dit nog niet (overal) tot resultaten. In 2022 is het zeden- en kinderpornocluster van het OM gestart met de implementatie van het wets-

voorstel Wet Seksuele Misdrijven (WSM). In deze nieuwe wet, die de huidige zedentitel zal vervangen in 2024, wordt seksueel contact met iemand terwijl de wil van de ander daartoe ontbreekt, strafbaar. Je bent strafbaar als je weet of had moeten weten dat de ander het seksueel contact niet wilde. Dit is een uitwerking van het verdrag van Istanbul, het verdrag van de Raad van Europa dat eisen stelt aan de aanpak van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld.

Daarnaast wordt het met de nieuwe wet strafbaar om seksueel getinte berichten te sturen naar kinderen jonger dan zestien (sexchatting). Voor de strafbaarheid hoeft geen sprake te zijn van het doen van een voorstel tot een ontmoeting voor seksuele doeleinden, zoals nu nog wel het geval is.

Het OM vindt het van belang dat de Tweede Kamer en burgers een realistisch beeld geschetst krijgen van wat de nieuwe wet in de praktijk gaat betekenen. Om verkrachting of aanranding te bewijzen, is vanaf inwerkingtreding van de WSM niet meer nodig om te bewijzen dat er sprake was van dwang, geweld of bedreiging. Bij de schuldvarianten van verkrachting en aanranding blijft het noodzakelijk om voldoende wettig en overtuigend bewijs te hebben om succesvol te kunnen vervolgen. De wetwijziging verandert daar niets aan en ook na inwerkingtreding van deze nieuwe wet blijft opsporing en vervolging van seksuele misdrijven dus complex.

Tot slot zette het OM in op verbetering van de doorlooptijden van zedenzaken. Zedenzaken zijn zaken die veel impact hebben op alle betrokkenen. Juist daarom is het van belang dat zedenzaken snel beoordeeld worden, zonder dat daarmee afgedaan wordt aan de kwaliteit. Vorig jaar zijn ketenbreed en OM-intern projecten gestart om te analyseren hoe zedenzaken sneller door de keten kunnen stromen. De projecten lopen in 2023 door.

Discriminatie

In 2022 hield het OM zich bezig met een verscheidenheid aan zaken waarin het moest oordelen of sprake was van strafbare discriminatie. Zo vervolgde het OM de twee makers van de antisemitische muurschildering van de voetballer Steven Berghuis voor groepsbelediging. De makers werden in juli 2022 veroordeeld tot een taakstraf met als bijzondere voorwaarde een bezoek aan het Nationaal Holocaust Namenmonument.

In maart 2022 besloot het OM de politicus Thierry Baudet niet te vervolgen vanwege een tweet waarin hij ongevaccineerden vergeleek met Joden. Het OM oordeelde dat de uitlatingen niet strafbaar waren op grond van het groepsbeledigingsartikel in het Wetboek van Strafrecht.

Het OM ging in 2022 ook in appél tegen een vrijpraak van de rechtbank Amsterdam van een man die een afbeelding van de Israëlische vlag had getoond, waarin de blauwe davidster was vervangen door een blauwe kakkerlak. In hoger beroep werd de man veroordeeld voor groepsbelediging.

Het aantal zaken waarin sprake was van discriminatie, meestal vanwege ras of seksuele gerichtheid, daalde van 485 zaken in 2021 naar 417 in 2022.

Wanneer het OM zaken seponereert kunnen betrokkenen via een 'artikel 12 Sv-procedure' het gerechtshof verzoeken om het OM te dwingen toch te vervolgen. Afgelopen jaar oordeelde het hof in een aantal procedures dat het OM een juiste

Het OM oordeelde dat de uitlatingen niet strafbaar waren

STRAF BELAGERS JOURNALIST GRONINGEN

De rechtbank in Groningen heeft in juli 2022 twee mannen veroordeeld tot vijf jaar celstraf en tbs met voorwaarden die in de nacht van 18 op 19 augustus 2021 brandende molotovcocktails via een stuk-geslagen ruit in de woning van een journalist hebben gegooid. De journalist en zijn partner bleven ongedeerd. Volgens de rechtbank ging het hier om poging tot moord en brandstichting.

De straf was conform de eis van het Openbaar Ministerie. De officier van justitie noemde de daad een aanval op de persvrijheid. *'Zonder persvrijheid, geen democratische rechtsstaat. De pers is onmisbaar als één van de controlerende machten, de pers moet onafhankelijk en vrij zijn. Maar de pers staat onder druk. Niet door radicale gedachten of toenemende polarisatie van standpunten, maar door intimidatie en geweld. Daar gaat dit proces over.'*

sepotbeslissing had genomen. Zo wees het hof Den Haag het beklag van een aantal leerlingen van de Gomarus scholengemeenschap af, dat zij hadden ingesteld na het seponeren door het OM van hun aangiften wegens gewijzigde omstandigheden. Het hof vond net als het OM dat strafvervolgning geen redelijk doel meer diende, ook al zou dwang, aanzetten tot discriminatie en verspreiding van documenten die aan kunnen zetten tot discriminatie, bewezen kunnen worden.

Ook een beklag over het sepot van de aangifte tegen medewerkers van de afdeling Toeslagen bij de Belastingdienst vanwege onder andere beroepsmatige discriminatie, haalde het niet. Het hof Den Haag oordeelde dat er vanwege de immuniteit van de Staat en verjaring onvoldoende aanknopingspunten waren om een strafvervolgning te bevelen.

Tot slot wees het hof Amsterdam het beklag af van het Comité Nederlandse Ereschulden vanwege het sepot inzake de aangifte tegen gebruik van de term 'Bersiap' door het Rijksmuseum. In zijn beschikking oordeelde het hof, in lijn met het OM-sepot, dat de term 'Bersiap' geen beledigend karakter heeft.

Op beleidsniveau versterkte het OM de banden tussen het Landelijk Expertisecentrum Discriminatie (LECD) van het OM en het Expertise Centrum Aanpak

Discriminatie van de Politie (ECAD-P). Dit laatste adviesorgaan werd in 2020 in het leven geroepen naar aanleiding van de motie Paternotte, waarin het kabinet werd verzocht om een pilot te starten met de inzet van gespecialiseerde rechercheurs bij de aanpak van discriminatie.

Intelligence en datagebruik in de opsporing

Strafrechtelijke handhaving wordt steeds meer data-gedreven. Veel criminaliteit laat in onze digitaliserende samenleving sporen in de vorm van data achter. De hoeveelheid databronnen met deze sporen neemt toe en deze worden door de toepassing van nieuwe technologieën steeds toegankelijker. Voorbeelden zijn de data uit versteutelde communicatie, zoals Encrochat en SkyEcc, en de toenemende mogelijkheden om analyses uit te voeren op gegevens uit inbeslaggenomen mobiele telefoons of internetgegevens.

Met het juiste gebruik van data komt criminaliteit die eerder niet goed gezien werd, beter in beeld. Daarmee kunnen capaciteit en middelen (zoals bevoegdheden) gericht worden ingezet. De belofte rond het gebruik van data ten behoeve van de opsporing en vervolging is groot, de komende jaren worden méér fundamentele ontwikkelingen

verwacht. Denk aan het verder ontwikkelen van geavanceerde algoritmen die de opsporing kunnen verscherpen.

Het OM moet er op toezien dat data op een juiste manier in het opsporings- en vervolgingsproces gebruikt worden. Dit is gezien de snelheid van innovaties een belangrijk aandachtspunt voor het OM. De wettelijke kaders zijn leidend. Daarbij spelen de borging van kwaliteit, integriteit en ethiek een hoofdrol bij het datagebruik in de strafrechtsketen. Ook de wettelijke kaders op het gebied van privacy en gegevensbescherming moeten in acht worden genomen. Het Kwaliteitskader Big Data uit 2020 biedt het fundament voor de verdere ontwikkeling.

Bewaken en Beveiligen

Steeds meer personen worden geconfronteerd met dreiging en bedreiging, en stappen voor bescherming naar de overheid. Dan gaat het bijvoorbeeld om stalkingszaken, geweld in het criminele milieu en – in toenemende mate – dreiging van zwaar geweld onder jongeren. Deze trend zette zich door in 2022. De druk op het stelsel bewaken en beveiligen blijft daarmee hoog. In 2022 is door de organisaties binnen het stelsel – Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid, politie, Koninklijke marechaussee en OM – verder gewerkt aan de uitvoering van de aanbevelingen van de Commissie-Bos uit 2021, die als opdracht had om voorstellen te doen over het toekomstbestendig maken van het stelsel. Deze ingezette verbeteringen zijn echter slechts een begin. Het rapport van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid, 'Bewaken en beveiligen. Lessen uit drie beveiligingssituaties', verscheen in maart 2023. Daaruit blijkt dat er nog een grote opgave resteert om het stelsel bewaken en beveiligen te verbeteren. Het OM onderschrijft de aanbevelingen uit het rapport en trekt er lessen uit. Het College heeft begin maart besloten dat het OM een programma zal starten om actie te ondernemen op basis van de conclusies en aanbevelingen van de OvV. Inmiddels is ook de kabinetsreactie op het

OvV-rapport aan de Tweede Kamer gezonden, waarin het kabinet aangeeft hoe het opvolging wil geven aan de aanbevelingen van de OvV. Zowel het rapport van de OvV als de door het kabinet aangekondigde vernieuwingen zullen een flinke impact hebben op het OM. Het OM zal enerzijds taken en verantwoordelijkheden gaan afstaan en anderzijds de invulling van de taken en verantwoordelijkheden die bij het OM blijven, gaan versterken.

Veilige publieke taak

In 2022 zijn werknemers met een publieke taak regelmatig op agressie en geweld gestuit. Dat is vreselijk. Publieke taken zijn overheidstaken én taken in het publieke belang die zijn ontleend aan de grondwettelijke opdracht tot overheidszorg. Deze beroepsbeoefenaren moeten hun werk veilig kunnen doen. Elke burger vertrouwt op hun hulp en bijstand.

Afgelopen jaar registreerde het OM 9911 verdachten van geweld tegen werknemers met een publieke taak. Dat is een toename van 4 procent ten opzichte van 2019.

In 58% van de gevallen van 2022 was er sprake van verbale agressie, in 35 procent ging het om fysiek geweld, in bijna 3 procent was sprake van ernstige misdrijven zoals zware mishandeling en (poging tot) moord/doodslag.

Een vonnis dat in oktober 2022 veel aandacht trok was de 12 jaar cel en tbs met dwangverpleging die de Rotterdams rechtbank oplegde aan een 47-jarige vrachtwagenchauffeur voor het opzettelijk doodrijden van een motoragent in juli 2021.

Hoeveel waarde het OM hecht aan de veiligheid van werknemers met een publieke taak, blijkt uit de voorrang waarmee het OM hier strafrechtelijke onderzoeken verricht en verdachten vervolgt. In die vervolging kiest het OM als uitgangspunt voor een 200 procent hogere strafeis. Het OM bevordert het schadeverhaal voor slachtoffers en informeert hen actief. Elk parket kent een functionaris met de porte-

MH17

2022 is een beslissend jaar in het MH17-onderzoek. In november doet de rechtbank Den Haag, na ruim acht jaar onderzoek, uitspraak in de strafzaak tegen vier verdachten. Een moment waar veel nabestaanden van de slachtoffers lang naar uit hebben gekeken. Een deel van hen heeft alle 69 zittingsdagen op Justitieel Complex Schiphol (JCS) bijgewoond of deze via de livestream gevolgd. Ook de media volgen de strafzaak nauwgezet.

17 Juli 2014 is dan ook een dag die in het collectieve geheugen van Nederland gebeiteld staat. Op die dag stort in het oosten van Oekraïne vlucht MH17 van Malaysia Airlines neer. Het vliegtuig was op weg van Amsterdam naar Kuala Lumpur. Aan boord zijn 283 passagiers en 15 bemanningsleden. Onder de passagiers zijn 196 Nederlanders. Alle 298 inzittenden komen om het leven. Om de feiten rondom de crash vast te stellen, de verantwoordelijken te identificeren en strafrechtelijk bewijs te verzamelen is een internationaal team opgericht, een Joint Investigation Team (JIT). Daarin werken Nederland, Australië, Maleisië, België en Oekraïne samen. Het JIT stelt vast dat MH17 is neergeschoten met een Russische Buk-raket vanaf een landbouwveld in Oost-Oekraïne.

In juni 2019 wordt bekend dat het Nederlandse OM vier verdachten gaat vervolgen. Het zijn drie Russen en één Oekraïner, militaire leiders van de zogenaamde Volksrepubliek Donetsk (DPR). Zij worden verdacht van nauwe samenwerking om de Buk-raket te verkrijgen en in stelling te brengen op de afvuurlocatie met als doel een vliegtuig neer te schieten, en de moord op de inzittenden.

Op 9 maart 2020 start het proces, in afwezigheid van de verdachten. Eén verdachte wordt verdedigd

door Nederlandse advocaten. Het OM draagt de tenlastelegging voor en daarbij worden ook alle namen van de 298 slachtoffers voorgelezen.

In juni 2021 gaat de inhoudelijke behandeling van proces MH17 van start. Later dat jaar oefenen ruim honderd nabestaanden hun spreekrecht uit. Eind december 2021 houdt het Openbaar Ministerie het requisitoir, waarin het de aanklacht en de bewijslast toelicht. Het requisitoir eindigt met de strafeis: vier keer levenslang. In de lente van 2022 wordt de strafzaak voortgezet met de pleidooien, repliek en dupliek. Inmiddels omvat het procesdossier 42.587 pagina's.

Op 17 november 2022 volgt de uitspraak. Ruim 240 journalisten van over de hele wereld zijn aanwezig. Om hen te huisvesten is een tijdelijk perscentrum opgebouwd. Drie verdachten krijgen levenslang, een vierde wordt vrijgesproken. Er wordt geen hoger beroep ingesteld, waarmee de vonnissen onherroepelijk zijn.

Met de uitspraak is het MH17-onderzoek niet klaar. Er loopt nog een onderzoek naar betrokkenen in de Russische Federatie bij het neerhalen van MH17. Op 8 februari 2023 maakt het JIT bekend dat er sterke aanwijzingen zijn dat de Russische president besloot tot de verstrekking van het Buk-raketsysteem. Hoewel er veel nieuwe informatie is verzameld over diverse betrokkenen zijn de bewijzen niet concreet genoeg om tot nieuwe vervolgingen te leiden. Het onderzoek wordt stilgelegd, maar het dossier wordt niet gesloten. Nieuwe informatie zal door het JIT beoordeeld worden. Gewijzigde omstandigheden kunnen aanleiding geven om het onderzoek weer voort te zetten.

Agressie en geweld tegen hulpverleners terugdringen

feuille VPT. Deze portefeuillehouders zijn verenigd in het OM-platform VPT waarin ze zaken bespreken en best practices delen. De landelijke portefeuillehouder VPT stuurt op eenduidige uitvoering van landelijke afspraken.

In 2022 spraken medewerkers van het OM met brancheorganisaties van onder meer de gezondheidszorg, openbaarvervoersdiensten, ambulancediensten, politie en het gevangeniswezen. Het OM wil werkgevers ondersteunen in hun verantwoordelijkheid voor een veilige werkomgeving, door voorlichting te geven over het aangifte- en strafproces en ervaringen over en weer te delen.

In lijn met het voorgaande participeert het OM in de Taskforce Onze Hulpverleners Veilig, waaraan ook politie, brandweer en BOA's deelnemen. De Taskforce heeft als doel agressie en geweld tegen hulpverleners terug te dringen en iedereen ervan te doordringen dat dit nooit getolereerd wordt.

Het OM is ten slotte lid van de Adviesraad voor het Programma Weerbaar bestuur, een breed gremium voor lokale bestuurders waaraan onder meer de ministeries van BZK en J&V, de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid,

de politie en de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak deelnemen. Een weerbaar bestuur voorkomt dat het openbaar bestuur wordt ondermijnd en besluitvorming onder druk wordt gezet.

Verkeer

Postcoronajaar 2022 zorgde voor meer verkeer op de weg dan de voorgaande jaren. De stijging van ongeveer 12 procent verkeer liet ook de instroom van overtredingen en misdrijven in het verkeer toenemen bij Parket CVOM. Die trend is te zien bij bijna alle overtredingen en misdrijven. Ook het aantal beroepen, zowel bij de officier van justitie als bij de kantonrechter, tegen opgelegde beschikkingen in het kader van de Wet Administratieve Handhaving Verkeersvoorschriften, kent een aanmerkelijke stijging. Handhaving in het verkeer richt zich op het vergroten van de verkeersveiligheid en het terugbrengen van het aantal verkeersslachtoffers.

Snelheid, afleiding en middelengebruik zijn de belangrijkste factoren die de verkeersveiligheid nadelig beïnvloeden. Binnen Parket CVOM wordt daar op verschillende manieren op ingezet. Naast het afhandelen van straf- en beroepszaken, wordt gestuurd op de handhaving door de politie, wordt

samengewerkt met veiligheidsorganisaties, en Parket CVOM beheert en innoveert handhavingsmiddelen als trajectcontrole en flitspalen.

In november 2022 is een nieuw handhavingsmiddel in gebruik genomen: de flexflitsers. Een verplaatsbare flitspaal die ongeveer twee maanden op één plek blijft staan. In 2022 is het eerste deel van de 50 flexflitsers neergezet. De verplaatsbare palen verhuizen binnen een cluster van drie nabijgelegen locaties en beogen een duurzame snelheidsvermindering. De eerste resultaten (jaarcijfers 2022) laten zien dat daar waar de introductie met veel persbelangstelling gepaard ging, de overtredingscijfers lager zijn dan de latere (persluwe) plaatsingen. In 2022 zijn voorbereidingen getroffen voor de uitrol van de focusflitsers, de flitsers die telefoongebruik detecteren bij bestuurders. In 2022 werd voor het eerst trajectcontrole ingezet op een snelweg met

wegwerkzaamheden. Het langdurige onderhoud aan de Galecopperbrug op de A12 bij Utrecht werd veiliger door de 24/7 handhaving van de maximumsnelheid van 70 km per uur. Met invoering van de registratieplicht voor landbouwvoertuigen werden bijna 750.000 voertuigen geregistreerd. Een geregistreerd voertuig draagt ook bij aan de verkeersveiligheid onder andere doordat de RDW kan controleren of voertuigen zijn (type)goedgekeurd.

In 2022 steeg het aantal zaken dat bij het OM binnenkwam met betrekking tot het rijden onder invloed naar ongeveer 36.000. Het gaat dan onder andere om het rijden onder invloed van alcohol of drugs, of het weigeren van een bloedproef. Zo'n 9.000 processen-verbaal voor het rijden met bijvoorbeeld een ongeldig of ingevorderd rijbewijs werden in 2022 door de politie opgemaakt en ingezonden. Misdrijven en overtredingen in het verkeer leiden tot onveilig-

JOURNALISTIEK

Vrije nieuwsgaring en een onafhankelijke pers zijn pijlers onder een democratische rechtsstaat. Journalisten moeten dan ook in vrijheid en zonder gevaar hun werk kunnen doen. Helaas kan dat niet altijd. Op 1 april 2019 is PersVeilig gelanceerd, een initiatief van de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ), het Genootschap van Hoofdredacteuren, het Openbaar Ministerie en de politie. Het project heeft tot doel de positie van journalisten te versterken tegen geweld en agressie op straat, op sociale media en/of via juridische claims.

Vanaf 1 april 2019 geldt een verdubbeling van de strafeis voor agressie- en geweldsdelicten tegen journalisten. Politie en OM geven hoge prioriteit aan de opsporing en vervolging in gevallen van agressie en geweld tegen journalisten. Lik-op-stukbeleid

wordt zo veel mogelijk toegepast. Journalisten die te maken krijgen met agressie en geweld, kunnen hiervan een melding doen op www.persveilig.nl.

In 2022 heeft PersVeilig 198 meldingen van journalisten ontvangen die tijdens of omwille van hun werk werden bedreigd of met fysiek geweld te maken kregen. Hiervan ging het in 133 gevallen om bedreiging. Journalisten deden 33 keer melding van fysiek geweld en 13 meldingen betroffen stalken of intimidatie. (Bron: Persveilig).

Dat is een daling ten opzichte van 2021, toen kwamen er 272 meldingen binnen bij PersVeilig, waarvan 73 gevallen van fysiek geweld. PersVeilig denkt dat de daling komt doordat 2021 een 'coronajaar' was met veel demonstraties waar journalisten te maken kregen met agressiviteit.

heid en slachtoffers in het verkeer. In 2022 waren 737 dodelijke verkeersslachtoffers te betreuren. Elk verkeersslachtoffer is er één te veel. Samenwerking en handhaving met partners zoals wegbeheerders en politie hadden in 2022 hoge prioriteit en zullen dat de komende jaren onverminderd zijn.

Internationaal

In 2022 ging veel OM-aandacht uit naar de oorlog in Oekraïne, die gevolgen heeft voor de veiligheid in Europa en voor de criminaliteit. Het OM bood onder meer bijstand aan het Internationaal Strafhof dat zich buigt over oorlogsmisdrijven gepleegd in Oekraïne, en aan het Joint Investigation Team van zes Europese landen en Oekraïne dat oorlogsmisdrijven in Oekraïne opspoort. Er zijn in de internationale gemeenschap ideeën om een agressie-tribunaal op te richten, dat zich richt op de kopstukken die de oorlog begonnen. De afdeling Internationaal van het Parket-Generaal volgt die ontwikkelingen nauwgezet.

Daarnaast zijn afgelopen jaar diverse plannen op het gebied van de internationale aanpak van ondermijning in gang gezet. Naast de intensivering van de samenwerking met Duitsland en België, kwamen zes EU-lidstaten waaronder Nederland een actieplan overeen, waarin zij binnen de EU diverse thema's willen aanpakken. Zoals de samenwerking op het gebied van havens, en dan met name die van Rotterdam en Antwerpen waar enorme hoeveelheden drugs Europa binnenkomen. Afdeling Internationaal zorgde voor afstemming van het OM-standpunt, behartigde de belangen van het OM in de vorming van integrale plannen die onder regie van het ministerie van J&V tot stand kwamen. Met geld dat het departement beschikbaar stelde kan het OM in het buitenland vier extra liaisonmagistraten plaatsen en vijf Internationale Rechtshulpcentra versterken met parketsecretarissen.

Sancties tegen Rusland

Sinds de inval van Rusland in Oekraïne op 24 februari 2022 heeft de EU onder andere financiële en

economische sancties afgekondigd tegen Rusland en Belarus. De EU-sancties zijn bedoeld om de economische basis van Rusland te verzwakken, zodat het voor Rusland lastiger wordt oorlog te voeren.

Financiële sancties bestaan uit een gebod tot het bevriezen van de bestaande tegoeden en bezittingen van (rechts)personen of organisaties die op sanctielijsten zijn geplaatst, en uit een verbod om nog langer transacties met of andere financiële diensten voor deze (rechts)personen of organisaties te verrichten. Economische sancties omvatten onder meer beperkingen op de in- en uitvoer van bepaalde producten uit en naar Rusland.

De sanctiepakketten worden door de EU bepaald. Het OM gaat over de strafrechtelijke handhaving. Het Functioneel Parket (FP) van het OM komt in beeld als de opgelegde sancties niet worden nageleefd of worden omzeild. Bijvoorbeeld wanneer tegoeden en bezittingen van gesanctioneerden niet worden bevroren, of als goederen in strijd met sanctie-maatregelen toch worden uitgevoerd.

Signalen over vermoedelijke overtreding van de sanctiewetgeving komen op verschillende manieren bij het FP binnen. Dit kan via informatie vanuit de Douane, Financial Intelligence Unit Nederland (FIU-NL), toezichhouders (AFM, DNB), media, Meld Misdaad Anoniem-meldingen en vanuit informatie van open bronnen. In sommige gevallen leidt informatie uit andere al lopende strafrechtelijke onderzoeken naar dit soort verdenkingen. Alle signalen die bekend zijn worden beoordeeld. Opsporingsinstanties als de FIOD en het team Precursoren, oorsprong, strategische goederen en sanctiewetgeving (POSS) van de Douane kunnen onder het gezag van het OM vervolgens een strafrechtelijk onderzoek starten. Dat aantal onderzoeken is duidelijk toegenomen. Het FP kan na onderzoek tot vervolging overgaan. Over (vermoedelijke) sanctieschendingen vindt vanuit het FP de coördinatie en afstemming plaats met de ketenpartners, waaronder de FIOD, het team POSS van de Douane, de AIVD, MIVD, DNB, AFM en Eurojust.

Er zijn in de internationale gemeenschap ideeën om een agressie-tribunaal op te richten

Met betrekking tot de oorlog in Oekraïne heeft het OM een centraal loket ingericht voor vraagstukken op juridisch, strategisch en communicatief gebied. Deze vraagstukken kunnen gaan over cyberaanvallen, uitreizigers, internationale misdrijven, oorlogsmisdrijven en financiële sancties of strategische goederen. Om die vraagstukken te kunnen beantwoorden is een expertgroep samengesteld met collega's vanuit het FP, het Landelijk Parket, arrondissementsparket Oost-Nederland en het Parket-Generaal.

Vreemdelingen in de strafrechtketen (VRIS)

In reactie op de grote overlast die in steden en dorpen wordt ervaren vanwege overlastgevendende asielzoekers die misdrijven plegen, heeft het OM na de zomer van 2022 een werkgroep ingesteld onder aansturing van de landelijk VRIS-officier. Inzet is allereerst het vervolgingsbeleid tegen over-

lastgevendende asielzoekers die misdrijven plegen, in heldere stappen te beschrijven. Zo is steeds voor iedereen duidelijk welke interventies voor verdachten uit de doelgroep bij voorkeur worden opgelegd. Voor de verdachten uit de doelgroep, minderjarig en meerderjarig, moet duidelijk zijn dat het plegen van misdrijven direct gevolgen heeft in de vorm van lik op stuk. Het OM laat daarmee ook aan het bestuur, de asielketenpartners, de bevolking met de goedwillende asielzoekers zien, dat het wangedrag niet tolereert. Tegelijkertijd worden de kwetsbare asielzoekers beschermd. Zo levert het OM in 2023 transparant en voorspelbaar een bijdrage aan de aanpak van de ervaren overlast. Dat vervolgingsbeleid is uitgewerkt in een stroomschema voor toepassing op ZSM. Dit beleid en een werkinstructie wordt na interne consultatie landelijk ingevoerd. Verdachten worden door de politie en AVIM (Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel) voor ZSM herkenbaar aangeleverd. Nadat de interventie in de vorm van een straf heeft plaatsgevonden

wordt de verdachte weer overgedragen aan AVIM voor het vervolgen van de asielprocedure. Voor de doelgroep is deze verkort met in het negatieve geval snel zicht op terugkeer naar het land van herkomst.

De werkgroep bestaat uit (gebieds-)officieren van justitie van de parketten die de meeste overlast ervaren en andere OM-medewerkers die nauw

betrokken zijn bij het thema VRIS. De opdracht van de werkgroep loopt tot de zomer van 2023. De focus ligt op de aanpak van misdrijven, gepleegd door overlastgevende vreemdelingen in de asielketen die worden verdacht van veelvoorkomende criminaliteit (VVC) of (lichte) high impact crime (HIC)-feiten, die instromen via ZSM. Het doel van deze aanpak is dat het OM, samen met de politie, door adequate inzet

van het strafrecht een bijdrage levert aan het behoud van landelijk en lokaal draagvlak voor de (nood)opvang van asielzoekers. Vanaf de start wordt nauw samengewerkt met de Nationaal Coördinator Aanpak Overlast en zijn de contacten met de betrokken organisaties in de vreemdelingen- en strafrechtketen, zoals de Immigratie en Naturalisatiedienst (IND), AVIM, Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) en de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V), aangehaald en geïntensiveerd.

Straf met Zorg

36 procent van de verdachten heeft problemen op meerdere leefgebieden: gezondheid, inkomen, leefsituatie en heeft problemen bij het opgroeien. Dat bleek in 2022 uit een onderzoek van het OM en het CBS. De groep verdachten met deze 'multiproblematiek' komt voor in meer dan de helft van de strafzaken die bij het OM ter vervolging zijn ingestroomd. In de verdachtenpopulatie van het OM komen driemaal zoveel personen met multiproblematiek voor (de 36 procent) als in de totale Nederlandse bevolking (11 procent). Naarmate er meer problemen zijn neemt de recidive toe.

Dit geeft aan dat officieren van justitie en advocaten-generaal bij veel verdachten alert moeten zijn op achterliggende problemen. Dat betekent echter niet automatisch dat het strafrecht kan worden ingezet om iemand naar hulp of behandeling toe te leiden. Zeker bij relatief lichte delicten kan het OM niet een zwaar strafrechtelijk kader neerzetten, ook niet voorwaardelijk. Er komt altijd een moment dat het strafrechtelijk traject eindigt, terwijl de problemen waarschijnlijk nog niet, of nog niet allemaal, zijn verdwenen. Daarom blijft bij deze groep een goede samen- en wisselwerking met de reclassering, gemeenten en zorginstaties van belang, bijvoorbeeld in de Zorg- en Veiligheidshuizen. De implementatie van de minimumnormen Straf met Zorg heeft de afgelopen drie jaar een grote bijdrage geleverd aan die samenwerking met organisaties binnen en buiten de strafrechtketen, door heldere afspraken te maken over de inzet van het OM.

Op de parketten is Straf met Zorg inmiddels onderdeel van het reguliere werk geworden. Daarbij is gewerkt aan het vergroten van deskundigheid bij officieren, secretarissen en interventiespecialisten over het nemen van proportionele beslissingen in zaken met een zorgcomponent. In of juist buiten het strafrecht.

Wvvgz

In 2022 heeft het OM bij de rechter 15.664 verzoekschriften voor zorgmachtigingen en 8658 verzoekschriften voor voortzetting van de crisismaatregel ingediend. Uit de eerste evaluatie in 2022 van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvgz) en de Wet zorg en dwang (Wzd) blijkt dat door de vele wijzigingen tijdens de parlementaire behandeling een complex wetgevingsgeheel is ontstaan en dat de implementatie van beide wetten moeizaam verloopt. De werklast van het OM voor de uitvoering van de Wvvgz is groot. In de evaluatie schatten de onderzoekers de totale kosten van de inzet van officieren, parketsecretarissen en administratief medewerkers in de procedure voor een zorgmachtiging in 2021 op ruim 4 miljoen euro. Bij officieren van justitie is het grootste deel van de kosten gemoeid met de tijd die zij besteden aan het voorbereiden van verzoekschriften voor een zorgmachtiging. Uit een werklastermeting blijkt dat, ten opzichte van een reguliere zorgmachtiging, de werkprocessen met betrekking tot art. 2.3 Wet forensische zorg veel extra tijd in beslag nemen. Met dit artikel kan de stráfrechter een civielrechtelijke zorgmachtiging afgeven op grond van de Wvvgz.

Maatschappelijke onrust en polarisatie

Kritische geluiden zijn essentieel voor een goed functionerende democratische rechtsstaat. Vrije meningsuiting, bijvoorbeeld over maatschappelijk ongenoegen, is een grondrecht. Gedurende de Coronapandemie werden vormen van maatschappelijk ongenoegen uitvergroot, waarbij ook na de pandemie maatschappelijke onrust aanhield in 2022. In de huidige Veiligheidsagenda wordt maatschappelijke onrust omschreven als "collectieve gedragingen

EEN 17-JARIGE 'WELL KNOWN KILLER'

In de ochtend van 22 december 2021 wordt in Amstelveen een 56-jarige man op straat doodgeschoten. Minstens zeven kogels worden er afgeschoten, waarvan eentje in de richting van een speelveldje waar op dat moment kinderen aan het spelen zijn.

Het politieonderzoek leidt al snel tot de aanhouding van twee jeugdige verdachten: de één 21, de ander 17 jaar oud. DNA-mengprofielen van beide jonge mannen worden aangetroffen op het peilbaken dat enkele dagen voor de aanslag onder de auto van het slachtoffer is bevestigd. Daarnaast vindt de politie op de telefoon van de 21-jarige verdachte beelden van enkele dagen voor de liquidatie, waarop te zien is hoe beide verdachten in het Bijlmerpark 'proefschietsen' met het wapen. Op de telefoon van de 17-jarige verdachte, die de schutter zou zijn geweest, staan foto's van vlak ná de liquidatie waarop hij te zien is met een grote hoeveelheid cash geld. Op dezelfde telefoon treft de politie een audiobestand van een rapnummer aan waarin de voornaam van het slachtoffer voorkomt en waarin de minderjarige verdachte zichzelf een 'well known killer' noemt. Ook worden op kleding van hem schotresten gevonden.

Eind november 2022, tijdens de zitting in de Amsterdamse rechtbank, spreken de officieren van justitie van een 'een liquidatie op bestelling tegen betaling' waarbij het slachtoffer bewust meerdere dagen werd gevolgd en opgewacht. Uitgebreid lichten de officieren toe waarom zij – afwijkend van het uitgangspunt dat het jeugdstrafrecht bij een minderjarige wordt toegepast – in deze zaak voorstander zijn van toepassing van het meerderjarigenstrafrecht. Wat het OM betreft gaat het hier om een feit met een uiterst volwassen karakter.

Een feit bovendien dat kalm en goed is voorbereid met inachtneming van de nodige voorzorgsmaatregelen zoals het proefschietsen, het schieten met handschoenen aan en het dragen van een mondkapje om herkenning te voorkomen.

Als verdachten puur voor financieel gewin – en mogelijk voor status in het criminele netwerk – zo'n gruwelijk feit begaan en zo kil en gewetenloos menen te kunnen beschikken over leven en dood, zo beredeneren zij, dan is enkel een zeer langdurige onvoorwaardelijke gevangenisstraf aan de orde. Tegen de meerderjarige verdachte eist het OM 20 jaar gevangenisstraf. De minderjarige verdachte hoort 8 jaar tegen zich eisen en TBS met dwangverpleging.

"Het OM beoogt met de strafeisen andere minderjarige en jonge verdachten ervan te weerhouden om voor financieel gewin betrokken te raken in een dergelijk crimineel milieu. Deze ernstige vormen van excessief geweld vragen om een zeer stevige reactie van de strafrechter om er zo aan bij te dragen dat ook anderen ervan worden weerhouden om dergelijke misdrijven te begaan."

Drie weken later veroordeelt de rechtbank de 21-jarige verdachte tot een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van 20 jaar. Bij de veroordeling van zijn minderjarige medeverdachte hanteert de rechtbank, anders dan het OM wilde, het jeugdstrafrecht. Hij krijgt de maximale jeugddetentie van 2 jaar opgelegd en een PIJ-maatregel (jeugdtbs). De meerderjarige verdachte besloot tegen de uitspraak in zijn zaak in hoger beroep te gaan. Tegen het vonnis in de zaak van de minderjarige verdachte ging het OM in hoger beroep.

in situaties die voortkomen uit maatschappelijk ongenoegen. Maatschappelijk ongenoegen is een gevoel van angst, onzekerheid, onvrede, of miskenning ten gevolge van ongrijpbare fenomenen, zoals globalisering, klimaatverandering, migratie en ongelijkheid." Dergelijke uitingen van maatschappelijk ongenoegen worden gedaan binnen de grenzen van het demonstratierecht. Daarbij moet er altijd afstemming zijn met het lokale gezag over tijd en plaats. Dialoog is een voorwaarde bij het maken van afspraken.

Sommige vormen van ongenoegen gaan echter gepaard met strafbare feiten. Het OM hecht grote waarde aan het recht op demonstreren. Het OM blijft tegelijkertijd niet aan de zijlijn staan als – vanuit welk standpunt of mening dan ook – een verhitte sfeer leidt tot overtreding van wetten en aantasting van vrijheden en rechten van een ander. Waar strafbare grenzen worden overtreden handhaaft het OM, of spoort het daders die strafbare feiten hebben gepleegd achteraf op.

Slachtofferrechten

In 2022 kregen slachtoffers veel aandacht en meer rechten. Het 'strafvorderlijk kader slachtoffers' beschrijft de wettelijke verplichtingen die het OM sinds februari 2022 kent. Er is extra aandacht voor een juiste registratie van slachtoffers en voor de uitvoering van de individuele beoordeling naar de beschermingsbehoefte van slachtoffers.

Het OM is gestart met het Programma Slachtofferrechten waarin alle slachtofferprojecten bijeenkomen, zoals bijvoorbeeld de implementatie van de Wet uitbreiding slachtofferrechten (Wus), projecten zoals het Slachtofferportaal (mijnslachtofferzaak.nl) en overige verbeteringen in het slachtofferproces.

Op 1 juli 2022 zijn met de Wus een aantal slachtofferrechten in werking getreden: een vast moment waarop het spreekrecht wordt uitgeoefend; uitbreiding van informatierechten; het verzoek om bijstand van een tolk in de tenuitvoerleggingsfase; het (door

de politie) motiveren van de beslissing om geen kopie van de aangifte te verstrekken.

Slachtoffers van een misdrijf hebben te maken met veel instanties zoals de Politie, Slachtofferhulp Nederland, het OM, het Schadefonds Geweldsmisdrijven en het Centraal Justitieel Incassobureau. Zij ontvangen van al deze instanties berichten via e-mail of post. Sinds februari 2020 bestaat voor slachtoffers van eenvoudige zaken het slachtofferportaal. Met hun DigiD kunnen zij inloggen op www.MijnSlachtofferzaak.nl. Daar vinden zij al deze berichtgeving en de stand van zaken over hun zaak. In de doorontwikkeling van het slachtofferportaal zetten OM en ketenpartners in op digitale interactie met slachtoffers.

Een andere verbetering zit in uniformering van werkwijzen. Het administratieve proces voor de omgang met slachtoffers is opnieuw beschreven, rekening houdend met het hierboven genoemde strafvorderlijk kader slachtoffers. Daarnaast is gestart met de herziening van de informatievoorziening aan slachtoffers en de verbetering van de slachtofferbrieven. Het OM wil slachtoffers compleet, actueel en juist informeren, maar óók eenvoudig en beknopt. Zaaksinformatie komt in de slachtofferbrieven, algemene informatie wordt elders aangeboden, zoals op de website.

Ketensamenwerking

De strafrechtketen is een breed ingeburgerd begrip waarmee de samenwerking wordt aangeduid tussen verschillende instanties op het terrein van de opsporing, vervolging en berechting van strafbare feiten. De samenwerking gaat verder in de tenuitvoerlegging van de straffen en maatregelen die worden opgelegd door Rechtspraak en OM. Die instanties hebben elk een eigen (wettelijke) maatschappelijke opdracht. De strafrechtketen valt uiteen in regionale ketens die grofweg wel uit dezelfde instanties bestaan, maar waar de context van regio tot regio behoorlijke verschillen kent. Daarbinnen is sprake van onderlinge afhankelijkheid. Uiteindelijk

zijn alle 'schakels' van de keten nodig om ervoor te zorgen dat op crimineel gedrag een eerlijke, effectieve en tijdige reactie volgt.

Binnen die samenwerking is hard gewerkt aan het verkorten van doorlooptijden en het aanpakken van te hoge voorraden. Tijdig recht en korte doorlooptijden hebben als doel te zorgen voor het vergroten van het vertrouwen van slachtoffer, verdachte en maatschappij in het strafrecht door strafzaken in een zo'n kort mogelijk tijdsbestek af te handelen zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit en effectiviteit van de afdoening. Daarbij is in 2022 gewerkt aan een aparte aanpak om de doorlooptijden in jeugdzaken en zedenzaken te bekorten. Daarnaast is gewerkt aan de doorlooptijden van zaken op het gebied van veelvoorkomende criminaliteit (VVC) en bepaalde vormen van high impact crimes (HIC) door een betere benutting van snelrecht(zittingen), procesverbeteringen binnen ZSM (Zorgvuldig Snel en op Maat) en in aansluiting hierop procesaanpassingen in de tenuitvoerlegging, waardoor straffen sneller en effectiever worden toegepast.

De afgelopen jaren is een groot deel van de ketenprocessen gedigitaliseerd. Die inspanningen worden ook nu nog voortgezet. Digitalisering en ontwikkeling van de informatievoorziening binnen de keten zijn cruciaal bij het realiseren van kortere doorlooptijden en het implementeren van het gemoderniseerde Wetboek van Strafvordering. Ook dat vergt nauwe samenwerking en afstemming binnen de strafrechtketen.

Modernisering Wetboek van Strafvordering

Strafrecht mag dan niet dé oplossing voor maatschappelijke problemen zijn, strafrechtelijke handhaving van wetten en regels is wel een pijler onder een goed functionerende rechtstaat waarin burgers vertrouwen hebben.

Het OM werkt daarom hard mee aan een nieuw Wetboek van Strafvordering. Waar de eerste jaren

de juridisch inhoudelijke vormgeving samen met de ketenpartners centraal stond, bereidt het OM zich de laatste jaren voor op de gevolgen van inwerking-treding voor de organisatie. Het huidige en nieuwe wetboek verschillen van elkaar qua systematiek en het taalgebruik in het nieuwe wetboek is moderner. Een aantal onderwerpen wordt echt anders geregeld. Zo wil de wetgever met het nieuwe wetboek bijvoorbeeld een 'beweging naar voren' bewerkstelligen. Hiermee wordt bedoeld dat door de

nieuwe bepalingen de strafzaak beter voorbereid bij de rechter wordt aangeleverd. Samen met de andere voorgestelde wijzigingen gaat dit veel gevolgen hebben voor het OM: op de werkprocessen, de digitale ondersteuning en natuurlijk de opleiding van medewerkers.

In 2022 zijn stappen gezet in de voorbereiding van de implementatie in de OM-organisatie, door per werkproces een start te maken met de analyse van

Het OM wil slachtoffers compleet, actueel en juist informeren, maar óók eenvoudig en beknopt

de verschillen tussen het huidige en het nieuwe wetboek. Met praktijkdeskundigen wordt besproken welke gevolgen deze hebben op de huidige manier van werken. Deze analyses zullen de komende jaren plaatsvinden voor alle werkprocessen van het OM.

In 2022 is ook een start gemaakt met het beproeven van een aantal nieuwe juridische mogelijkheden en bevoegdheden, zoals de mogelijkheid om prejudiciële vragen te stellen aan de Hoge Raad en het doen van onderzoek aan gegevens na inbeslagname van bijvoorbeeld een smartphone of een ander device. Deze zijn beschreven in de (tijdelijke) Innovatiewet Strafvordering. Hiermee test het OM samen met de ketenpartners of een aantal nieuwe onderdelen van het Wetboek van Strafvordering een verbetering zijn, wat de gevolgen voor het OM zijn in de uitvoering en de samenwerking met partners in de strafrechtketen en welke bijstellingen eventueel nog nodig zijn. Dit gebeurt in een vijftal pilots die in 2022 van start zijn gegaan en die door het Wetenschappelijk onderzoek- en documentatiecentrum (WODC) van het Ministerie van Justitie en Veiligheid worden geëvalueerd. Met als uiteindelijke doel: een nieuw wetboek dat zo goed mogelijk aansluit bij ons dagelijks werk in de opsporing en vervolging.

HET OM IN CIJFERS

De opening van de samenleving in 2022 beïnvloedde het aanbod aan nieuwe zaken bij het OM. De traditionele off-line criminaliteit nam weer toe naast de grotere rol die cybercriminaliteit al enige tijd in het criminaliteitsbeeld speelt. De bestrijding van ondermijnende criminaliteit en criminele samenwerkingsverbanden was ook in 2022 onverminderd een belangrijke prioriteit van het OM. Dit hoofdstuk beschrijft het werk van het OM, uitgedrukt in cijfers en een duiding van de belangrijkste trends.

EEN GREEP UIT DE CIJFERS EN TRENDS

69 procent meer eenvoudige misdrijven geregistreerd, met name rijden onder invloed

Aandeel minderjarige verdachten van illegaal wapenbezit nog 53% hoger dan in pre-coronajaar 2019

Het OM handelt vaker een zaak zelfstandig af met een OM-strafbeschikking

In 23.300 misdrijfzaken is de verdachte uitgenodigd voor een hoorgesprek met de officier van justitie

De afhandeling van een ZSM-zaak door het OM kostte gemiddeld 86 dagen

Het aantal onderzoeken naar georganiseerde criminaliteit stabiliseert zich op het hoge niveau van 2021.

Het aantal onderzoeken naar handel en smokkel in cocaïne, heroïne en synthetische drugs stijgt verder

Na inwerkingtreding zogenoemde 'uithalerswet' 259 verdachten ter vervolging ingeschreven

7.670 strafzaken vanwege belediging, opruiing of discriminatie

Bijna 1.400 personen verdacht van verzet tegen de politie tijdens demonstraties

In 13.800 strafzaken ging de verdachte en/of het OM in hoger beroep.

VERSCHILLENDE SOORTEN ZAKEN

Het OM kent vijf verschillende werkomgevingen, elk specifiek ingericht voor de optimale behandeling van een bepaald soort zaken.

- **Productie** betreft zaken die het parket Centrale Verwerking Openbaar Ministerie (CVOM) behandelt. Daarbij gaat het om zogenoemde standaardzaken (veelal verkeerszaken): beroepszaken bij feitgecodeerde overtredingen en misdrijven, alsook beroepen en appellens tegen Mulder-overtredingen.
- **Interventies** betreft veel voorkomende criminaliteit waarbij altijd een verdachte in beeld is. Het gaat om strafzaken die door het OM zelf afgedaan kunnen worden of aan de rechter worden aangeboden voor een 'enkelvoudige zitting'. Deze zaken worden veelal met de ZSM-werkwijze afgedaan. De essentie daarvan is dat in elke zaak maatwerk wordt geleverd via een aanpak die recht doet aan de belangen van de verdachte, het slachtoffer en de maatschappij. Daarbij is snelheid een belangrijk element; verdachten en slachtoffers weten snel waar ze aan toe zijn. Het OM is zeven dagen per week veertien uur per dag aanwezig op de ZSM-locatie om de zaken te behandelen. Deze zaken worden door alle arrondissementsparketten behandeld.
- Bij **Onderzoeken** gaat het om de strafrechtelijke aanpak van ernstige misdrijven met een grote impact op het slachtoffer, de directe omgeving en het veiligheidsgevoel in de samenleving; de zogenaamde high impact crimes. Deze zaken worden door alle arrondissementsparketten behandeld.
- Bij **Ondermijning** gaat het om de veelal integrale aanpak van vormen van criminaliteit met potentieel ingrijpende gevolgen voor maatschappelijke systemen, instituties, sociale verbanden en structuren. Deze zaken worden door de arrondissementsparketten, het Landelijk Parket en het Functioneel Parket behandeld.
- In **Hoger Beroep** komen alle zaken samen waarin op initiatief van de verdachte of het OM appel is ingesteld. Deze zaken worden door het Ressortsparket behandeld.

Invloed opening samenleving op criminaliteitsbeeld

In 2022 nam de geregistreeerde criminaliteit toe met 6%. In totaal kwamen 808.800 misdrijven ter kennis van de politie. In 2021 waren dat nog 760.000 misdrijven.

In 2020 en 2021 werd het criminaliteitsbeeld beïnvloed door de coronapandemie en de getroffen maatregelen. Meer mensen bleven thuis, er was een avondklok en er waren meerdere perioden waarin de horeca en "niet-essentiële" winkels waren gesloten. Het effect van deze maatregelen was goed zichtbaar in de criminaliteitscijfers van de politie. De meer traditionele offline criminaliteit nam af, maar de online criminaliteit groeide.

In het voorjaar van 2022 ging de samenleving weer open en nam ook de offline criminaliteit weer toe. Zo groeide het aantal openlijke geweldsincidenten tegen personen met 20%, het aantal winkeldiefstallen met 31% en er vonden 29% meer diefstallen van brom-, snor- en gewone fietsen plaats. Ook het aantal verkeersmisdrijven nam weer toe, met name rijden onder invloed met 37%. Deze vormen van criminaliteit groeide hiermee tot boven het niveau van 2019 toen van een pandemie nog geen sprake was. Daarnaast groeide het aantal gemelde gevallen van zakkenrollerij met 83%, het aantal mishandelingen met 12%, het aantal straatroven met 7% en het aantal diefstallen van motorvoertuigen of onderdelen daarvan met 13%. Wel bleef het aantal geregistreerde meldingen van deze laatstgenoemde delicten nog op een lager niveau dan het pre-coronajaar 2019.

De rol van online criminaliteit nam in 2022 in omvang af en dan specifiek de online vormen van fraude-delicten. Deze categorie stabiliseerde zich op het niveau van voor de pandemie in 2019. Met name het aantal aangiften en meldingen voor fraude met online handel en fraude met betaalproducten daalden weer tot onder het niveau van 2019. Ook het aantal gevallen van identiteitsfraude daalde iets ten opzichte van 2021, maar is nog steeds 20% hoger dan in 2019.

Vormen van echte cybercrime, zoals hacken, DDoS- of ransomwareaanvallen stabiliseren zich volgens de politieregistratie in 2022 op het hoge niveau van tijdens de pandemie. In 2020 nam het aantal bij de politie bekende gevallen van cybercrime al toe met maar liefst 132% en in 2021 steeg dit verder met nog eens 33%. In 2022 stabiliseerde het aantal politieregistraties op cybercrime zich nagenoeg op dit hoge niveau met 14.200 gevallen.

De ontwikkelingen in de criminaliteitsvormen hebben invloed op het aantal verdachten dat in beeld komt tijdens de opsporing en vervolging. Dat komt enerzijds door het weer aantrekken van de meer traditionele offline criminaliteit en de hogere pakkans voor deze delicten. Anderzijds blijven de echte vormen van cybercrime op een hoog niveau, maar hiervoor komen doorgaans minder verdachten in beeld, mede doordat één verdachte van cybercrime vaak veel meer slachtoffers maakt (met soms wel meer dan 200 slachtoffers in één zaak).

Resultaten Veiligheidsagenda

De minister van Justitie en Veiligheid, de Regio-burgemeesters en het College van procureurs-generaal van het OM hebben met instemming van de Korpsleiding van de politie een gemeenschappelijke Veiligheidsagenda opgesteld voor de periode 2019-2022. Dit zijn de onderwerpen die, uiteraard met inachtneming van de lokale prioriteiten, altijd meegewogen worden bij de inzet van de politie. Centraal staan de thema's georganiseerde misdaad, de bestrijding van mensenhandel, cybercrime, online seksueel misbruik en de executie (tenuitvoerlegging) van vonnissen. De afgesproken normen en de resultaten van 2022 staan vermeld in de tabel.

In 2022 stabiliseerde het aantal onderzoeken naar criminele samenwerkingsverbanden (csv's) zich op het niveau van 2021. Daarmee blijft het op een structureel hoger niveau dan in voorgaande jaren en is de doelstelling voor 2022 ruimschoots behaald. De voorzichtige groei die in de afgelopen jaren op het aantal verdachten voor mensenhandel was te zien,

Resultaten kwantitatieve afspraken Veiligheidsagenda

Beleidsafspraken	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Norm 2022	Realisatie 2022	Realisatie '22 t.o.v. (plafond) norm '22
Ondermijning							
Aantal aangepakte csv's	1.406	1.522	1.529	1.662	1.370	1.672	122%
Afpakken							
Waarde beslag (in euro's) ¹	163.406.529	155.950.412	170.214.272	178.867.883	180.000.000	148.329.202	82%
Mensenhandel							
Aantal gemelde slachtoffers bij Comensha	551	975	490	310	-	323	
Aantal OM-verdachten mensenhandel	169	145	187	236	220	186	85%
Aantal complexe onderzoeken	nb	39	7	28	-	22	
Cybercrime							
Aantal cybercrime regulier	299	381	468	564	310	356	115%
wrv alternatieve of aanvullende interventies	nb	36	38	38	77	17	
Aantal fenomeenonderzoeken	nb	21	39	40	41	49	120%
wrv alternatieve of aanvullende interventies	nb	0	0	6	20	9	
Aantal high tech crime onderzoeken	21	19	12	9	20	10	50%
Totaal aantal onderzoeken	nb	421	519	613	371	415	112%
Online seksueel kindermisbruik							
Inzet gericht op misbruiker/vervaardiger	nb	193	113	113	100	96	96%
Inzet gericht op keyplayers/netwerken	nb	15	14	9	15	5	33%
Inzet gericht op bezitters/verspreiders	nb	632	351	383	400	425	106%
Totale inzet	nb	840	478	505	515	526	102%
Executie							
Positief afgedane dossiers	nb	51%	26%	77%	40%	100%	-

¹ Dit resultaat lijkt op het oog lager dan in voorgaande jaren, maar dat komt vooral doordat in 2022, vanwege de overstap naar een ander registratiesysteem, op een smallere basis is gerapporteerd. Het werkelijke bedrag aan waarde beslag ligt daarom hoger dan in de tabel is weergegeven.

zette niet door in 2022. Het aantal verdachten voor mensenhandel is afgenomen, waardoor het aantal verdachten onder het gewenste streefaantal voor 2022 is geëindigd.

Ook voor cybercrime regulier is het aantal verdachten in 2022 afgenomen, maar is de doelstelling voor 2022 wel bereikt. Verder zijn 49 fenomeenonderzoeken en 10 high tech crime onderzoeken

tactisch afgerond. Daarmee is de doelstelling voor fenomeenonderzoeken ruimschoots gerealiseerd.

Fenomeenonderzoeken zijn complexe onderzoeken die uitgevoerd worden door de cybercrimeteams van de politie en die gericht zijn op de bestrijding van cybercriminelen en hun geavanceerde technologische methoden om misdrijven te plegen. In het jaarverslag van de Politie worden de resultaten uitgebreid toegelicht.

Aanpak criminele samenwerkingsverbanden en ondermijnende criminaliteit

De bestrijding van ondermijnende criminaliteit en actieve criminele samenwerkingsverbanden is een belangrijke prioriteit van het OM, waarin veel tijd en capaciteit wordt geïnvesteerd.

De inzet van het OM in de aanpak van georganiseerde criminaliteit en andere vormen van ondermijning omvat echter meer dan de hierna volgende cijfers over onderzoeken of strafzaken laten zien. Vaak gaat het om complexe en langdurige opsporingsonderzoeken met een groot aantal verdachten, getuigen en slachtoffers, steeds vaker met internationale dimensies. Daarbij neemt het OM actief deel aan een integrale aanpak, in samenwerking met het lokaal bestuur, de politie en de Belastingdienst.

Niet in alle onderzoeken is de inzet om een verdachte strafrechtelijk te vervolgen. Soms zijn bestuurlijke of fiscale interventies effectiever, zodat vervolging niet

nodig is. Dan stelt het strafrechtelijk onderzoek de andere partners in staat te interveniëren.

In 2022 zijn 2.369 nieuwe of lopende strafrechtelijke onderzoeken uitgevoerd. Daarmee stabiliseert het aantal nieuwe en lopende onderzoeken naar criminele samenwerkingsverbanden zich op het hoge niveau van 2021. In de afgelopen jaren is met name groei te zien in het aantal onderzoeken dat onder leiding van de arrondissementsparketten wordt uitgevoerd. Ook het aantal onderzoeken onder leiding van het Landelijk Parket trekt aan in 2022.

Om zicht te krijgen op de centrale thematiek van de onderzoeken is een onderscheid te maken naar het belangrijkste aandachtsgebied. In veel gevallen heeft een onderzoek meerdere aandachtsgebieden. Zo kennen drugsonderzoeken regelmatig witwassen of vuurwapens en explosieven als tweede aandachtsgebied. Witwassen komt omgekeerd vaak voor in combinatie met drugshandel of mensenhandel. En vuurwapens en explosieven zijn vaak een combinatie met levensdelicten. Veel criminele groeperingen zijn immers op verschillende criminele terreinen actief.

Van de onderzoeken die worden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de arrondissementsparketten richt het merendeel zich op de productie van en handel in drugs en het witwassen van de daarbij verdiende winsten. Het aantal onderzoeken naar criminele organisaties die zich bezighouden met de handel in cocaïne en heroïne stijgt gestaag door; opnieuw 23% meer onderzoeken dan in 2021.

Totaal aantal strafrechtelijke onderzoeken naar csv's

	2018	2019	2020	2021	2022
Arrondissementsparketten/Politie/KMAR/BOD	1.285	1.406	1.484	1.701	1.697
Functioneel Parket/Politie/BOD	479	445	391	400	335
Landelijk Parket/Politie/KMAR/BOD	437	444	389	281	337
Totaal	2.201	2.295	2.264	2.382	2.369

Het aantal onderzoeken naar synthetische drugs nam in 2022 met 13% weer licht af ten opzichte van 2021 evenals het aantal onderzoeken naar grootschalige hennepsteelt met 28%. Het aantal onderzoeken met als aandachtsgebied wapens en explosieven blijft met 77 op het hoge niveau van 2021.

Met het aantrekken van migratiestromen na de coronapandemie laat ook het aantal onderzoeken naar mensenhandel en mensensmokkel in 2022 hogere waardes zien. Het aantal onderzoeken naar cybercrime groeit eveneens gestaag verder; van 143 onderzoeken in 2021 naar 155 onderzoeken in 2022.

Het aantal onderzoeken dat onder verantwoordelijkheid van het Landelijk Parket wordt uitgevoerd, vaak door Landelijke Recherche, liep in 2021 nog terug tot 281 onderzoeken maar trekt in 2022 weer aan tot 337 onderzoeken. Het LP concentreert zich daarbij steeds meer op grote onderzoeken met een langere looptijd en grotere complexiteit.

Net als bij de arrondissementsparketten is een flink deel van de onderzoeken gericht op de opsporing van druggerelateerde misdrijven. Vooral het aantal onderzoeken naar synthetische drugs laat een toename zien van 41 onderzoeken in 2021 naar 77 onderzoeken in 2022.

Tabel 1: aantal strafrechtelijke onderzoeken naar csv's door arrondissementsparketten naar aandachtsgebied

	2018	2019	2020	2021	2022
Grootschalige hennepsteelt	120	124	120	109	79
Cocaïne & Heroïne	168	171	199	280	345
Synthetische drugs	139	186	221	271	236
Mensenhandel	113	116	107	141	157
Mensensmokkel	32	30	25	30	59
Wapens & Explosieven	49	56	48	79	77
Witwassen	156	165	173	182	167
OMG's	38	29	29	26	18
Hollandse Netwerken	2	1	2	2	2
Ideologische misdaad	39	40	31	37	32
Kinderporno	1	0	1	0	0
Geweld & Zeden	62	70	70	81	77
Levensdelicten	118	131	108	113	111
Cybercrime	26	93	131	143	155
Fraude	82	63	63	62	63
Vermogensdelicten	83	76	74	74	48
Overig	57	55	82	71	71
Totaal	1.285	1.406	1.484	1.701	1.697

Tabel 2: aantal strafrechtelijke onderzoeken naar csv's door het Landelijk Parket naar aandachtsgebied

	2018	2019	2020	2021	2022
Grootschalige hennepsteelt	2	1	1	1	0
Cocaïne & Heroïne	84	79	49	44	49
Synthetische drugs	65	52	61	41	77
Mensenhandel & Mensensmokkel	22	25	8	18	24
Wapens & Explosieven	14	18	9	10	15
Witwassen	104	70	67	42	43
OMG's	2	1	1	1	1
Hollandse Netwerken	0	2	2	0	0
Ideologische misdaad	32	36	19	22	20
Internationale misdaad	16	14	19	9	10
Kinderporno	10	17	18	12	16
Cybercrime	47	86	72	36	42
Levensdelicten	7	9	12	11	7
Fraude	5	1	1	1	2
Vermogensdelicten	3	1	2	1	1
Geweld & Zeden	3	5	5	5	8
Overig	21	27	43	27	22
Totaal	437	444	389	281	337

Strafrechtelijke onderzoeken die onder verantwoordelijkheid van het Functioneel Parket worden uitgevoerd, concentreren zich primair op fraude en milieucriminaliteit. Het merendeel van de onderzoeken wordt verricht in samenwerking met de FIOD, de politie en de opsporingsdiensten van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Tabel 3: aantal strafrechtelijke onderzoeken naar csv's door het Functioneel parket naar aandachtsgebied

	2018	2019	2020	2021	2022
Fraude	366	350	314	326	272
Milieu	113	95	77	74	63
Totaal	479	445	391	400	335

Indien de resultaten van het strafrechtelijk onderzoek daar de mogelijkheid toe geven, kan de officier van justitie besluiten om één of meerdere verdachten strafrechtelijk te vervolgen. In 2022 behandelde het OM meer dan 2.100 strafzaken tegen een verdachte met een relatie naar de georganiseerde criminaliteit. Het merendeel van de ondermijningszaken is voorgelegd aan de rechter. In 2022 sprak de rechter in 1.543 ondermijningszaken een vonnis uit, waarbij 1.238 verdachten schuldig werden bevonden en 201 verdachten werden vrijgesproken.

Tabel 4: aantal uitspraken rechter in ondermijningszaken

	2018	2019	2020	2021	2022
Schuldig	1.173	1.257	963	1.113	1.238
Vrijspraak	225	188	143	178	201
Overig	73	63	76	62	104
Totaal	1.471	1.508	1.182	1.353	1.543

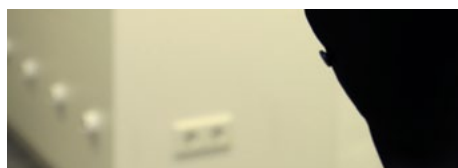
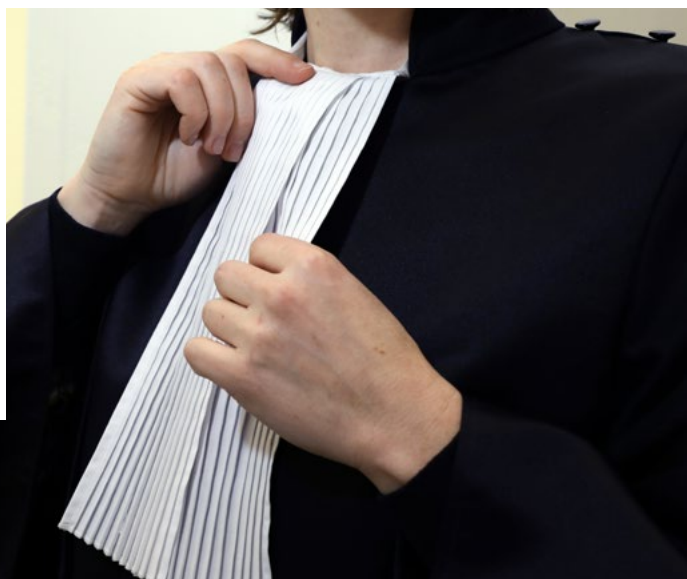
Van de 1.238 strafzaken waarin de verdachte door de rechter schuldig werd bevonden legde de rechter in 999 gevallen, ofwel in 81%, een vrijheidsstraf op. In 161 zaken was dat in combinatie met een taakstraf. In totaal legde de rechter aan 276 personen een taakstraf op. In 117 zaken werd (ook) een geldboete opgelegd voor een totaalbedrag van bijna € 3,5 miljoen.

Tabel 5: aantal veroordelingen tot een vrijheidsstraf in ondermijningszaken

	2018	2019	2020	2021	2022
< 1 jaar	436	431	307	379	364
1 - 2 jaar	221	207	154	151	170
2 -5 jaar	238	282	244	281	288
> 5 jaar	93	105	105	95	177
Totaal	988	1025	810	906	999

Verreweg de meeste verdachten, in totaal 490, werden veroordeeld tot een vrijheidsstraf voor de productie en handel in drugs. Bijna 29% daarvan werd veroordeeld tot een vrijheidsstraf tot één jaar en circa 35% tot een vrijheidsstraf van 2 tot 5 jaar. In totaal werden 177 verdachten veroordeeld tot een gevangenisstraf van meer dan 5 jaar. Dat aandeel ligt fors hoger dan in 2021. Toen resulteerde ruim 10% van het aantal opgelegde vrijheidsstraffen in een duur van meer dan 5 jaar; in 2022 gaat het om bijna 18% van het aantal opgelegde vrijheidsstraffen, waarvan 43 verdachten tot een straf van 10 tot 20 jaar en 11 verdachten tot een straf van 30 jaar.

Verreweg de meeste verdachten werden veroordeeld tot een vrijheidsstraf voor de productie en handel in drugs

Tabel 6: aantal veroordelingen tot een vrijheidsstraf in 2022 naar aandachtsgebied

	< 1 jaar	1-2 jaar	2-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Productie en handel drugs	142	89	171	88	490
Mensenhandel & Mensensmokkel	30	17	23	3	73
Wapens & Explosieven	10	4	11	3	28
Witwassen	33	18	26	9	86
OMG's	11	4	8	2	25
Hollandse Netwerken	2	0	0	0	2
Geweld en Zeden	18	12	11	30	71
Levensdelicten	2	2	9	31	44
Cybercrime	33	3	6	0	42
Vermogensdelicten	7	0	6	4	17
Fraude	39	12	8	1	60
Milieu	5	3	1	0	9
Overig	32	6	8	6	52
Totaal	364	170	288	177	999

In de strijd tegen de ondermijnende criminaliteit is op 1 januari 2022 de zogenoemde 'uithalerswet' in werking getreden. Uithalers zijn personen die in opdracht van een organisatie drugs ophalen nadat die heimelijk naar Nederland zijn verscheept. Ze laten zich vaak insluiten op het haventerrein en proberen dan drugs uit containers te halen. In de meeste gevallen gaat het om cocaïne. Meestal krijgen de uithalers een bepaald geldbedrag per lading of per hoeveelheid drugs. De containers waar de drugs in zit verstopt, zijn vaak slechts voorzien van een zegel of hangslot en relatief makkelijk te openen. Vervolgens wordt de drugs van het haventerrein af gesmokkeld en afgeleverd bij de opdrachtgever.

Uithalers zijn een onmisbare schakel voor drugsorganisaties. Het is een ernstig misdrijf waar voorlopige hechtenis voor kan worden toegepast en gevangenisstraf voor kan worden opgelegd. In 2022 zijn 259 verdachten ter vervolging voor dit nieuwe wetsartikel bij het OM ingeschreven. Tegen 94 verdachten is in 2022 reeds eindvonnis gewezen. De strafoplegging door de rechtspraak varieert op dit moment nog van (voorwaardelijke) gevangenis-

straffen tot werkstraffen, of een combinatie daarvan. Zodra er sprake is van een consistente lijn in de strafoplegging, betreft het OM die bij het opstellen van een eigen strafvorderingsrichtlijn.

De instroom van misdrijfzaken

In 2022 nam het aantal nieuwe strafzaken dat bij het OM instroomde toe met 6%. In 2021 en 2020 was nog sprake van een daling, maar in de loop van 2022 kwam hierin een kentering en is herstel in de instroom van nieuwe strafzaken te zien richting het niveau van de jaren voorafgaand aan de pandemie. Al met al registreerde het OM 179.600 nieuwe strafzaken in 2022. In 7% van de strafzaken was de verdachte nog minderjarig, 91% van de verdachten was meerderjarig. In 2% van de zaken ging het om een rechtspersoon. Die verhoudingen zijn al jaren redelijk stabiel.

Daarnaast zijn in 2022 8.000 strafzaken opnieuw ingestroomd om nog een keer behandeld te worden. Meestal gaat het om een strafbeschikking die niet geëxecuteerd kan worden of waartegen

verzet is ingesteld. Al met al stroomden in 2022 187.600 strafzaken in die door het OM in behandeling zijn genomen.

Meer instroom door opening samenleving

Zoals is beschreven aan het begin van dit hoofdstuk is de instroom van nieuwe strafzaken beïnvloed door de opening van de samenleving. Met name de toegenomen mobiliteit is hierin reeds zichtbaar. Ook kwamen weer veel buitenlandse toeristen naar Nederland. Zo verdubbelde het aantal reizigers in

2022 dat naar of via Schiphol vloog met 106%, hoewel dit nog altijd 27% minder is dan het pre-coronajaar 2019¹.

Voorals de instroom van eenvoudige misdrijven nam meer dan gemiddeld toe. Het gaat hier veelal om verkeersmisdrijven, zoals het rijden onder invloed. In 2022 registreerde het OM 43.100 nieuwe eenvoudige misdrijven; 69% meer dan in 2021 en 60% meer

¹ <https://nieuws.schiphol.nl/verdubbeling-aantal-reizigers-schiphol-in-2022/>

Vaak storten slachtoffers van internetoplichting geld op de rekening van geldezels

dan in 2019. Ook het aantal zaken die via ZSM zijn aangemeld nam toe. Het gaat hierbij om delicten die zich vooral binnen de stad of regio afspeelden, met duidelijke pieken in het weekend. In 2022 zijn 132.300 misdrijven via ZSM behandeld; 7% meer dan in 2021 en 2% meer dan in 2019. De instroom van het aantal nieuwe onderzoekszaken, ook wel "high impact zaken" genoemd, daalde in 2022 licht met 3% tot 22.600 misdrijven. Dit zijn zwaardere misdrijven-zaken waarbij de verdachte meestal in bewaring wordt gesteld. In deze zaakstroom stabiliseerde het aantal nieuwe zedenzaken in 2022 zich met 2.580 nieuwe verdachten op het hoge niveau van 2021; dat is 10% meer zedenzaken dan in 2020 en het hoogste instroomniveau sinds 2017.

Het aantal verdachten van huiselijk geweld daarentegen daalde verder voor het derde jaar op rij. In 2022 registreerde het OM 8.870 strafzaken vanwege huiselijk geweld; een verdere afname van 3% ten opzichte van voorgaand jaar.

Ernstig geweld en levensdelicten

In de afgelopen jaren registreerde het OM steeds meer strafzaken tegen jongeren die verdacht werden van het plegen van een ernstig geweldsdelict of een levensdelict. Deze ontwikkeling werd voor het eerst zichtbaar in 2019. In 2022 keert deze zorgelijke trend weer ten goede. Wel blijft het aantal minderjarige verdachten dat wordt verdacht van een delict in

combinatie met illegaal wapenbezit nog hoog; 53% hoger dan in 2019. Bij jongvolwassenen (18-21 jaar) is een sterkere daling zichtbaar tot nog 2% hoger dan in 2019.

Tijdens de jaren van corona steeg de instroom van zaken tegen een minderjarige verdachte van een ernstig geweldsdelict nog met 18% van 1.633 in 2019 naar 1.920 in 2021. Daarbij gaat het om verdachten van zware mishandeling, diefstal met geweld, afpersing of ernstige bedreiging, al dan niet in groepsverband. In 2022 registreerde het OM 1.525 nieuwe geweldszaken tegen minderjarige verdachten. Ook het aantal jongvolwassenen tussen de 18 en 21 jaar dat verdacht wordt van een ernstig geweldsdelict nam af. In 2020 registreerde het OM nog 2.018 zaken. In 2022 is dit afgenomen naar 1.497; 21% lager dan in 2019.

Ook het aantal nieuwe strafzaken met een jongere verdachte van (een poging tot) doodslag nam in 2022 weer af na een sterke stijging in de jaren van corona.

In 2021 werden nog 198 strafzaken met een minderjarige verdachte geregistreerd waarbij sprake was van een verdenking van (een poging) doodslag. In 2022 waren dat er 159; nog altijd 22% meer dan in 2019. Daarbij ging het in 95% om een poging, in 2021 was dat in 89%. Daarbovenop zijn 203 strafzaken met een jongvolwassen verdachte geregistreerd voor (een poging) doodslag. In 2021 waren dat nog 266 verdachten. Een daling van 24% ten opzichte van 2021, maar nog altijd 23% meer dan in 2019. In 94% van de zaken in 2022 ging het om een poging; in 2021 was dat nog 91%. Het aantal volwassen verdachten van (poging) doodslag daalde met 4%.

Het totaal aantal verdachten, inclusief volwassen verdachten, van een (poging tot) moord daalde met 27%. Het aantal minderjarige verdachten van (poging) moord halveerde in een jaar tijd van 76 naar 32 personen. In 2021 ging het in 83% om een poging tot moord. In 2022 is dat 78%. Het aantal jongvolwassen verdachten van (poging) moord nam af van 81 naar 53. In 2021 ging het in 44% om een

HET LIQUIDATIEPROCES ERIS: VIER KEER LEVENSLANG

In het liquidatieproces Eris – een van de omvangrijkste liquidatieonderzoeken in Nederland ooit – eist het Openbaar Ministerie in januari 2022 levenslange gevangenisstraffen tegen vijf verdachten. Een van hen is de voorman van motorclub Caloh Wagoh, een destijds 51-jarige man uit Leiden. Hij leidde volgens het OM een criminele organisatie die zich liet inhuren als moordcommando. Vijf mensen werden vermoord, voor elf liquidaties werd opdracht gegeven. Ook opdrachtgevers en leiders binnen de organisatie horen levenslange gevangenisstraffen tegen zich eisen. Voor de uitvoerders variëren de strafeisen van 20 tot 30 jaar cel, en 10 jaar voor de kroongetuige.

Uit het dossier komt volgens het Openbaar Ministerie een beeld naar voren van een criminele organisatie zoals we die in Nederland niet eerder hebben gezien, met het doodschieten van mensen als verdienmodel. Wie maar genoeg betaalde, kon dit moordcommando inhuren om het vuile werk op te knappen. “Met een simpel chatberichtje op een PGP-telefoon werd beslist over leven en dood,” aldus de officieren van justitie op zitting.

De 51-jarige Leidenaar wordt door hen verantwoordelijk gehouden voor ‘een grote hoeveelheid dood en verderf’. Hij stond aan de top van de organisatie en werd benaderd door opdrachtgevers. Dit blijkt onder meer uit gesprekken met geheime PGP-telefoons. Die gesprekken worden normaal gesproken automatisch verwijderd, maar de man maakte er met een ander toestel foto's en filmpjes van om ze te bewaren. Zo kon de politie later precies lezen welke moordopdrachten hij had binnengekregen.

Uitvoerders zocht hij binnen de motorclub, maar ook daarbuiten. Een aantal vertrouwelingen knapte het werk op, samen met schutters en chauffeurs die vaak in een afhankelijke positie waren gekomen van de leider en zijn vertrouwelingen. Vijf moorden werden

er gepleegd, voor minstens drie waren de voorbereidingen in gang gezet.

Behalve tegen de leider van de organisatie eist het OM ook tegen nog vier anderen een levenslange gevangenisstraf. Drie van hen brachten de moordopdrachten aan en werden daarmee ook een belangrijk onderdeel van de criminele organisatie. De ander was een van de vertrouwelingen, volgens het OM verantwoordelijk voor het medeplegen van één en het voorbereiden van vier moorden. De andere verdachten zouden zich schuldig hebben gemaakt aan minstens het medeplegen van één van de moorden, en soms ook de voorbereiding van andere levensdelicten of het plegen van ander zwaar geweld, zoals het schieten op een woning. De strafeisen tegen hen variëren van 20 tot 30 jaar cel.

Het onderzoek Eris startte toen één van de verdachten, die na een moord was aangehouden, besloot te verklaren over de gewelddadige organisatie waarvan hij niet langer deel wilde uitmaken. Het Openbaar Ministerie sloot met hem een overeenkomst, waarna hij als kroongetuige vertelde hoe hij zelf was gekomen tot het plegen van een moord voor geld, maar ook hoe de organisatie verantwoordelijk was voor nog meer geweld en levensdelicten. Zijn verklaringen werden ondersteund door de PGP-gesprekken die later werden aangetroffen en waren in combinatie essentieel voor het stoppen van de liquidatie-organisatie.

In juli 2022 worden vier verdachten, onder wie de 51-jarige Leidenaar, door de rechtbank Midden-Nederland tot levenslange celstraffen veroordeeld. Veertien andere verdachten worden veroordeeld tot onvoorwaardelijke gevangenisstraffen variërend van 1 tot 30 jaar. Drie verdachten worden vrijgesproken. In vrijwel alle zaken is hoger beroep ingesteld, hetzij door de verdachten, hetzij door het OM.

poging moord, in 2022 is dit aandeel toegenomen tot 64%. Ook de verdenking van het aantal voltooide levensdelicten door jongvolwassen verdachten nam hiermee af. Tot slot nam ook het aantal volwassen verdachten van (een poging) moord af met 18%; van 319 in 2021 naar 263 in 2022. In 50% was sprake van een poging. Dat was in 2021 nog 48%.

Online criminaliteit

De afname van het aantal aangiften voor online vormen van fraudedelicten naar het niveau van voor de pandemie vertaalt zich ook in de instroomcijfers van het OM.

Het aantal verdachten van horizontale fraude, dat in 2021 een piek bereikte, daalde in 2022 met 28% tot op het niveau van 2019. Horizontale fraude is fraude tussen burgers onderling en vindt vaak plaats in de online wereld. Met name het aantal zaken tegen zogenaamde geldezels daalde sterk. Dat daalde in één jaar van 1.363 naar 754, waarmee het aantal in 2022 nog altijd tweemaal zo hoog dan in 2020 ligt. Geldezels zijn mensen die worden gersonseld om hun

rekening te laten misbruiken door criminelen. Vaak storten slachtoffers van internetoplichting geld op de rekening van deze geldezels. Ook het aantal verdachten voor identiteitsfraude (zoals WhatsApp-fraude of voorschotfraude) daalde met 26% tot 543 zaken.

Het aantal nieuw ingeschreven verdachten voor cyberdelicten nam in 2022 af van 574 naar 372; een afname van 35%. Daarmee stabiliseert het aantal zaken zich weer op het niveau van het pre-coronajaar 2019.

Maatschappelijke onrust

In 2021 werden tijdens de coronapandemie vormen van maatschappelijk ongenoegen verdergaand uitvergroot. Vooral de toen geldende coronamaatregelen zoals de avondklok, de QR-toegangspas en vaccinatie maakten om verschillende redenen sterke gevoelens los in een deel van de samenleving. Steeds meer burgers lieten hun ontevredenheid blijken door te protesteren tegen de

maatregelen of door hun ongenoegen te uiten, bijvoorbeeld via social media. Daarbij werd regelmatig de grens van het wettelijke toelaatbare overschreden. In 2022 daalde de instroom bij het OM van zaken die grotendeels te wijten zijn aan maatschappelijk ongenoegen, al is dit geen eenduidige graadmeter voor de mate van maatschappelijk ongenoegen.

Het aantal zaken dat het OM registreerde vanwege belediging, opruiing of discriminatie, al dan niet in combinatie met andere strafbare feiten² nam af van 8.100 zaken in 2021 naar 7.670 zaken in 2022. Dit aantal ligt nog wel hoger dan in het eerste coronajaar 2020 met 7.500 geregistreerde verdachten. Hoewel in 2022 de grootste effecten van de coronapandemie met de bijgaande maatregelen achter de rug bleken, liepen maatschappelijke discussies over andere kwesties soms hoog op. Protesten werden hierbij in sommige gevallen grimmiger en gingen vaker gepaard met het plegen van strafbare feiten. Vooral onder jongvolwassen verdachten tussen 18 en 21 jaar blijft het aantal verdenkingen van dergelijke feiten nog hoog; 24% hoger dan in 2020.

Het aantal vervolgingen voor belediging daalde met 4% in 2022 en ligt daarmee nog 2% hoger dan in 2019. Het aantal zaken waarin sprake was van discriminatie, meestal vanwege ras of seksuele gerichtheid, daalde weer van 431 naar 398 zaken; een toename van nog 26% in 2019. Belediging, opruiing of discriminatie gaat vaak gepaard met andere strafbare feiten, zoals bedreiging. Het aantal keer dat een persoon ook vervolgd werd voor bedreiging daalde met 18% ten opzichte van 2021, maar ligt nog altijd 6% hoger dan in 2019.

² Er zijn zaken geselecteerd waarin tenminste één discriminatiefeit, opruiingsfeit of beledigingsfeit voorkomt. Daarnaast komt in veel van deze zaken ook feiten zoals bedreiging, openlijk geweld, wederspanning en mishandeling voor. De aanname is dat als deze feiten in combinatie voorkomen in een zaak, de geweldsdelicten en openbare ordedelicten voortkomen uit discriminatoire motieven of alternatieve opvattingen van de verdachte.

In 2022 werd 110 keer een verdachte vervolgd voor het oproepen tot het plegen van strafbare feiten. In 2021 werd nog 254 keer een verdachte vervolgd voor opruiing, maar in 2019 slechts 43 keer. Steeds vaker wordt in verzet gegaan tegen het openbaar gezag. In 2022 werden bijna 1.400 personen verdacht vanwege verzet tegen de politie; een toename van 10% ten opzichte van 2021 en van 43% ten opzichte van 2019. Het aantal mishandelingen blijft met 1.083 zaken op het hoge niveau van 2021.

Het aantal verdenkingen van zware mishandelingszaken daalde weer ten opzichte van 2021, maar ligt met 96 zaken nog bijna twee derde hoger dan in 2019. Ook het aantal openlijke geweldplegingen daalde in 2022 tot 113; ruim driekwart hoger nog dan in 2019. In de meeste gevallen richtte de agressie zich op de politie, bijzondere opsporingsambtenaren of andere ambtsdragers.

Het aantal behandelde misdrijfzaken

In 2022 zijn in totaal 186.800 misdrijfzaken behandeld en uitgestroomd, een deel na een beslissing van het OM en een deel na het vonnis van de rechter. Dit is een lichte toename van het aantal zaken dat is behandeld in 2021, doordat het OM zelf meer zaken heeft afgedaan.

In 2022 legde de rechter in 77 procent van de behandelde zaken een straf op aan de verdachte

In 2022 is minder vaak hoger beroep aangetekend

Misdrijfzaken afgedaan door het OM

In 2022 is 57% van de behandelde strafzaken zelfstandig afgedaan door het OM. Daarvan zijn 36.800 zaken afgedaan met een strafbeschikking. Dat is 20% van de totale uitstroom, terwijl dat in 2021 met 32.000 zaken nog op 18% van de totale uitstroom lag. In 2022 zijn meer eenvoudige strafzaken behandeld die zich goed lenen voor een strafbeschikking.

Het aantal zaken dat is afgedaan met een voorwaardelijk sepot is nagenoeg gelijk gebleven aan het aantal in 2021. Dat geldt ook voor het aantal onvoorwaardelijke sepot. Met de verhoogde uitstroom in 2022 betekent dit een naar verhouding lager aandeel geseponeerde zaken. In 5% van de totale uitstroom is de zaak voorwaardelijk geseponeerd en in 31% is de zaak onvoorwaardelijk geseponeerd. In 39.100 zaken was dat om technische redenen; meestal was er onvoldoende bewijs of was de verdachte ten onrechte als zodanig aangemerkt. In 15.400 zaken kwam de officier om beleidsmatige redenen tot een sepotbeslissing, bijvoorbeeld vanwege een ander dan strafrechtelijk ingrijpen of omdat de verhouding tot de benadeelde inmiddels zou zijn hersteld. In 2021 was dat nog in 13.500 zaken. Hiermee is in 2022 vaker om beleidsredenen onvoorwaardelijk geseponeerd.

In 2022 is 2.800 maal een klachtprocedure ex artikel 12 Sv behandeld door het gerechtshof tegen de beslissing van het OM om een verdachte niet te vervolgen. Dat is een toename ten opzichte van een jaar eerder met 2.400 klachten. In 12% was volgens het

gerechtshof de klacht gegrond en moest het OM alsnog tot vervolging overgaan.

Meer afdoen na een OM-hoorgesprek

Zittingscapaciteit is schaars en om dat te ontlasten, wordt ingezet om zaken via een hoorgesprek van het OM te behandelen, zeker als de officier van plan is een strafbeschikking op te leggen. Het horen van de verdachte kost weliswaar extra capaciteit, maar draagt bij aan de zorgvuldigheid waarmee de schuld van de verdachte wordt vastgesteld. Daarnaast kan de verdachte kenbaar maken welke persoonlijke gevolgen de beoogde sanctie zal hebben. Bij bepaalde (hogere) straffen of maatregelen is horen verplicht. Bij een hoorgesprek kan een verdachte zich laten bijstaan door een raadsman. De parketten hebben voor de organisatie van extra hoorgesprekken tijdelijk middelen ontvangen om extra personeel aan te trekken, maar ook voor de inzet van apparatuur om een verdachte op afstand te horen.

In 2021 verdrievoudigde het aantal uitgestroomde zaken na een OM-hoorgesprek van 7.200 in 2020 naar 23.000 in 2021. In 2022 is opnieuw in 23.300 zaken een verdachte uitgenodigd voor een hoorgesprek met de officier van justitie. Dat is 13 procent van alle zaken die in die periode zijn afgedaan. In 43 procent van deze zaken is een strafbeschikking opgelegd, in 27% is besloten de zaak alsnog voor te leggen aan de rechter. In 14% volgde een voorwaardelijk sepot.

Ontwikkeling van rechtbankvonnissen in misdrijfzaken

In 2021 hebben OM en ZM maatregelen afgesproken om de voorraden weer terug te brengen tot het niveau van 17 maart 2020. Door de coronapandemie was de voorraad op zitting te plannen zaken snel gegroeid omdat er in de eerste maanden van de pandemie nauwelijks strafzittingen zijn georganiseerd.

De genomen maatregelen in 2021 hebben hun effect deels gehad. De voorraad strafzaken voor de meer-voudige kamer (MK), de meest ernstige strafzaken,

daalde tot ruim onder het niveau van 17 maart 2020. In 2022 is deze voorraad met 9% verder geslonken.

De maatregelen uit 2021 hadden ook effect op de voorraad jeugdzaken die in het einde van dat jaar weer terug op het oude niveau was. In 2022 is deze voorraad echter weer met 21% gegroeid. De genomen maatregelen in 2021 hadden niet het volledig beoogde effect op de strafzaken die door de politierechter (PR) moesten worden behandeld. Eind 2021 was deze voorraad nog 9% groter dan op 17 maart 2020. In 2022 is deze voorraad opnieuw met 9% verder aangegroeid. Het OM maakt zich dan ook zorgen over de beschikbare zittingscapaciteit. De genomen maatregelen in 2021 waren 'geholpen' door de sterk achterblijvende instroom van nieuwe zaken. In de loop van 2022 is de instroom van strafzaken weer gaan aantrekken. Ondanks dat meer zaken met een OM-strafbeschikking zijn afgedaan, kon het aanbod van nieuwe zaken niet volledig worden verwerkt met de beschikbare zittingscapaciteit.

In 2022 stroomden in totaal 79.800 zaken uit met een eindvonnis van de rechter. Dat is nagenoeg gelijk aan het aantal in 2021 en 16 procent minder dan in het pre-coronajaar 2019. Toen deed de rechter meer dan 95.000 zaken af. Het aantal door de meervoudige kamer uitgesproken vonnissen daalde ten opzichte van 2021 met 3 procent van 12.200 naar 11.800. Het aantal vonnissen van de politierechter groeide met een klein procent. De politierechter sprak in 64.300 zaken een vonnis uit. In vergelijking met 2019 blijft het aantal vonnissen van de politierechter daarmee nog sterker dan gemiddeld achter. Toen deed de politierechter 77.400 zaken af met een vonnis. De kinderrechter behandelde in 2022 3.700 zaken; een afname van 8 procent ten opzichte van 2021.

In 2022 legde de rechter in 77 procent van de behandelde zaken een straf op aan de verdachte. In 2021 was dat 76 procent. Verder werd in 2 procent de verdachte schuldig bevonden, maar volgde geen straf. Het aantal verdachten dat door de rechter werd vrijgesproken daalde in 2022 van 8 procent naar

7 procent. Circa 13 procent van de zaken werd ter terechtzitting gevoegd. Dat betekent dat de rechter een strafzaak voegt bij een andere strafzaak tegen dezelfde verdachte en één vonnis uitspreekt over zowel de hoofdzaak als de gevoegde zaak.

In 2022 legde de rechter in 92 procent van de zaken een vrijheidsstraf op van maximaal 1 jaar. Dat is gelijk aan 2021. In 4 procent, ofwel 1.170 keer, sprak de rechter een gevangenisstraf uit tussen 1 en 2 jaar. Ruim 4 procent van de verdachten kreeg een langere straf opgelegd. Daarmee blijft het beeld van 2022 stabiel aan dat van 2021. Het spoot ook met de trend van de laatste jaren dat de rechter vaker een langere gevangenisstraf oplegt dan in de jaren voor de coronapandemie. Dat kan komen doordat rechters strenger zijn gaan straffen, maar het kan ook komen doordat de gepleegde feiten ernstiger zijn.

In 2022 zijn 8 verdachten veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf. Het aantal veroordelingen tot TBS of een opname in een speciale inrichting bleef met 1.080 stabiel aan 2021.

In 2022 is minder vaak hoger beroep aangetekend. In 13.800 strafzaken ging(en) de verdachte en/of het OM in hoger beroep; in 2021 was dat nog in meer dan 15.000 strafzaken. In 2.200 zaken is het hoger beroep uiteindelijk ingetrokken. In 2022 is in 12.760 strafzaken een arrest gewezen. Dat is een afname

In 2022 zijn 8 verdachten veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf

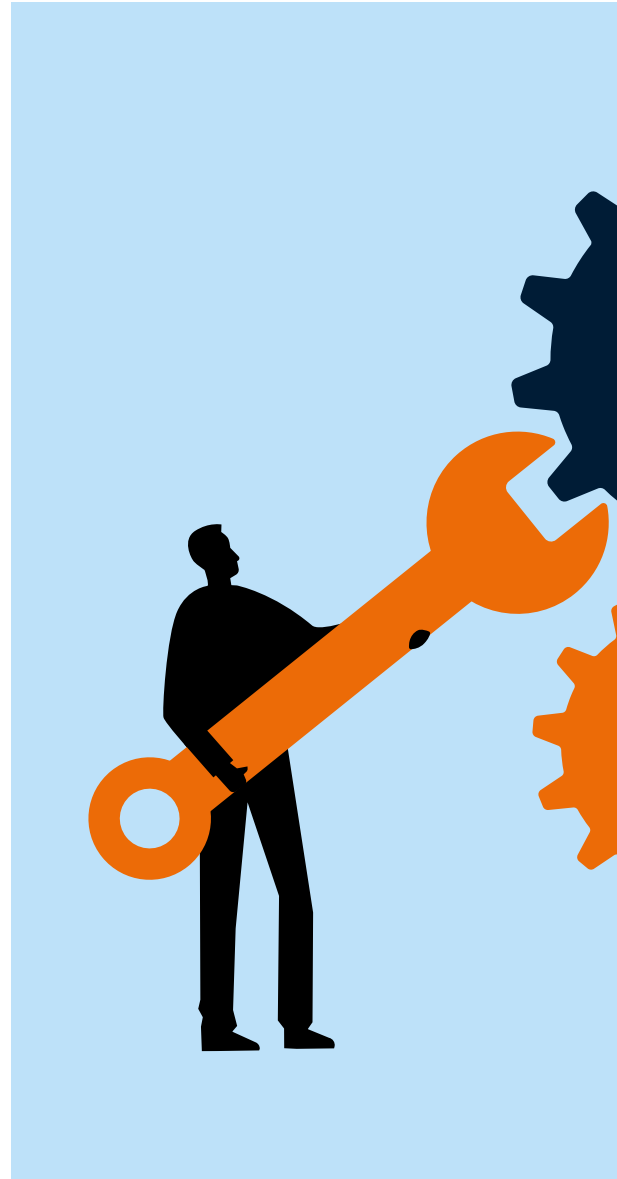
van 10 procent in 2021. In dat jaar piekte de uitstroom als positief resultaat van de keuze van het Ressortsparket en de Gerechtshoven om zaken vaker enkelvoudig (door een alleensprekende rechter) af te doen in plaats van meervoudig. Die afspraak was onderdeel van het maatregelenpakket om de coronavoorraad af te bouwen. Dat is toen voor de hoger beroepszaken goed gelukt. In 2022 zijn naar verhouding weer meer zaken meervoudig afgedaan.

Doorlooptijden

Wat heeft het aantrekken van de instroom, de voorraadvorming en toename van het aantal opgelegde OM-strafbeschikkingen betekend voor de doorlooptijden van strafzaken? Binnen de strafrechtketen is verkorting van de doorlooptijd immers een belangrijk thema. Te lange doorlooptijden zijn onwenselijk, omdat zij tekort doen aan het belang van slachtoffers van misdrijven en het recht van verdachten op berechting binnen een redelijke termijn.

Het OM heeft zelf invloed op de doorlooptijd vanaf het moment dat de zaak instroomt tot het moment dat de zaak zelfstandig door het OM kan worden afgedaan, bijvoorbeeld met een strafbeschikking of een sepotbeslissing. In 2022 bleef de gemiddelde doorlooptijd tussen het moment van instroom en uitstroom van een door het OM afgedane ZSM-zaak nagenoeg gelijk. In 2021 kostte het gemiddeld 87 dagen om een zaak te laten uitstromen. In 2022 is dat gemiddeld 86 dagen.

De doorlooptijd vanaf het moment dat het OM besluit de zaak voor de rechter te brengen tot aan het vonnis is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van het OM en de Rechtspraak. De gemiddelde doorlooptijd van een ZSM-strafzaak die door de rechter wordt afgehandeld, is in 2022 gedaald tot 216 dagen. In 2021 was dat nog gemiddeld 223 dagen. Ook de doorlooptijd in zwaardere onderzoekszaken is gedaald. In 2022 stroomde een onderzoekszaak binnen gemiddeld 224 dagen uit; in 2021 was dat nog gemiddeld 237 dagen. De gemiddelde doorlooptijd van de zware onder-

mijningszaken, ook wel megazaken genoemd, liep in 2022 verder op tot 658 dagen. In 2021 was dat nog gemiddeld 631 dagen. Binnen de strafrechtketen is specifieke aandacht voor de doorlooptijd van jeugdzaken, zaken met een verdachte van een ernstig verkeersongeluk (art. 6 Wegenverkeerswet 1994 (hierna: WVV)) en ernstige

zedenzaken. Daarvoor zijn in 2019 zogenaamde ketennormen vastgesteld, met een gezamenlijke opdracht voor de ketenpartners om die normen te behalen.

Het algemene beeld is dat ondanks de ketennormen in deze categorieën zaken slechts een lichte verkor-

ting van de doorlooptijd zichtbaar is. De doorlooptijd van OM-beslissingen in jeugdzaken bleef redelijk gelijk. De beoordeling van de jeugdzak door het OM vond in 54 procent van de gevallen plaats binnen 30 dagen na instroom (doel 80 procent). In 2021 was dat 53 procent.

De doorlooptijd van zaken die door de kinderrechter zijn behandeld, steeg licht. In 43 procent van de zaken werd een vonnis uitgesproken binnen 180 dagen na het eerste verhoor. In 2021 was dit 46%. Het doel om 80 procent van de jeugdzaken af te doen binnen 180 dagen is daarmee niet behaald. Dit deed de vraag rijzen of de normen voor jeugdzaken – die lang geleden zijn vastgesteld – nog wel passen bij de toenemende ernst van de jeugdzaken. Het ministerie van Justitie en Veiligheid is daarnaar een onderzoek gestart.

Van de 580 ernstige verkeersdelicten (art. 6 VWW) die in 2022 behandeld werden, zijn er ruim 420 aan de rechter voorgelegd. Het lukte slechts in 22 procent van de zaken om deze binnen de ten doel gestelde termijn van 1 jaar na het incident op zitting te behandelen. In 2021 was dat in 15 procent van de zaken.

Van de bijna 1.100 zedenzaken die de rechter in 2022 behandelde, lukte het uiteindelijk in 38 procent van de gevallen om een eerste zitting te houden binnen een half jaar nadat de zaak bij het OM was ingestroomd. De ketennorm is 80 procent. Het is duidelijk dat de normen en de praktijk ver uiteen liggen. Dat heeft meerdere oorzaken. De norm gaat uit van een ideale situatie waarin voldoende zittingscapaciteit beschikbaar is. Dit is niet het geval. Verder is juist in dit type zaak goed opsporingsonderzoek van groot belang. Bewijs verzamelen is vaak lastig. Het vergt de nodige tijd om onderzoek te doen om slachtoffers, getuigen en verdachten te achterhalen of te bevragen. Daarnaast vraagt het technische bewijs na een aanranding of verkrachting ook medische capaciteit.

De behandeling van overtredingszaken

Een overtreding is in het strafrecht een relatief licht strafbaar feit. Vaak betreft het strafbare feiten die worden gepleegd in het verkeer of overlastfeiten. In 2020 en 2021 kwamen daar de overtredingen op grond van de regionale noodverordeningen Covid-19 en de Tijdelijke wet maatregelen Covid-19 bij. In 2022 is het aantal nieuw ingestroomde overtredingen bij het OM weer afgenomen.

Het parket CVOM behandelt nagenoeg alle overtredingszaken voor het OM. Vanuit het oogpunt van rechtmatigheid, stelt het parket CVOM allereerst vast of er sprake is van bewezen schuld. In 2022 stroomden 285.900 dossiers in om te beoordelen. Dat is een aanzienlijke daling ten opzichte van 2021. Toen registreerde het parket CVOM 443.900 dossiers. Het aantal ligt nog wel fors boven de 194.000 dossiers die in het pre-coronajaar 2019 zijn geregistreerd. Zo'n 31 procent van de dossiers werd afgekeurd omdat het proces-verbaal nog niet aan de wettelijke vereisten voldeed en ging retour naar de politie. Een groot deel van de goedgekeurde dossiers – namelijk 93.100 – is doorgestuurd naar het CJIB om namens het OM een strafbeschikking op te leggen. Een ander deel van deze zaken – zo'n 81.600 zaken – is geregistreerd door het parket CVOM voor eigen behandeling. In totaal, dus inclusief de 81.600 zaken, registreerde het OM in 2022 126.500 nieuwe overtredingszaken; 22% minder dan in 2021, maar een stabilisatie op het niveau in de jaren voorafgaand aan de pandemie.

Het aantal behandelde overtredingszaken daalde met 11 procent. In 2022 zijn 6 procent meer zaken door de kantonrechter behandeld dan het jaar daarvoor. Vanaf 2021 zijn de kantonzittingen weer volgens het reguliere rooster gaan draaien nadat in het eerste coronajaar 7 maanden lang geen kanton-

zittingen zijn georganiseerd en hierdoor in die tijd een grote voorraad was ontstaan. Daarnaast is eind 2021 de zogenaamde inloopkamer gestart om te helpen extra voorraad weg te werken. Het verhoogde aantal door de kantonrechter behandelde zaken heeft niet kunnen voorkomen dat de voorraad in 2022 toch nog is gegroeid.

Om de zittingscapaciteit te sparen zijn – net als bij misdrijfzaken – opnieuw veel zaken afgedaan met een strafbeschikking. In 2022 heeft het OM 43.900 overtredingszaken afgedaan met een strafbeschikking. Dat is 17 procent minder dan in 2021, maar nog 34 procent meer dan in het pre-coronajaar 2019. Er zijn 21 procent minder zaken geseponeerd dan in 2021. Toch kon hiermee niet voorkomen worden dat – vanwege het tekort aan zittingen in de afgelopen jaren – ook in 2022 overtredingszaken geseponeerd moesten worden omdat de zaken te oud geworden zijn om nog door de rechter behandeld te mogen worden.

Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften

Als burgers het niet eens zijn met een verkeersboete die hen wordt opgelegd, kunnen ze in beroep gaan bij de officier van justitie conform de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (WAHV). In 2022 zijn ruim 8 miljoen verkeersboetes opgelegd. Vijf procent van de beboete burgers, zo'n 413.300, ging in beroep bij de officier van justitie tegen de boete. De medewerkers van parket CVOM beoordeelden uiteindelijk 368.500 beroepschriften. Als de burger het niet eens is met de beslissing van het OM bestaat de mogelijkheid om in beroep te gaan bij de kantonrechter. Dat gebeurde in 50.200 gevallen. In totaal deed de kantonrechter in 40.900 beroepszaken een uitspraak.

HET FATALE UITGAANGSEWELD OP MALLORCA

In de nacht van 14 juli 2021 vindt er op twee verschillende locaties in de badplaats El Arenal op Mallorca ernstig uitgaansgeweld plaats. De 27-jarige Carlo uit Waddinxveen komt hierbij om het leven. Ook raken andere slachtoffers licht tot ernstig gewond. Carlo belandt op straat voor café De Bierexpress, waarna hij nog diverse malen zou zijn geschopt. Vier dagen later overlijdt hij in het ziekenhuis aan zijn verwondingen. Een groep van negen mannen tussen de 18 en 20 jaar wordt (in wisselende samenstelling) verdacht van doodslag, twee pogingen doodslag en het plegen van openlijk geweld.

De drie hoofdverdachten van doodslag op Carlo houden vol dat ze hem niet hebben aangeraakt. Dit wordt door het OM niet geloofd. Hoewel de aanval op Carlo niet op beeld staat, bestaan er diverse filmbeelden van andere momenten tijdens deze geweldsuitbarsting. Daarop is Carlo ook liggend te zien. In combinatie met de diverse uitgebreide verklaringen van getuigen en deels ook van verdachten, heeft dit inzicht gegeven in wie welke rol heeft gehad. Ook de appberichten en afgeluisterde gesprekken over het incident tussen verdachten en getuigen geven belangrijke aanwijzingen voor wie welk aandeel gehad heeft. Daarnaast is er op een schoen van een van de

verdachten dna aangetroffen van Carlo. Diezelfde verdachte heeft in een gesprek met een undercoveragent in het huis van bewaring toegegeven Carlo geschopt te hebben.

Op 18 november 2022 doet de rechtbank in Lelystad uitspraak in deze zaak. Van de 20-jarige hoofdverdachte staat volgens de rechter vast dat hij getrapd heeft en zich daarmee schuldig heeft gemaakt aan doodslag. Hij wordt veroordeeld tot zeven jaar cel, een straf die lager uitvalt dan de tien jaar die het OM eiste. De twee medeverdachten worden vrijgesproken van doodslag, maar wel veroordeeld tot dertig maanden gevangenisstraf voor het gepleegde uitgaansgeweld met betrekking tot andere slachtoffers. Vijf verdachten krijgen voor hun betrokkenheid bij het uitgaansgeweld straffen variërend van een taakstraf en een voorwaardelijke gevangenisstraf tot gevangenisstraffen tussen de twaalf en dertig maanden. Deze straffen zijn fors hoger dan het OM had geëist. Eén verdachte wordt vrijgesproken, zoals het OM ook geëist had. Het OM is in hoger beroep gegaan tegen zeven van de negen verdachten, waaronder de hoofdverdachten. Hiermee hoopt het OM onder andere om meer duidelijkheid te krijgen wat betreft andere betrokkenen bij het uitgaansgeweld.

KERNCIJFERS 2022

Instroom misdrijfzaken	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal geseponeerde zaken in voorfase vanwege gebrek aan bewijs*	34.200	5.800			
Instroom totaal <i>nieuw en herinstroom</i>	180.700	200.500	187.400	179.300	187.600
waarvan herinstroom <i>opnieuw te beoordelen</i>	10.900	11.900	10.500	9.900	8.000
waarvan instroom in eerste aanleg	169.800	188.600	176.800	169.400	179.600
Waarvan door					
Politie	154.700	175.000	163.500	156.900	168.800
KMAR	4.200	3.900	3.600	3.300	4.200
BOD/overig	6.700	6.100	5.800	6.000	4.800
CJIB (verzet tegen strafbeschikkingen)	4.200	3.600	3.900	3.200	1.800
waarvan vanwege verzet verdachte	2.300	1.700	2.100	2.600	1.500
waarvan niet executeerbaar	1.900	1.900	1.800	600	300
Waarvan					
Meerderjarig	153.700	169.400	158.800	151.000	163.200
Minderjarig	11.900	15.500	13.500	13.700	12.700
Rechtspersonen	3.900	3.700	3.800	4.700	3.700
Waarvan					
Eenvoudige misdrijven	26.800	27.000	27.800	25.500	43.100
Interventiezaken	113.700	128.000	118.300	111.200	106.400
Onderzoekszaken	21.200	25.700	22.172	23.300	22.600
Ondermijningszaken	8.100	7.900	8.500	9.400	7.500
Waarvan					
Via ZSM	104.800	129.300	122.800	123.400	132.300
Niet-ZSM	65.000	59.200	54.000	46.000	47.300
Waarvan prioritaire delicten					
Cybercrime	310	390	480	570	370
Ernstige zeden	2.300	2.400	2.260	2.580	2.580
Horizontale fraude	3.260	4.170	4.060	5.550	4.140
Huiselijk geweld	8.310	10.450	10.200	9.150	8.870
Jihadisme & terrorisme	90	90	20	20	25
Kinderporno	310	330	340	360	320
Mensenhandel	140	150	190	240	210
Mensensmokkel	150	230	250	260	320
Witwassen	2.358	3.632	4.354	5.820	4.350
Aantal strafzaken met één of meer slachtoffers	98.100	115.700	104.300	98.600	95.800

* Sinds 1 januari 2019 is het registratiebeleid voor sepotbeslissingen van het OM veranderd. Tot 2019 werd een deel van de sepotbeslissingen vastgelegd in het politiesysteem BOSZ. Vanaf 2019 worden alle sepotbeslissingen in een OM-systeem vastgelegd. Alle sepotbeslissingen maken daarom vanaf 2019 onderdeel uit van de reguliere instroom en uitstroom in misdrijfzaken.

Uitstroom misdrijfzaken	2018	2019	2020	2021	2022
Totaal aantal uitgestroomde zaken	185.500	199.500	180.100	182.800	186.800
Waarvan					
Eenvoudige misdrijven	27.900	26.300	23.700	26.500	38.300
Interventiezaken	125.000	138.200	124.800	122.100	115.400
Onderzoekszaken	21.000	25.400	23.000	24.000	23.400
Ondermijningszaken	9.200	9.800	9.800	10.200	9.700
Zelfstandig afgedaan door het OM	88.500	104.300	104.100	102.700	107.000
Waarvan					
Onvoorwaardelijk sepot	39.900	57.200	58.400	57.700	58.000
Waarvan					
Beleid	16.000	12.500	15.300	13.500	15.400
Technisch	21.000	41.400	39.700	40.000	39.100
Administratief	2.900	3.300	3.400	4.200	3.500
Strafbeschikking	32.300	33.000	31.000	32.000	36.800
Transactie	5.600	3.900	2.400	2.200	1.800
Voorwaardelijk sepot	8.800	9.100	11.800	10.200	10.000
Voegen	1.300	600	200	100	
Administratief beëindigd	600	500	300	500	400
Afgedaan door de rechter na dagvaarding of oproeping					
Uitstroom met een eindvonnis	97.000	95.200	76.000	80.000	79.800
Waarvan					
Meervoudige kamer	14.000	13.300	11.500	12.200	11.800
Politierechter	78.600	77.400	60.900	63.800	64.300
Kinderrechter	4.400	4.500	3.600	4.000	3.700
Waarvan					
Strafoplegging	77.200	75.600	58.500	60.800	61.300
Schuldig zonder straf	1.800	1.800	1.500	1.700	1.500
Vrijspraak	8.000	6.900	5.100	6.000	5.400
OM niet ontvankelijk	400	500	300	400	400
Ter terechtzitting gevoegd	9.000	10.100	10.100	10.600	10.700
Overige uitstraken	600	600	500	500	500
Geslaagde strafrechtelijke interventies	152.000	146.600	130.800	131.100	137.500
Interventiepercentage	82%	73%	73%	72%	74%

Doorlooptijden	2018	2019	2020	2021	2022
Eenvoudige misdrijfzaken					
Waarvan					
Instream-afdoening OM <i>in dagen</i>	303	200	241	361	342
Waarvan % binnen 90 dagen	80%	78%	68%	52%	67%
Instream - afdoening ZM <i>in dagen</i>	209	204	291	335	348
Waarvan % binnen 180 dagen	72%	72%	46%	32%	35%
Interventie misdrijfzaken					
Instream-afdoening OM <i>in dagen</i>	205	123	131	152	125
Waarvan % binnen 90 dagen	77%	81%	76%	75%	76%
Instream - afdoening ZM <i>in dagen</i>	225	225	237	254	244
Waarvan % binnen 180 dagen	65%	65%	60%	60%	62%
Interventie misdrijfzaken via ZSM					
instream - afdoening ZM <i>in dagen</i>	146	71	85	87	86
Waarvan % binnen 90 dagen	77%	86%	81%	80%	80%
instream - afdoening ZM <i>in dagen</i>	189	190	209	223	216
Waarvan % binnen 180 dagen	72%	71%	64%	64%	65%
Onderzoekszaken					
Instream - afdoening ZM <i>in dagen</i>	199	196	211	237	224
Ondermijningszaken					
Instream - afdoening ZM <i>in dagen</i>	587	612	593	631	658
Hoger beroep misdrijfzaken					
Instream - afdoening ZM <i>in dagen</i>	319	354	376	571	381

Afpakken	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal ingestelde ontnemingsvorderingen	2.200	1.800	1.150	1.460	1.100
Waarvan					
Toewijzing vordering ontneming	970	790	490	580	420
Gedeeltelijke toewijzing vordering ontneming	680	590	390	480	430
Afwijzing vordering ontneming	560	430	270	400	250
Gerealiseerde incasso afpakgeld in miljoen euro's	171	262	85	291	105
Gerealiseerde waarde van beslag in miljoen euro's	401	258	303	368	246

Instroom overtredingszaken	2018	2019	2020	2021	2022
Instroom schuldvaststelling		194.000	320.120	443.900	285.900
<i>Waarna uitstroom als CJIB-strafbeschikking</i>			113.200	229.200	93.100
Instroom totaal <i>nieuw en herinstroom</i>	124.529	133.300	151.200	163.000	126.500
<i>Waarvan herinstroom opnieuw te beoordelen</i>	12.729	9.600	7.700	10.400	5.700
Waarvan instroom in eerste aanleg	111.800	123.700	143.500	152.600	120.800
Waarvan door					
Politie	55.000	59.600	68.700	78.900	69.900
KMAR	1.400	1.300	1.200	1.400	1.600
BOD/overig	21.100	22.400	16.000	25.900	26.400
CJIB strafbeschikkingen	34.300	40.400	54.500	46.400	22.900
Waarvan					
Vanwege verzet verdachte	11.900	17.000	17.000	25.700	18.300
Niet executeerbaar	22.400	23.400	38.200	20.700	4.600
Waarvan					
Meerderjarig	94.400	104.900	121.800	126.400	99.600
Minderjarig	12.400	11.600	18.000	17.800	14.800
Rechtspersonen	4.900	7.400	3.500	8.400	6.400
Uitstroom overtredingszaken	2018	2019	2020	2021	2022
Totaal aantal uitgestroomde zaken	134.100	122.600	116.300	155.800	139.100
Zelfstandig afgedaan door OM	76.600	61.700	88.200	104.300	84.500
Waarvan					
Onvoorwaardelijk sepot	39.800	27.500	45.400	50.600	40.000
Waarvan					
Beleid	11.800	8.200	19.500	19.200	17.900
Technisch	27.100	18.200	23.800	30.000	21.300
Adminstratief	1.000	1.200	2.100	1.400	800
Strafbeschikking	35.400	32.800	41.900	53.000	43.900
Transactie	700	500	500	300	300
Voorwaardelijk sepot	500	600	300	300	300
Voegen	10	100	0	0	0
Administratief afgedaan	200	100	100	100	0
Afgedaan door de kantonrechter na dagvaarding of oproeping	57.500	60.900	28.100	51.500	54.600
Waarvan					
Strafoplegging	50.600	54.000	24.700	43.700	45.700
Schuldig zonder straf	2.100	2.500	1.400	4.600	5.300
Vrijspraak	3.400	2.900	1.500	2.400	2.700
OM niet ontvankelijk	835	800	150	300	200
Ter terechtzitting gevoegd	100	100	50	100	200
Overige uitspraken	250	600	300	400	500
Geslaagde strafrechtelijke interventies	101.210	98.800	88.350	121.200	113.600
Interventiepercentage	75%	81%	76%	78%	82%

Hoger beroep misdrijven en overtredingen	2018	2019	2020	2021	2022
Instream rechtbank- + kantonappèllen					
Instream ingestelde appèllen	19.000	16.000	14.800	15.100	13.800
Ingetrokken appellen / afgevoerde appèllen	2.700	2.600	1.900	2.500	2.200
Uitstroom eindarresten	15.280	17.180	11.250	14.230	12.760
Kantonappèllen	2.100	2.400	1.600	1.500	1.100
Standaard zaken	7.300	8.800	5.800	8.800	7.300
Maatwerk zaken	5.400	5.500	3.600	3.600	4.000
Megazaken	80	80	50	30	60
Aantal verdachten megazaak	400	400	200	300	300
Beschikkingen					
Art 12 Sv	2.100	2.000	2.300	2.400	2.800
Appèl gevangenhouding	2.200	2.300	1.900	2.100	2.000
Verzoekschriften ex art. 89/591	2.700	2.800	1.600	1.800	1.700
Overig	2.900	2.000	2.300	2.100	1.800
Ingestelde cassaties door OM	80	80	50	60	63

WAHV-beroepen	2018	2019	2020	2021	2022
Ingestelde beroepen op de OvJ	410.800	406.000	339.200	335.900	413.300
Ingestelde beroepen op de kantonrechter	41.000	32.500	40.500	46.200	50.200
Beoordeelde beroepen op de OvJ	430.300	375.200	335.800	346.300	368.500
Beoordeelde beroepen door de kantonrechter	42.000	34.000	36.600	40.000	40.900
Hoger beroep Mulderzaken					
Instream		3.900	3.600	3.000	3.000
Uitstroom		3.600	3.400	3.000	2.900

RIJKSRECHERCHE

In 2022 was het precies 125 jaar geleden dat de Rijksrecherche werd opgericht. Haar voornaamste taak was 'het tot klaarheid brengen van een belangrijk misdrijf indien bijzondere hulp wordt vereist van een ter plaatse onbekend (...) ambtenaar'. In essentie is dit altijd zo gebleven. Ook nu, 125 jaar later, onderzoekt de Rijksrecherche als opsporingsinstantie vermeend strafbaar gedrag door ambtenaren.

Onder het gezag van het Openbaar Ministerie richt de Rijksrecherche zich op het opsporen van binnenlandse ambtelijke corruptie. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om onderzoeken naar ambtelijke omkoping, schending geheimhoudingsplicht, valsheid in geschrifte, fraude of witwassen gepleegd door ambtenaren. Daarnaast onderzoekt de Rijksrecherche alle schietincidenten en ander geweldgebruik door opsporingsambtenaren met zwaargewonde en dodelijke slachtoffers tot gevolg. Voor alle betrokkenen is het belangrijk dat dit soort heftige incidenten objectief en zorgvuldig worden onderzocht. De Rijksrecherche werkt ook aan het voorkomen van ambtelijke corruptie en het vergroten van de weerbaarheid van overheidsinstanties door middel van voorlichting en advies.

Resultaten

In 2022 heeft de Rijksrecherche in totaal 112 oriënterende, feiten- en opsporingsonderzoeken verricht. In 25 onderzoeken werd ambtelijke omkoping onderzocht (ook wel ambtelijke corruptie genoemd). Dit zijn vaak grote onderzoeken met een grotere mate van complexiteit. 24 onderzoeken richtten zich op het lekken van vertrouwelijke informatie door ambtenaren (schending geheimhoudingsplicht). In 2022 heeft de Rijksrecherche ook 42 onderzoeken uitgevoerd naar incidenten met vuurwapengebruik of ander ernstig geweldgebruik door de politie met zwaargewonde of dodelijke slachtoffers als gevolg.

In afstemming met het OM heeft de Rijksrecherche op basis van haar onderzoeken ook een aantal bestuurlijke adviezen opgesteld. Deze adviezen bevatten aanbevelingen om kwetsbaarheden in systemen van overheidsorganisaties, die in onderzoeken aan het licht zijn gekomen, op te lossen. Zo heeft de Rijksrecherche dit jaar aandacht gevraagd voor het thema logging: het adequaat registreren van handelingen van medewerkers zodat achterhaald kan worden wie wanneer welke informatie

opvraagt in informatiesystemen van de overheid. Het adequaat loggen is een noodzakelijke beveiligingsmaatregel om overheidsorganisaties weerbaar te maken.

In de onderzoeken van de Rijksrecherche is zichtbaar dat georganiseerde criminele samenwerkingsverbanden belangstelling hebben voor informatie uit overheidssystemen en daarvoor op zoek gaan naar corrupte contacten binnen de overheid. Rijksrechercheurs zien dat criminelen veel geld over hebben voor kentekenregistraties en persoonsgegevens uit de Basisregistratie Personen (BRP). Daarnaast kan het ook gaan om het verstrekken van valselijk opgemaakte paspoorten. De gevolgen van het verstrekken van deze informatie en deze documenten kunnen verstrekking zijn.

Om overheidsinstanties beter bestand te maken tegen corruptie is het essentieel dat ze zich bewust zijn van de kwetsbaarheden van interne processen en daar de nodige maatregelen voor treffen. Daarom

Ook nu, 125 jaar later, onderzoekt de Rijksrecherche als opsporingsinstantie vermeend strafbaar gedrag door ambtenaren

SAMENWERKING: COMBITEAM HAVENS

In de strijd tegen ondermijning werkt de Rijksrecherche nauw samen met andere opsporingsdiensten. Zo participeert de Rijksrecherche in het Combiteam Havens. Dit is een samenwerkingsverband van de Zeehavenpolitie, de FIOD, het Openbaar Ministerie en de Rijksrecherche, en onderzoekt zware vormen van georganiseerde ondermijnende criminaliteit die de integriteit en veiligheid aantasten

van havens zoals die van Rotterdam en Vlissingen. Vanuit het Combiteam Haven zijn in 2022 3 nieuwe Rijksrechercheonderzoeken gestart.

Daarnaast heeft de Rijksrecherche ook capaciteit geleverd aan enkele niet-Rijksrechercheonderzoeken vanuit het Combiteam Havens en adviseerde ze de Douane op gebied van preventie en weerbaarheid.

deelt de Rijksrecherche, in het verlengde van haar opsporingstaak, steeds vaker haar kennis, en inzichten. Het afgelopen jaar heeft de Rijksrecherche een preventieprogramma voor het openbaar bestuur ontwikkeld. Een van de onderdelen van dit programma is de signalenkaart – een kaart die overheidsinstanties laat zien op welke signalen gelet moet worden om ambtelijke corruptie te herkennen en voorkomen. De signalenkaart is vrij verkrijgbaar via de website van de Rijksrecherche.

Geweldgebruik door opsporingsambtenaren

Als een opsporingsambtenaar een vuurwapen heeft gebruikt of als er sprake is van ander ernstig geweldgebruik door opsporingsambtenaren met zwaargewonden en/of dodelijke slachtoffers tot gevolg, is het gebruikelijk dat de Rijksrecherche onderzoek doet. Dit geldt ook voor situaties waarbij mensen overlijden of ernstig gewond raken in een politieel, na inzet van geweld door de politie of na een achtervolging. Het Team Spoedeisende Inzet (TSI) van de Rijksrecherche is gespecialiseerd in dit soort onderzoeken. In 2022 zijn er in totaal 42 onderzoeken ingestroomd, waarbij er 20 dodelijke slachtoffers te betreuren waren. Van die 42 onderzoeken hadden er 15 betrekking op schietincidenten (36%), waarbij twee dodelijke slachtoffers zijn gevallen.

In 2022 zijn 42 TSI-onderzoeken ter beoordeling ingestroomd bij het OM. 2 onderzoeken zijn in overleg met het OM stopgezet of overgedragen aan de politie, omdat deze bij nader inzicht niet voldeden aan de criteria voor een Rijksrechercheonderzoek. In 15 van de ingestroomde TSI-zaken loopt het Rijksrechercheonderzoek nog. In 25 zaken is het Rijksrechercheonderzoek afgerond.

20 afgeronde rechercheonderzoeken zijn door het OM beoordeeld en voorzien van een afdoenings-

**In 2022
zijn er in totaal
42 onderzoeken
ingestroomd, waarbij
er 20 dodelijke
slachtoffers te
betreuren waren**

beslissing. In 5 zaken is de OM beoordeling nog niet gereed. In 2 zaken heeft het OM een vervolging ingesteld en in 18 zaken heeft het OM besloten geen vervolging in te stellen. In het overgrote deel van deze zaken waarin geen vervolging werd ingesteld heeft het OM geoordeeld dat het optreden van de betrokken opsporingsambtenaar rechtmatig was (in overeenstemming met de geweldsinstructie) of dat de opsporingsambtenaar een beroep op een strafuitsluitingsgrond toekwam (bijvoorbeeld noodweer).

Wetswijziging

Opsporingsambtenaren zijn bevoegd om – in overeenstemming met de geweldsinstructie – geweld te gebruiken indien een situatie dit vereist. Met de inwerkingtreding van de 'Wet geweldsaanwending opsporingsambtenaar' en de wijziging van de 'Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en andere opsporingsambtenaren tweede tranche' op 1 juli 2022 is de 'Stelselherziening

geweldsaanwending opsporingsambtenaar' voltooid. Daarnaast is de 'Aanwijzing taken en inzet Rijksrecherche' op enkele punten gewijzigd en is er een nieuwe 'Aanwijzing geweldsaanwending opsporingsambtenaar' van kracht geworden. Per 1 juli 2022 bevat het Wetboek van Strafrecht met art. 372 een kwaliteitsdelict dat verwijtbare schending van de geweldsinstructie met bepaalde gevolgen – enig lichamenlijk letsel, zwaar lichamenlijk letsel of de dood – strafbaar stelt. Een belangrijke wijziging voor de Rijksrechercheonderzoeken is de introductie van het feitenonderzoek. Het feitenonderzoek is, anders dan een opsporingsonderzoek, gericht op de vraag of het geweldgebruik in overeenstemming met de geweldsinstructie is geweest, en dus niet gericht op de vraag of de opsporingsambtenaar een strafbaar feit heeft gepleegd. De opsporingsambtenaar die geweld heeft gebruikt, wordt in het feitenonderzoek niet aangemerkt als verdachte, noch als getuige, maar als ambtenaar. Na afronding van het feitenonderzoek beoordeelt het OM op grond van de

onderzoekresultaten of het optreden van de opsporingsambtenaar in overeenstemming met de geweldsinstructie is geweest of dat een strafrechtelijk onderzoek wordt gestart.

Sinds de inwerkingtreding van de wet is tot nu toe één onderzoek omgezet van een feitenonderzoek naar een strafrechtelijk onderzoek.

Afronding versterking

De operationele capaciteit van de Rijksrecherche is de afgelopen jaren vergroot. Met de aanstelling van de laatste rechercheurs eind 2022 is het in 2020 vastgestelde versterkingsplan afgerond.

Het pilotprogramma met de plaatsing van twee Rijksrechercheurs op Bonaire, Sint-Eustatius en Saba is in 2022 geëvalueerd. Het resultaat daarvan is dat de het programma zal overgaan op een structurele vestiging van de Rijksrecherche op de BES-eilanden.

Instroom per delict 2022

Instroom per delict	2022
Ambtsmisdriften Corruptie	25
Ambtsmisdriften Lekken	24
Ambtsmisdriften Overig	8
Geweldsincidenten Schietincident	15
Geweldsincidenten Vrijheidsbeneming	15
Geweldsincidenten Overig	11
Overige misdrijven Drugsgerelateerde delicten	0
Overige misdrijven Levensdelicten	0
Overige misdrijven Zedendelicten	3
Overige misdrijven Overig	11
Tegenspraak	0
Totaal	112

VERSTREKKEN VAN VALSE PASPOORTEN

1000 euro voor een paspoort. Uit een onderzoek van de Rijksrecherche komt naar voren dat in de periode van 2011 tot 2014 een medewerker van de gemeente Den Haag zich schuldig heeft gemaakt aan het medeplegen van het valselijk opmaken en uitgeven van achttien paspoorten. Uit het onderzoek werd duidelijk dat aanvragers van paspoorten, zogeheten katvangers, paspoorten verstrekten op eigen naam aan criminelen.

De paspoorten zijn echt en onvervalst uitgegeven maar zijn opgemaakt met vermelding van een valse identiteit, dat wil zeggen de persoonsgegevens van de katvanger met een foto van een crimineel. Op deze manier konden criminelen onopgemerkt reizen, leningen afsluiten en uit handen blijven van opsporingsdiensten.

Op basis van het onderzoek is door de Rijksrecherche ook een bestuurlijke rapportage opgesteld om Binnenlandse Zaken te wijzen op kwetsbaarheden in het proces van de aanvraag, behandeling en uitgifte van paspoorten en op het effect van een kwetsbare positie van ambtenaren op dergelijke belangrijke posities. Voor een weerbare overheid is het essentieel dat overheidsinstanties zich

bewust zijn van kwetsbaarheden en daar de nodige maatregelen op treffen.

Op 22 december 2022 concludeert de rechtbank dat de ambtenaar zich schuldig heeft gemaakt aan het medeplegen van het valselijk opmaken en uitgeven van achttien paspoorten. Ze deed dit steeds in opdracht van een vaste contactpersoon, die haar daarvoor telkens € 1.000 per paspoort heeft gegeven. Verdachte heeft zich daarmee schuldig gemaakt aan passieve ambtelijke omkoping. De paspoorten waren bedoeld voor bekende criminele kopstukken. Ook heeft deze ambtenaar zich schuldig gemaakt aan witwassen.

De rechtbank Amsterdam heeft haar veroordeeld tot de maximale taakstraf van 240 uren en een geldboete van € 7.400. Daarnaast is zij veroordeeld voor een geheel voorwaardelijke gevangenisstraf van 12 maanden, met een proeftijd van 2 jaren, onder bijzondere voorwaarden. Ten slotte is zij voor de duur van vijf jaren ontzet uit het ambt van gemeenteambtenaar.

De uitspraak tegen deze ambtenaar is inmiddels onherroepelijk.

De ambtenaar heeft zich schuldig gemaakt aan het medeplegen van het valselijk opmaken en uitgeven van achttien paspoorten

ORGANISATIE

HRM&O

In 2022 liet het OM vanaf medio februari de coronabeperkingen steeds meer achter zich. De grootste les van deze crisisperiode is dat het OM een wendbare organisatie wil zijn om in de toekomst snel te anticiperen op onverwachtse gebeurtenissen en veranderingen.

Het capaciteitsvraagstuk was in 2022 (en is nog steeds) een belangrijk punt van aandacht. De grote hoeveelheid werk vraagt om meer inzet van menskracht. Het tekort aan officieren maar ook aan andere, niet-juridisch geschoolde, medewerkers zorgt voor toenemende werkdruk bij OM'ers.

Het OM investeert extra in de aanpak van het tekort aan mensen en kijkt verder dan sec het aannemen en opleiden van officieren. Eind 2021 startte het OM een programma met de aanpak van het tekort aan officieren in opleiding (OIO's). In 2022 is dit programma doorontwikkeld naar een bredere aanpak van het aantrekken en opleiden van (potentiële) medewerkers.

Dit Programma Arbeidsmarkcommunicatie en Moderner opleiden ondersteunt het OM om de juiste mensen aan te nemen en indien nodig op te leiden.

Het gezond en gemotiveerd houden van medewerkers is door de toegenomen werkdruk en door de krappe arbeidsmarkt belangrijker dan ooit. Het OM doet dit door onder andere het FIT-programma, loopbaancoaching, 'leeftijdsebewust' beleid en doorontwikkeling van het Team Collegiale Ondersteuning dat een luisterend oor biedt voor OM'ers die na ingrijpende gebeurtenissen stoom willen afblazen. Tegelijkertijd vormen een open werkklimaat, waarbij zaken bespreekbaar zijn, en het inclusief zijn de basisvoorwaarden voor een veilig werkklimaat en gezonde OM'ers.

Bezetting

De bezetting van het OM steeg in 2022 met 4,2 procent ten opzichte van 2021. Deze personeelsgroei wordt met name veroorzaakt door versterking van de aanpak van ondermijnende criminaliteit, alsmede door de versterking van de bestaande organisatie (basis op orde). In totaal werkte 5.619 fte, ofwel 5.972 medewerkers bij het OM. Het aantal rechterlijk ambtenaren (officieren van justitie en advocaten-generaal) steeg met 4,9 procent, het aantal rijksambtenaren steeg met 4 procent.

Personele bezetting in aantallen FTE	FTE					Medewerkers				
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022
Rijksambtenaren	4.026	4.029	4.218	4.410	4.592	4.362	4.362	4.544	4.741	4.931
Rechtelijke ambtenaren	930	951	940	976	1.027	948	968	955	992	1.041
Totaal	4.956	4.980	5.158	5.386	5.619	5.310	5.330	5.499	5.733	5.972

Leeftijden inclusief %

leeftijdsofbouw medewerkers	rijks-ambt.	recht. ambt.	totaal	aandeel
0-24 jaar	246	-	246	4%
25-34 jaar	1.509	66	1.575	26%
35-44 jaar	992	324	1.316	22%
45-54 jaar	1.104	388	1.492	25%
55-59 jaar	529	131	660	11%
60+ jaar	551	132	683	11%
Totaal	4.931	1.041	5.972	100%

Programma Arbeidscommunicatie en Moderner opleiden

Het programma Aanpak Officierentekort, gestart in 2021, heeft in 2022 de nieuwe naam Programma Arbeidsmarktcommunicatie en Moderner opleiden gekregen. Door middel van arbeidsmarktstrategie, moderner opleiden, divers en inclusief werven en selecteren, proactief werven en de inzet van data probeert het OM organisatiebreed de juiste mensen op de juiste plek te krijgen. Met als doel de werkdruk te verlagen en het werkplezier te vergroten.

Arbeidsmarktstrategie 2022

In maart 2022 is afgetrapt met de campagne om officieren van justitie in opleiding te werven. Koffiegesprekken met officieren in opleiding, webinars en zichtbaarheid op de socialmediakanalen hebben 44% meer kandidaten van goede kwaliteit opgeleverd dan verwacht. Er hebben in totaal 148 kandidaten gesolliciteerd. Hiervan zijn na de brievenselectie voor de leergang van april 2023

bijna 100 geschikt bevonden. 80% van deze kandidaten komt van buiten de organisatie. 74 OIO's, afkomstig uit de campagnewerving van maart 2022, zijn in oktober gestart met de opleiding. De leergang bestond uit een divers en complementair samengestelde groep.

Ook is begonnen met de werving voor juridisch beoordelaars, ICT- en cybervacatures. Daarnaast ondersteunt het programma zich met werving- en selectieservices voor acht OM-onderdelen. 'Last but not least' is het OM-brede operationele werving en selectie overleg in het leven geroepen.

Moderner opleiden

Vanaf september 2022 is het team 'Moderner opleiden' gestart met gesprekken bij verschillende parketten om collega's te informeren en vooral ook te bevragen over opleiden. De ambitie is om meer OIO's op te leiden zonder verdere verzwaring van de last bij de ervaren officieren. Dat kan door administratieve lasten te verlagen, de opleidingslast binnen de organisatie te verspreiden (en daarmee de draagkracht te vergroten) en onderwijskundige vernieuwingen door te voeren. Met behoud van kwaliteit. Zo droeg in 2022 het hele OM bij aan werving en opleiding.

Een inclusief en divers OM

Het OM wil een organisatie met een inclusieve organisatiecultuur en een divers personeelsbestand zijn. Een organisatie waarin iedereen zichzelf kan zijn,

zich gehoord en gezien voelt ongeacht geslacht, afkomst, seksualiteit, geloofsovertuiging, beperking, persoonlijke bijzonderheden, et cetera. Deze ambitie vertaalde het OM in 2020 naar een concrete aanpak die in 2021 en 2022 vooral gericht was op bewustwording en het nemen van eigen verantwoordelijkheid. Deze aanpak heeft in 2022 tot de volgende resultaten geleid.

Dialogoog

In het kader van inclusie is OM-breed actief aandacht besteed aan het thema alledaagse discriminatie. Dit is gebeurd met een webinar, een postercampagne en dialoogsessies. Om met name leidinggevenden te helpen meer inclusieve gesprekken te voeren, is samen met de posters 'Alledaagse Discriminatie' een 'Handreiking inclusieve gesprekken voeren' opgesteld.

Tijdens Diversity week nodigde het OM inspirator en motivator Rolf Schrama uit voor een lezing over 'De kracht van de afwijking'. De opname van deze lezing wordt binnen het OM gebruikt om in groepen te spreken over onbewuste vooroordelen, het benutten van talent en het creëren van banen voor mensen met een beperking.

Pilotopleiding Inclusief Leiderschap

Omdat inclusief leiderschap een belangrijke voorwaarde is voor een inclusieve organisatie (-cultuur), heeft het OM de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NSOB) in 2021 gevraagd een pilotopleiding Inclusief Leiderschap te ontwikkelen. Deze vierdaagse pilotopleiding heeft in het voorjaar van 2022 plaatsgevonden. Hieraan nam uit elk OM-onderdeel één leidinggevende deel. Deze leidinggevenden zijn na het volgen van deze opleiding niet alleen een ambassadeur van inclusief leiderschap binnen het OM geworden, ze denken ook actief mee over het opleidingsaanbod op dit thema.

In 2023 krijgt deze pilotopleiding een vervolg in de vorm van een tweedaagse opleiding Inclusief Leiderschap voor alle leidinggevenden van het OM.

Daarnaast hebben in 2022 alle leden van het topmanagement van het OM een module over diversiteit en inclusie gevolgd.

Pilot 'Vieren belangrijke feestdagen'

Eind 2022 heeft het OM besloten te starten met een pilot Vieren belangrijke feestdagen. Deze pilot is bedoeld om alle medewerkers van het OM ruimte te geven die feestdagen te vieren die voor hen belangrijk zijn.

Nederlandse Inclusiviteitsmonitor en Rijksbrede Exit- en Instroommonitor

Om meer zicht te krijgen op hoe inclusief OM-medewerkers hun organisatie vinden, heeft het OM in 2021 deelgenomen aan de Nederlandse Inclusiviteitsmonitor. De volgende deelname staat gepland voor 2023. Eind 2022 is het OM daarnaast gestart met deelname aan de Rijksbrede Exit- en Instroommonitor. Met deze twee vragenlijsten – ontwikkeld en uitgevoerd door Effactory – verzamelt het OM informatie over de organisatiecultuur onder nieuwe en vertrekkende medewerkers.

Inclusief en divers werven

Binnen het programma Arbeidsmarktstrategie en Moderner opleiden is veel aandacht voor diversiteit en inclusie. Om alle selecteurs bewust te maken van hun onbewuste vooroordelen en de wijze waarop deze doorwerken in hun beoordeling van kandidaten,

Eind 2022 is het OM gestart met deelname aan de Rijksbrede Exit- en Instroommonitor

is in samenwerking met BZK/UBR en Leeuwendaal een maatwerktraining Divers en inclusief werven en selecteren ontwikkeld voor het OM. In december 2022 heeft een eerste pilot plaatsgevonden.

Aan de website WerkenbijhetOM.nl is in 2022 een pagina toegevoegd waarop uitgelegd wordt hoe binnen het OM omgegaan wordt met uitingen van levensovertuiging en religie. Binnen het OM mogen medewerkers in principe zichtbaar uitingen van levensovertuiging en religie dragen. Toch zijn er ook werkzaamheden waarbij dergelijke uitingen niet geoorloofd zijn. Dit is met name het geval in de rol van (adjunct-)officier van justitie en advocaat-generaal.

Leiderschapsprogramma OM

Het leiderschapsprogramma voor het topmanagement werd in 2022 afgerond. Dit aanbod wordt doorontwikkeld voor potentiële topmanagers ter voorbereiding op eindverantwoordelijke posities. Het programma beoogde deelnemers individueel en als collectief te versterken om verbeteringen en veranderingen tot stand te brengen. Er werd geïnvesteerd in openheid en reflectief vermogen tussen de deelnemers onderling en hun omgeving, alsook in de moed om elkaar aan te spreken en eigen tegenspraak te organiseren. In het programma leerden de deelnemers elkaars kwaliteiten, drijfveren, valkuilen en schaduwzijden kennen en leerden zij aanvullend aan elkaar te opereren op verschillende niveaus. Ook de thema's diversiteit en inclusie maakten onderdeel uit van het leiderschapsprogramma.

Gedurende het programma deden deelnemers praktijkoefeningen. Ze pakten organisatievraagstukken bij de kop onder begeleiding van coaches die de ontwikkeling van de groep en afzonderlijke deelnemers volgden en spiegelden.

De coaching was gericht op het ontwikkelen van leiderschap dat een open werkklimaat bevordert waarin ook persoonlijke en morele dilemma's bespreekbaar zijn.

In het programma leerden de deelnemers elkaars kwaliteiten, drijfveren, valkuilen en schaduwzijden kennen

Hybride werken

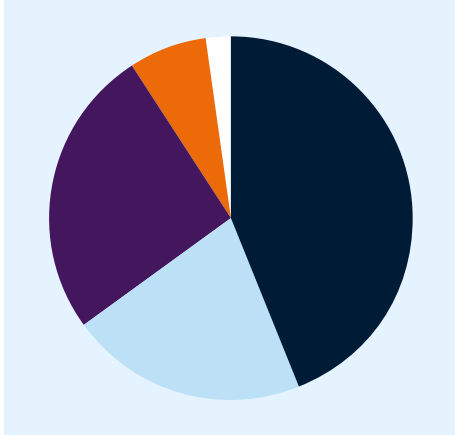
In 2022 werd hybride werken bij het OM het 'nieuwe normaal'. Onder de naam TPOW (Tijd en Plaats Onafhankelijk Werken) zijn er praktisch kaders opgesteld, uitgewerkt en inmiddels grotendeels geïmplementeerd.

De kaders voor HR:

- het gewenst gedrag in kaart brengen,
- praktische hulp voor medewerkers en leidinggevendenden bieden,
- duidelijke en transparante afspraken en kaders en ontwikkelen instrumenten, en
- organiseren van activiteiten voor evaluatie, borging en verbeteringen.

De belangrijkste mijlpalen in 2022 zijn de 'Gids hybride werken', een naslagwerk met informatie over hybride werken, de 'Checklist Hybride werken', concrete 'checks' voor hybride werken op individueel en teamniveau, voor leidinggevendenden en per organisatieonderdeel, en de 'Wijzer hybride werken', een tool om afspraken in je team te maken.

In november vond het Medewerkersonderzoek hybride werken plaats. Hybride werken wordt over het algemeen positief beoordeeld én er zijn nog een aantal verbeterpunten.

*Meer dan de helft van alle OM'ers heeft de enquête ingevuld, om precies te zijn 3.295 van de 6.110 medewerkers.

- 44% gaf daarbij aan gemiddeld 50% van de tijd vanuit huis te werken
- 21% werkt 75% thuis
- 26% werkt 25% van de tijd thuis
- 7% werkt altijd op kantoor
- 2% werkt altijd thuis

De opvallendste resultaten zijn dat hybride werken een positieve invloed heeft op het werkplezier en medewerkers meer balans ervaren. Verbeterpunten zijn de ICT-ondersteuning en het arbo-verantwoord thuiswerken.

Ook in 2023 wil het OM zijn medewerkers met de juiste middelen en tools ondersteunen bij het hybride werken.

Ziekteverzuim OM

Het ziekteverzuim is in 2022 terug op het niveau van 2019 (5,3%), het jaar voor de coronacrisis. Het verzuim bij het OM volgt daarmee de landelijke stijgende trend. De sector Openbaar bestuur en overheidsdiensten, waaronder het OM valt, had in 2022 een ziekteverzuim van 6,4 procent (bron: CBS). Het ziekteverzuim is de verhouding tussen het totaal aantal verzuimde kalenderdagen en de potentieel beschikbare kalenderdagen in de observatieperiode, uitgedrukt in een percentage.

In 2020 was het OM-ziekteverzuim 5,1 procent, in 2021 bedroeg het verzuim 4,7 procent. Vanwege de stijgende lijn van het verzuim in 2022 staat verzuimpreventie nu hoger op de agenda. Er is een FIT-aanbod voor medewerkers maar ook speciaal voor leidinggevendenden. En voor leidinggevendenden is er sinds eind 2022 de e-learning 'van verzuim naar inzetbaarheid' om zo sneller medewerkers te helpen met de juiste interventie.

Ziekteverzuim Openbaar Ministerie

Jaar	%
2020	5,1
2021	4,7
2022	5,3

Integriteit

De maatschappelijke aandacht voor integriteit en specifiek een integere omgang met elkaar op de werkvloer, houdt aan. De betrokkenheid bij het onderwerp binnen het OM hierop is groot, blijkt in bijeenkomsten. Voor het OM is integriteit van strategisch belang, zowel wat betreft het interne functioneren van de organisatie als wat betreft de positionering in het maatschappelijk veld. Wanneer op de integriteit van het OM het nodige aan te merken zou zijn, komt ook de geloofwaardigheid van de strafrechtelijke handhaving in het gedrang en daarmee de legitimiteit van de organisatie als geheel.

Van OM-medewerkers mag dan ook worden verwacht dat zij zich meer dan gemiddeld bewust zijn van integriteit(risico's) en hiernaar handelen. Dit begint bij de top van de organisatie. Deze top – en in het verlengde daarvan alle leidinggevendenden binnen het OM – heeft een verantwoordelijkheid om de integriteit van de organisatie te bevorderen en maatregelen te treffen die de integriteit borgen. Dit geven ze onder andere vorm door het goede voorbeeld te geven, waarmee ze het belang van de normen en waarden van de organisatie uitdragen. Ook door het creëren van een veilig werkklimaat waarin (individuele) dilemma's op het gebied van integriteit en omgangsvormen bespreekbaar zijn. Tot slot bespreken zij ongewenst gedrag, spreken ze medewerkers aan en treffen zij, zo nodig, maatregelen.

Het Bureau Integriteit OM (BIOM) staat als onafhankelijk expertisecentrum aan de lat om het integriteitsbeleid te stimuleren, activeren en implementeren en de hele organisatie, zowel medewerkers als leidinggevendenden, hierin te ondersteunen. Het richt zich daarbij onder meer op de coördinatie van integriteitsonderzoeken en professionalisering van het vertrouwenswerk, het bijhouden van (mogelijke) integriteitsschendingen, het voorkomen van integriteitsschendingen en het werken aan een veilig, integer en prettig werkklimaat.

Om de in 2020 en 2021 nieuw ingeslagen weg goed te vervolgen is er in 2022 voor het eerst een directeur BIOM aangesteld. Deze is onafhankelijk gepositieerd, bestendigt de reeds ingezette lijn en neemt tal van nieuwe initiatieven op preventief en repressief gebied. De directeur neemt standaard deel aan de OM-conferenties voor hoger leidinggevendenden en heeft een eigen doorzetmacht naar het Ministerie van J&V in geval van meldingen integriteit of klachten met betrekking tot omgangsvormen over collegeleden. Deze directeur heeft een Hoofdlijnendocument met zijn visie op integriteit en compliance besproken met het College. Dit document zal verder uitgewerkt worden en het uitgangspunt zijn voor de doorontwikkeling van integriteit en compliance bij het OM.

In lijn met de Europese richtlijn klokkenluiders en de Wet bescherming klokkenluiders maakte BIOM in 2022 een nieuwe meldregeling en nieuwe instructie voor de omgang met meldingen (voor leidinggevendenden). Tevens verscheen een onderzoeksprotocol dat duidelijkheid geeft over de inzet van onderzoeksinstrumenten bij intern integriteitsonderzoek, en bijpassende brochures voor medewerkers.

Tijdens de Week van de Integriteit schonk het OM stevig aandacht aan integriteit in relatie tot psychologische veiligheid (gezien worden, naar elkaar OMkijken). Er was onder meer een livestream met de Collegevoorzitter, een externe deskundige en de directeur BIOM over psychologische veiligheid bij het OM en een workshop cartoontekenen over omgangsvormen.

Er zijn circa 25 trainingen voor officieren in opleiding, trainees, vertrouwenspersonen, integriteitonderzoekers en medewerkers van OM-onderdelen georganiseerd. In deze preventieve trainingen bespraken zij dilemma's. Verder is de content van de BIOM-kennissite op het intranet vrijwel helemaal herschreven om deze begrijpelijk en prettiger leesbaar te maken voor alle OM'ers.

De Adviescommissie afdoening integriteitsschendingen, die het management adviseert over consistente afdoening van integriteitsschendingen, is losgekoppeld van BIOM. Zo wordt onafhankelijk en zwaarwegend advies uitgebracht over een eventuele straf of disciplinaire maatregel. De ervaring leert dat het management deze adviezen in de regel overneemt. Bij afwijking van het advies dient de Adviescommissie hierover gemotiveerd geïnformeerd te worden, zodat, zo nodig, het College hierover kan besluiten. BIOM heeft samen met HRMO gezorgd dat er een nieuwe externe voorzitter en externe secretaris zijn geworven.

In 2022 zijn bij het BIOM 35 vermoedelijke integriteitsincidenten gemeld. In 2021, 2020, 2019 ging het om respectievelijk 27, 21, en 36 meldingen.

Van de 35 meldingen zijn 5 zaken nog niet afgerond. In deze zaken zijn, waar noodzakelijk, onderzoeken ingesteld en waar nodig maatregelen getroffen. Het OM publiceert deze meldingen elk jaar via de landelijke website.

Centrale medezeggenschap

Voor de Centrale Ondernemingsraad OM (COR-OM) werd het jaar 2022 overschaduwd door het onverwachts overlijden van zijn voorzitter. Na deze zware klap moest de COR pas op de plaats maken en zich herpakken.

De aanhoudende klachten van gebruikers over de steeds haperende werking van de ICT waren voor de COR aanleiding om daarover met een zienswijze te komen. Deze was vooral gericht op de lessen die uit het verleden (beleidsbeslissingen) en het heden (dagelijkse ergernissen) getrokken kunnen worden voor de ontwikkeling van EMMA, de toekomstige applicatie voor het gehele primaire proces van het OM. De COR pleit voor één landelijke inrichting per werkproces, zoveel mogelijk vermindering van de technische complexiteit en sterke betrokkenheid van het College voor continue investering in het up-to-date houden van EMMA na implementatie.

In 2022 hebben COR en College het overleg over hybride werken voortgezet. Het was zoeken naar een werkbare vorm van dit nieuwe fenomeen in een acceptabel evenwicht tussen organisatie en personeel. De COR heeft hier inhoud en gestalte aan gegeven in een uitgebreide zienswijze. Mede op basis hiervan is de gids Hybride Werken binnen het OM vastgesteld.

Eind 2022 heeft de COR een landelijke bijeenkomst georganiseerd met vertegenwoordigers van het College en de lokale ondernemingsraden om de uitkomsten van een in november gehouden enquête hybride werken met elkaar te bespreken. De uitkomsten voor elk OM-onderdeel worden lokaal binnen diverse lagen besproken. COR en College gaan met elkaar in gesprek om te bezien of de enquête aanleiding is tot bijstelling van de landelijke gids Hybride Werken.

Het effect van implementatie van de aanbevelingen van de commissie-Fokkens en het rapport van de visitatiecommissie blijven onverkort op de overlegagenda van COR en College. In oktober is hier weer gevolg aan gegeven tijdens een themamiddag met de voorzitter van het College. Opnieuw was Cultuur & Leiderschap het thema. Op pleidooi van de COR gaat het College vanaf het najaar van 2023 tijd inruimen voor de lokale *smell of the place* in het gesprek met de ondernemingsraden (in het kader van de voorbereiding op de ruitgesprekken). Over

verstevenigen van de onafhankelijke rol en positie van het Bureau Integriteit OM (BIOM), één van de aanbevelingen van de commissie-Fokkens, heeft de COR in november een gesprek met het nieuwe hoofd BIOM gehad. Een vervolg hierop is in voorbereiding. In 2022 heeft de COR positief geadviseerd over de derde en laatste fase van oprichting van een eigen IV-organisatie van het OM (IVOM). Ook heeft de COR onder voorwaarde positief geadviseerd over het voorstel 'Inrichting en taakuitvoering integrale beveiliging' en daarbij aandacht gevraagd voor het betrekken van medewerkers bij de implementatie van de nieuwe structuur.

Klachten

Hoewel kwaliteit in het werk van het OM en zijn medewerkers steeds voorop staat, kon helaas ook in 2022 niet worden voorkomen dat niet alle zaken direct werden opgepakt en afgehandeld tot tevredenheid van een ieder.

Klachten zijn zaken waarvan geleerd kan worden. Om deze reden wordt ernaar gestreefd om klachten, waar mogelijk, informeel af te doen. Gesprekken met klagers kunnen relevante informatie opleveren voor de ontwikkeling en verdere professionalisering van de klachtbehandeling. Van groter belang is dat een gesprek de relatie met een klager kan herstellen en informatie kan opleveren over hoe klachten kunnen worden voorkomen. Het is dan ook goed dat de cijfers laten zien dat deze aanpak zijn vruchten

Het OM publiceert elk jaar meldingen via de landelijke website

afwerpt. Vergeleken met 2021 is er sprake van een afname van het aantal klachten met ruim 30 procent.

In het geval de oplossing niet tot tevredenheid leidt, kan een rol weggelegd zijn voor de Nationale ombudsman. De bemoeienis van de Nationale ombudsman is soms een beperkte, bijvoorbeeld door een korte interventie. Andere zaken vragen om uitgebreidere aandacht en resulteren in een onderzoek waaruit aanbevelingen aan het Openbaar Ministerie kunnen volgen. Ook dergelijke onderzoeken en aanbevelingen kunnen waardevolle bijdragen leveren aan de professionalisering van klachtbehandeling en worden dan ook door het Openbaar Ministerie ter harte genomen.

Kwaliteit en toetsing

Toetsing op het werk van het OM vindt allereerst plaats door de rechter. In het vorige Cijferhoofdstuk zijn al de cijfers genoemd over het aantal vrijspraken, het aantal keer dat het OM niet-ontvankelijk werd verklaard en het aantal keer dat het gerechtshof een klachtprocedure ex artikel 12 Sv behandelde tegen de beslissing van het OM om een verdachte niet te vervolgen. Daarnaast vonden in 2022 ander vormen van toetsing en kwaliteitsontwikkeling plaats.

In 2022 heeft de procureur-generaal bij de Hoge Raad in het kader van zijn toezichthoudende taak twee rapporten uitgebracht. Het eerste rapport

betroef de uitvoeringspraktijk rondom de OM-strafbeschikking. Daaruit blijkt dat de inspanningen die het OM de afgelopen jaren heeft verricht – mede naar aanleiding van inzichten uit eerdere onderzoeken van de Hoge Raad – resultaat hebben gehad. De PG-HR concludeert dat het OM grotendeels voldoet aan de wettelijke vereisten. Tegelijkertijd biedt het rapport aanknopingspunten waarmee het OM de kwaliteit van de OM-strafbeschikking verder kan ontwikkelen.

De PG-HR onderzocht naast de strafbeschikkingen ook de hackbevoegdheid van het OM. Uit dat rapport blijkt dat de interne procedure die leidt tot besluitvorming over de inzet van hacken zorgvuldig is vormgegeven en ook strookt met het toepasselijke juridisch kader. Daarnaast wordt vastgesteld dat de inzet van hacken in de praktijk in overeenstemming is met de OM-beleidsregels. De PG-HR stelt vast dat in geen van de onderzochte zaken twijfel bestaat over de vraag of aan de materiële vereisten voor de inzet is voldaan. Ook hier ziet de procureur-generaal ruimte voor verbeteringen die het OM zal betrekken bij de verdere kwaliteitsontwikkeling.

Het OM kent meer vormen van externe en interne toetsing van het werk. Van de Nationale ombudsman kreeg het OM in 2020 in een vijftigtal zaken het verzoek om een interventie te plegen. Dit betreft vooral gevallen waarin mensen die nog geen reactie van het OM hebben gehad op hun verzoek of klacht, zich tot de ombudsman wenden. De ombudsman vraagt

Klachten	Aantal	Percentage t.o.v. totaal	Gegrond oordeel	Ongegrond oordeel	Deels gegrond oordeel	Geen oordeel
Sepot	99	22,5	27	60		12
Bejegening	42	9,5	10	22		10
Niet tijdig / laat optreden	82	18,5	49	11	4	18
Informatieverstrekking	79	18	40	19	2	18
Overig	139	31,5	42	47		50
Totaal	441					

het OM dan om met een reactie te komen. Soms ziet de ombudsman reden om een onderzoek te starten. In 2022 heeft het OM vier onderzoeken van de Nationale ombudsman geregistreerd. Twee van deze onderzoeken zijn afgerond, twee lopen nog.

De Centrale Toetsingscommissie is een intern adviesorgaan van het Openbaar Ministerie. Deze CTC adviseert het College over de voorgenomen inzet van een aantal in de 'Aanwijzing opsporingsbevoegdheden' opgesomde bijzondere opsporingsbevoegdheden, daaronder begrepen toezeggingen aan getuigen in strafzaken en DNA/bevolkingsonderzoeken. De CTC heeft in 2022 in totaal 145 keer advies aan het College uitgebracht over de inzet van deze opsporingsbevoegdheden of de voortgezette toepassing daarvan.

Toetsing is er ook bij hoge transacties. De 'OM-Aanwijzing hoge transacties' schrijft voor dat alle transacties ex artikel 74 Sr waarbij sprake is van betaling van een geldsom aan de Staat met een boetecomponent van € 200.000 of meer én transacties met een totale transactiewaarde van € 1.000.000 of meer zijn aan te merken als een hoge transactie. Deze transacties moeten getoetst worden door de onafhankelijke Toetsingscommissie hoge transacties. Na positief advies van de Toetsingscommissie beslist het College van procureurs-generaal met inachtneming van het advies, of het transactievoorstel aan de verdachte wordt aangeboden. Na negatief advies van de Toetsingscommissie wordt de zaak in handen gesteld van de hoofdofficier van justitie om een nieuwe vervolgingsbeslissing te nemen. Als wordt besloten tot een hoge transactie, maakt het OM dat in beginsel door middel van een persbericht bekend. In het jaar 2022 zijn er geen hoge transactie gepubliceerd. (Ter vergelijking: in 2021 zijn er 4 zaken gepubliceerd).

Sinds de inwerkingtreding van de Wet Straffen en Beschermen is de wettelijke regeling van voorwaardelijke invrijheidstelling ingrijpend gewijzigd. Het College van procureurs-generaal heeft het

Van de Nationale ombudsman kreeg het OM in 2020 in een vijftigtal zaken het verzoek om een interventie te plegen

Adviescollege Voorwaardelijke Invrijheidstelling (AVI) ingesteld om de Centrale Voorziening voorwaardelijke invrijheidstelling (CVv.i.) te adviseren in zware en complexe zaken. Het AVI levert met zijn advies een onafhankelijke bijdrage aan het interne beraad van de CVv.i. Het adviseert de betrokken advocaten-generaal over zowel de toekenning van de voorwaardelijke invrijheidstelling als de eventueel hieraan te verbinden bijzondere voorwaarden. Bij de advisering zijn de wettelijke criteria en het beleid van het OM leidend. Het advies van het AVI is niet bindend. De advocaten-generaal bij de CVv.i. komen zelfstandig tot een beslissing.

Informatievoorziening

Het is bijna niet meer voor te stellen: een dag, dagdeel of misschien zelfs maar een uur werken zonder computer, laptop of telefoon. Net als voor de gehele samenleving, is digitalisering de afgelopen jaren steeds belangrijker geworden voor het OM. De organisatie is steeds afhankelijker van digitale systemen, des te meer daar de medewerkers van het OM ook in 2022 nog veelvuldig hebben thuisgewerkt. Dat vroeg om veel flexibiliteit van de medewerkers en de systemen.

Het OM heeft de ambitie om de komende jaren de werkprocessen fors te vernieuwen en te versterken met behulp van informatievoorziening

Het OM heeft daarom flink geïnvesteerd in de stabiliteit en continuïteit van zijn ICT. Deze kon de zwaardere belasting maar nauwelijks aan, ook vanwege verouderde systemen en onderliggende infrastructuur. Inmiddels zijn veel ICT-componenten geactualiseerd, applicaties uitgefaseerd en databases gemigreerd. Dit alles heeft ook de snelheid van het onderliggende ICT-landschap aanzienlijk verbeterd.

Het OM heeft de ambitie om de komende jaren de werkprocessen fors te vernieuwen en te versterken met behulp van informatievoorziening (IV), zodat het zijn maatschappelijke rol nog beter kan vervullen. De eerste stappen richting een nieuw zaakstelsel, gebaseerd op uniforme processen, zijn gezet binnen het programma Emma. De opdracht van Emma is tweeledig: de modernisering van het werk bevorderen en het inrichten van een nieuw zaakstelsel voor alle strafzaken. In 2022 zijn de eerste bouwstenen verworven, waarmee het nieuwe systeem

zal worden opgebouwd. In 2023 starten de eerste bouwactiviteiten.

Naast de strategische pijlers vernieuwing en de verbetering van de continuïteit, richt het OM zich op de professionalisering van de informatievoorziening. Om de kwaliteit van de dienstverlening vanuit ICT en de sturing op informatievoorziening te verbeteren, is een nieuw OM-onderdeel op het gebied van ICT en informatievoorziening opgericht: IVOM. Onder andere een compleet nieuwe afdeling als IV-coördinatie maakt onderdeel uit van IVOM. Deze afdeling moet de wensen van de gebruiker en IV-ontwikkelingen dichter bij elkaar brengen.

Binnen de keten is er eveneens sprake van een omvorming: het Programma Digitalisering Strafrechtketen liep eind 2022 af en de samenwerking met ketenpartners wordt voortgezet in het Duurzaam Digitaal Stelsel (DDS). Met verschillende partners is een ketenjaarplan opgesteld, dat richting geeft aan de ketenambities en -ontwikkelingen. Een voorbeeld van de samenwerking in de keten is een overstap naar de e-handtekeningservice van Justid of de implementatie van het Digitaal Procesdossier. Dit zorgt ervoor dat processen-verbaal van de politie direct in de systemen van het OM kunnen worden geïmporteerd. Nog even en het is niet meer voor te stellen dat OM'ers nog ergens papier voor nodig hebben.

Financiën

Het OM had in 2022 in totaal een budget beschikbaar van € 735,5 miljoen. Dit budget bevat enkele beheerbudgetten die zijn bedoeld voor de bekostiging van geormerkte diensten of programma's. Zo beheert het OM het budget voor de verkeershandhaving, het budget voor de Domeinen voor de opslag van inbeslaggenomen goederen en het budget voor de gerechtskosten. In totaal is dat € 63,6 miljoen. Zonder deze beheerbudgetten bedraagt het budget voor Personeel en Materieel (P&M) in 2022 voor het OM € 671,9 miljoen.

Het OM heeft het jaar afgesloten met een financieel overschot van € 0,8 miljoen in totaal en met een overschot van € 0,6 miljoen op de kosten voor personeel en materieel.

Beheerbudgetten in miljoenen euro's

	Budget	Realisatie	Vershil
P&M budget	671,9	671,3	0,6
Gerechtskosten	31,7	30,2	1,5
Verkeer	19,0	19,0	0,0
Domeinen	12,8	14,1	-1,3
Totaal	735,5	734,7	0,8

Colofon

Ontwerp en opmaak

VormVijf, Den Haag

Fotografie

Loes van der Meer

Druk

Xerox

Mei 2023

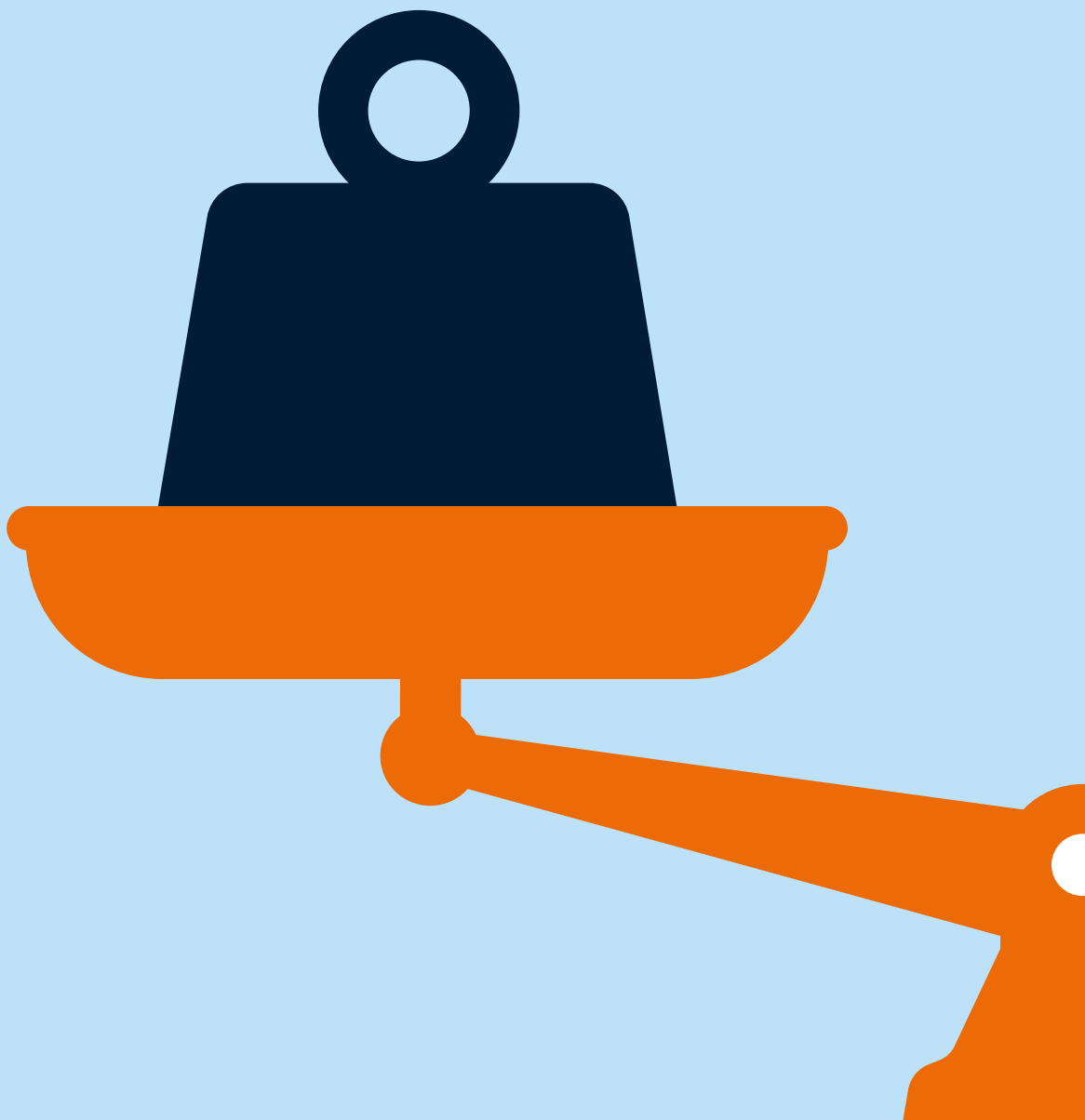

OPENBAAR MINISTERIE

JAARBERICHT

2022

Jaarbericht 2022

Openbaar Ministerie

Postbus 20305

2500 EH Den Haag

www.om.nl

Mei 2023

